

หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การบังคับใช้กฎหมายแรงงาน
และกฎหมายอาญา เพื่อแก้ปัญหา
แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ
และการค้ามนุษย์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 :

การจำแนก แยกแยะ และคัดกรอง (Identification)

สารบัญ

การแนะนำหน่วยการเรียนรู้ (module) ที่ 1	5
บทที่ 1.1 : แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ คืออะไร ?	6
• ภาพรวมของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	7
• ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเหยื่อ	11
• ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน	12
• นิยาม/คำจำกัดความ	13
• ลักษณะของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	22
○ แบบฝึกหัด 1.1.1 : กิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบ (Impact Icebreaker)	30
○ แบบฝึกหัด 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	32
● ใบงาน 1.1.2 นิยาม ความหมายของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	34
● ใบงานหลัก 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	36
บทที่ 1.2 : ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	39
• ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก (child labor)	40
• ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงาน	43
• ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	47
• ปัจจัยที่ผลักดันและปัจจัยดึงดูด (push and pull factors)	51
○ แบบฝึกหัด 1.2.1 : กิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัด (Indicators Energizer)	55
○ แบบฝึกหัด 1.2.2 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	56
● ใบงาน 1.2.2 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	58
● ใบงานหลัก 1.2.2 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	60
○ แบบฝึกหัด 1.2.3 : ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (push and pull factors)	62
บทที่ 1.3 : การจำแนก แยกแยะ ความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	64
จากลักษณะการทำความผิด/อาชญากรรมอื่นๆ	
• การจำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์จากลักษณะอื่นๆ	65
• การใช้แรงงานเด็กกับการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน	65

• การบังคับใช้แรงงานกับการค้ามนุษย์	66
• การจำแนกแยกแยะการค้ามนุษย์ (Human Trafficking) ออกจากการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (People Smuggling)	67
• การจำแนกแยกแยะการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ออกจากงานสำหรับเด็ก (child work)	70
• มายาคติและความคิดที่ผิดพลาด (Myths and Misconceptions)	70
o แบบฝึกหัด 1.3.1 : มายาคติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์	74
o ใบงาน 1.3.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ : ถูกหรือผิด ?	76
o ใบงานหลัก 1.3.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ : ถูกหรือผิด ?	77

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	79
2. ประมวลกฎหมายอาญา	103
3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539	107
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	109
5. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	111
6. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	117
7. พระราชกำหนดการบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560	120
8. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	122
9. กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	127
10. พระราชบัญญัติความปลอดภัย ชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554	130
11. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496	131
12. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	132
13. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481	134
14. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558	136
15. พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482	139
16. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	140
17. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	141
18. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	143
19. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2549	147

20. กฎกระทรวงว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555	149
21. ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555	149
22. หนังสือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555	153
23. แนวทางการประสานงานเพื่อปฏิบัติตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2555 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของ ลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติกรมสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ. 2547	154
24. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2537	156
25. หนังสือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	158
26. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546	159

ผังภูมิรูปภาพ

ผังภูมิรูปภาพที่ 1: การใช้แรงงานเด็กแบ่งตามภาคเศรษฐกิจ	7
ผังภูมิรูปภาพที่ 2 : การกระจายของการใช้แรงงานเด็กตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก	8
ผังภูมิรูปภาพที่ 3 : ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้แรงงานเด็กโดยแบ่งตามอายุและเพศ	9
ผังภูมิรูปภาพที่ 4 : อัตราส่วนของเหยื่อประเภทแรงงานบังคับ เหยื่อของแรงงานบังคับ (หน่วย : ล้านคน)	10
ผังภูมิรูปภาพที่ 5 : การขูดรีดแสวงหาผลประโยชน์ด้านแรงงานตามภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	10
ผังภูมิรูปภาพที่ 6 : ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กทำงาน (Working Children) การใช้แรงงานเด็ก (Child Labor)	18
รูปแบบการทำงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (Worst Form of Child Labor) และงานอันตราย (Hazardous Work)	
ผังภูมิรูปภาพที่ 7 : ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แรงงานเด็ก (Child Labor) การค้ามนุษย์เด็ก (Child Trafficking)	66
และการบังคับใช้แรงงานในเด็ก (Forced Labor of Children)	
ผังภูมิรูปภาพที่ 8 : ความแตกต่างหลักๆ ระหว่างการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (Smuggling) และการค้ามนุษย์ (Trafficking)	69

ตาราง

ตารางที่ 1 : การจ้างแรงงานเด็กในรูปแบบต่างๆ	14
ตารางที่ 2 : ความแตกต่างระหว่างงานเบา และงานที่ไม่เป็นอันตราย ภายใต้บริบทแรงงานเด็ก	17

การแนะนำหน่วยการเรียนรู้ (module) ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ของการฝึกอบรมเพื่อการบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement Training Program) เน้นไปที่การจำแนก แยกแยะ คัดกรอง หรือบ่งชี้ลักษณะการกระทำความผิด (identification) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกรณี/เหตุการณ์ แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ซึ่งตามมาด้วยขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและนำเสนอในบทเรียนอื่นๆ ทั้งการตรวจสอบ (investigation) การส่งต่อ (referrals) การดำเนินการฟ้องคดี (prosecution) และการพิจารณาคดีตัดสินลงโทษ (sentencing) ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ และคัดกรอง หรือบ่งชี้ลักษณะการกระทำความผิด ถือเป็นขั้นตอนแรกๆ ที่สำคัญที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ตรวจแรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรภาคประชาสังคม ทนาย/อัยการ และผู้พิพากษา พึงมีความเข้าใจ บทเรียนนี้จะเริ่มต้นโดยการพิจารณา แยกแยะ และวิเคราะห์ลักษณะของแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ซึ่งตาม ที่ระบุไว้ในมาตรฐานและวิธีการปฏิบัติระหว่างประเทศโดยทั่วไป ทั้งนี้ กฎหมายของแต่ละประเทศอาจจะกำหนดนิยามความหมาย ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำองค์ประกอบของกฎหมาย นโยบาย และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ของแต่ละประเทศ มาใช้พิจารณา ในขณะที่นำมาประกอบ หรือเชื่อมโยงกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอใน บทต่อไป โดยสุดท้าย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นี้จะทำให้เกิดความชัดเจนในการจำแนก แยกแยะลักษณะคดี หรือการกระทำความผิด ที่เข้าข่ายแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ออกจากกัน และออกจากการกระทำความผิดในลักษณะอื่นๆ กระบวนการของ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ที่จะช่วยเชื่อมโยง และแปลงกรอบแนวคิดที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติต่างๆ

บทเรียนที่ 1.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ คืออะไร ?

วัตถุประสงค์ :

- ทำความเข้าใจนิยาม/คำจำกัดความของคำหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ ข้อเท็จจริงและตัวเลขเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ และลักษณะพฤติกรรมที่เข้าข่ายการกระทำความผิดเหล่านี้

เวลา :

 [10 นาที]

ขั้นตอน :

- แบบฝึกหัด 1.1.1 : กิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ (Impact Icebreaker) [10 นาที]
- การนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ คืออะไร ?
- แบบฝึกหัด 1.1.2 : นิยาม/คำจำกัดความของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ [35 นาที]

วัสดุอุปกรณ์/สิ่งที่ต้องจัดเตรียม :

- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิกหัวใหญ่ (มาร์คเกอร์)
- การนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ คืออะไร ?
- เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์
- แบบฝึกหัด 1.1.2 : นิยาม/คำจำกัดความของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- ใบงาน 1.1.2 : นิยาม/คำจำกัดความของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- ใบงานหลัก 1.1.2 : นิยาม/คำจำกัดความของคำว่า การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

ภาพรวมของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

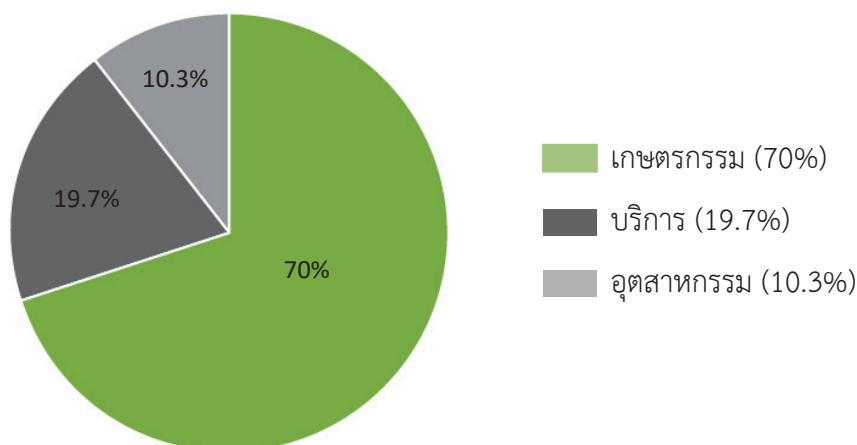
ประชาชนหลายล้านคนทั่วโลกล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือเหตุการณ์การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ในทางหนึ่งทางใด ในขณะที่ลักษณะหรือประเภทงานที่ใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ที่ดำเนินการในแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันไป แต่ปัจจัยหลายๆ ด้านที่ขับเคลื่อน รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมเหล่านี้ ล้วนเป็นส่วนที่ส่งผลต่อประชาคมโลกร่วมกัน

แรงงานเด็ก หรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor) : เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 8.7 (Sustainable Development Goal 8.7) กำหนดให้การกำจัด “การใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบ (child labor in all its forms)” สำเร็จลุล่วงภายในปี พ.ศ. 2568 ในขณะที่ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 ยังมีการใช้แรงงานเด็กทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด นี่เป็นครั้งแรกที่พบว่ามีการใช้แรงงานเด็กเพิ่มขึ้นตั้งแต่ที่มีการเริ่มรวบรวมรายงานในปี พ.ศ. 2543 จากสถิติทั่วโลก พบว่าช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 มีเด็กประมาณ 160 ล้านคนที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก¹ ในจำนวนแรงงานเด็กดังกล่าว 63 ล้านคนเป็นเด็กหญิง 97 ล้านคนเป็นเด็กชาย และเกือบครึ่งหรือประมาณ 79 ล้านคนเป็นเด็กที่ใช้แรงงานเกี่ยวกับงานที่เป็นอันตราย (hazardous work) ทั้งนี้ พบว่าเมื่อเทียบกับสถิติในปี พ.ศ. 2559 มีการใช้แรงงานเด็กเพิ่มขึ้นมากกว่า 8 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563 ในขณะที่จำนวนเด็กที่ทำงานอันตราย (hazardous work) เพิ่มขึ้น 6.5 ล้านคน จำนวนอัตราส่วนร้อยละของเด็กที่มีส่วนร่วมในการใช้แรงงานเด็กและเด็กทำงานอันตรายยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อนึ่ง จำนวนอัตราส่วนร้อยละของเด็กในช่วงอายุ 12 ถึง 14 ปี และช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปีที่ใช้แรงงานเด็กลดลงอย่างเด่นชัด แต่ทว่า จำนวนเด็กในช่วงอายุ 5 ถึง 11 ปีที่ใช้แรงงานเด็ก กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 16.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2559-2563

ในระหว่างปี พ.ศ. 2543-2559 จำนวนเด็กที่ใช้แรงงานเด็กทั่วโลกลดลง 94 ล้านคน โดยมีอัตราการลดลงอย่างมากระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 จำนวนการใช้แรงงานเด็กที่ลดลงบางส่วนอาจเกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ซึ่งทำให้การจ้างงานโดยรวมอันรวมถึงการจ้างแรงงานเด็กเป็นไปได้ยากขึ้นในช่วงปีนั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับภาคเศรษฐกิจที่มีการใช้แรงงานเด็ก แสดงเป็นผังสัดส่วนได้ ดังนี้

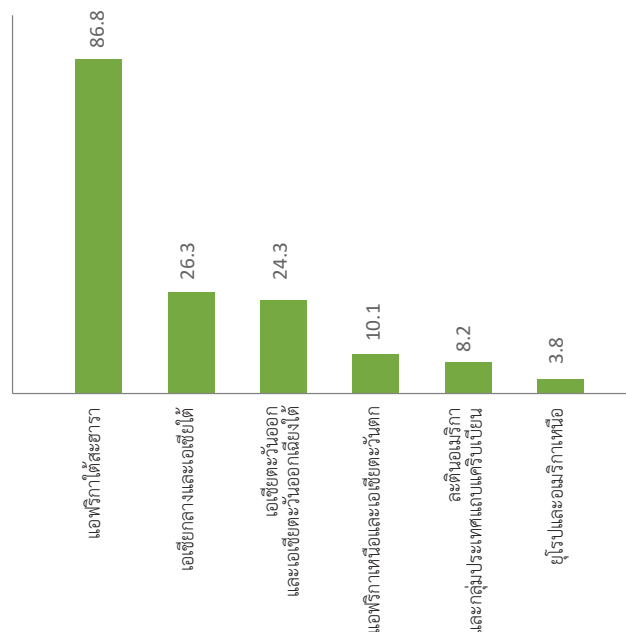
ผังภูมิรูปภาพที่ 1: การใช้แรงงานเด็กตามภาคเศรษฐกิจ

1. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 8
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipeec/documents/publication/wcms_797515.pdf

การใช้แรงงานเด็กส่วนใหญ่พบได้ในภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 70) โดยมากกว่าร้อยละ 75 ของเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 5 – 11 ปี เป็นแรงงานเด็กที่ทำงานในภาคการเกษตร² เด็กที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมมักทำงานให้กับครอบครัว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแรงงานเด็กส่วนใหญ่ถูกจ้างโดยครอบครัว จากจำนวนสถิติการใช้แรงงานเด็กทั่วโลก ร้อยละ 32.9 ที่ทำงานในภาคการเกษตรจัดอยู่ในงานอันตราย ในขณะที่ร้อยละ 54.8 ในภาคอุตสาหกรรมเป็นงานอันตราย และร้อยละ 38.2 ของเด็กที่ทำงานด้านบริการที่ถือเป็นงานอันตราย³

ผังภูมิรูปภาพที่ 2 : การกระจายของการใช้แรงงานเด็กตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก⁴

เด็กส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กอาศัยอยู่ในทวีปแอฟริกาส่วนใต้ทะเลทรายซาฮารา (Sub-Saharan Africa) โดยที่ร้อยละ 23.9 ของเด็กอายุ 5-17 ปีเป็นแรงงานเด็ก⁵ ทวีปแอฟริกาส่วนใต้ทะเลทรายซาฮาราเป็นภูมิภาคเดียวที่มีอัตราส่วนร้อยละและจำนวนเด็กที่เป็นแรงงานเด็กเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2555 การเพิ่มขึ้นของแรงงานเด็กดังกล่าวเชื่อมโยงกับอัตราสถานการณ์ความยากจนที่รุนแรง (extreme poverty) ที่สูงขึ้นในภูมิภาคดังกล่าว (ร้อยละ 40) รวมถึงช่องว่างทางการศึกษา และการพึ่งพาอาศัยแรงงานนอกระบบ (Informal sector) เป็นหลัก ซึ่งแรงงานนอกระบบคิดเป็นร้อยละ 86 ของการจ้างงานในแอฟริกา⁶ ทั้งนี้ การใช้แรงงานเด็กในพื้นที่ชนบท พบได้มากกว่าพื้นที่ในแถบเมืองเกือบสามเท่า⁷

2. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 9.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

3. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 41.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

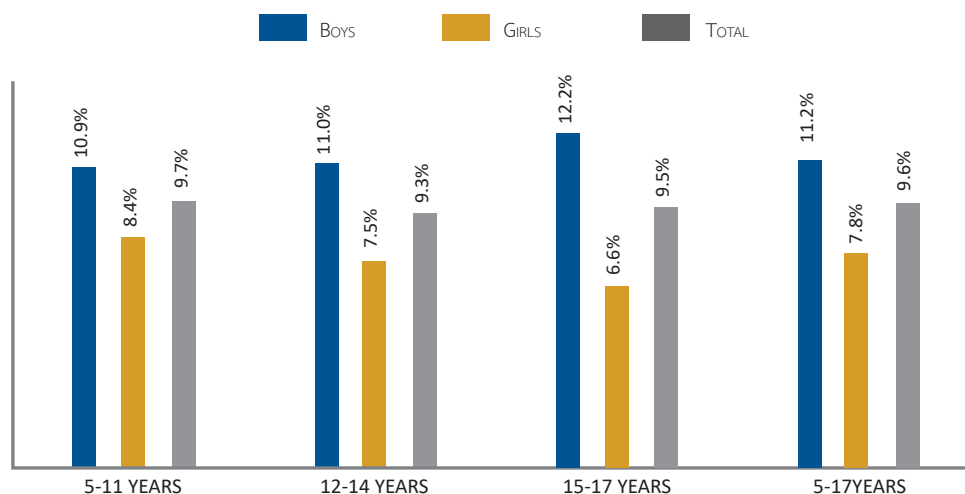
4. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 22.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

5. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 22.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

6. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 pp. 26-27.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

7. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 35.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

ผังภูมิรูปภาพที่ 3 : ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้แรงงานเด็กโดยแบ่งตามอายุและเพศ⁸

แม้ว่าข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ชี้ให้เห็นว่าเด็กผู้ชายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กและงานอันตรายน้อยกว่า⁹ แต่ควรสังเกตว่าเด็กผู้หญิงมีแนวโน้มที่ตกอยู่ในสภาวะของการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่ไม่เด่นชัดนัก (less visible forms of child labor) จึงอาจทำให้รายงานตัวเลขสถิติต่ำกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้ เด็กผู้หญิงทำงานบ้าน (household chores) จำนวนบ่อยครั้งมากและยาวนานกว่าเด็กผู้ชาย แม้ว่าการทำงานบ้าน (household chores) ไม่ได้สร้างความเสียหายแก่เด็กโดยเนื้อแท้ อย่างไรก็ตาม เด็กจำนวน 2 ใน 3 คน ทำงานบ้าน 43 ชั่วโมงต่อสัปดาห์หรือมากกว่านั้น ซึ่งถือว่าเป็น “เวลายาวนานมาก (extremely long hours)” สำหรับการทำงาน และมีแนวโน้มว่าจะส่งผลเสียต่อการศึกษา และ/หรือ สุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคมของเด็กผู้หญิง องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้สำรวจผลกระทบดังกล่าวและได้จัดให้มีการที่เด็กทำงานบ้าน 21 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์เป็นการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งพบว่าการจัดประเภทแรงงานเด็กดังกล่าวช่วยลดช่องว่างทางเพศระหว่างเด็กหญิง และเด็กชายในการใช้แรงงานเด็ก¹⁰

การบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ (แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์) : สถานการณ์ทั่วโลก มีประชากรราวๆ 25 ล้านคนที่เป็นแรงงานบังคับ¹¹ โดยรูปแบบที่มักนำมาใช้บังคับแรงงาน คือ การยึดหรือชะลอการจ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนในขณะที่รูปแบบอื่นๆ คือ การใช้การข่มขู่คุกคามทั้งการก่อความรุนแรง หรือการใช้กำลังควบคุมตัว การใช้ภาวะหนี้สินในการบังคับ การข่มขู่คุกคามสมาชิกในครอบครัว และการข่มขู่คุกคามทางเพศ โดยแรงงานเพศชายและหญิงมีประสบการณ์การถูกบังคับ หรือคุกคามที่แตกต่างกัน โดยผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะตกเป็นเหยื่อของการคุกคาม หรือการกระทำทางเพศ ในขณะที่เด็กที่เป็นเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ทางเพศ มักจะเป็นแรงงานบังคับ

8. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 12. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipecc/documents/publication/wcms_797515.pdf

9. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 28. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipecc/documents/publication/wcms_797515.pdf

10. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 33. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipecc/documents/publication/wcms_797515.pdf

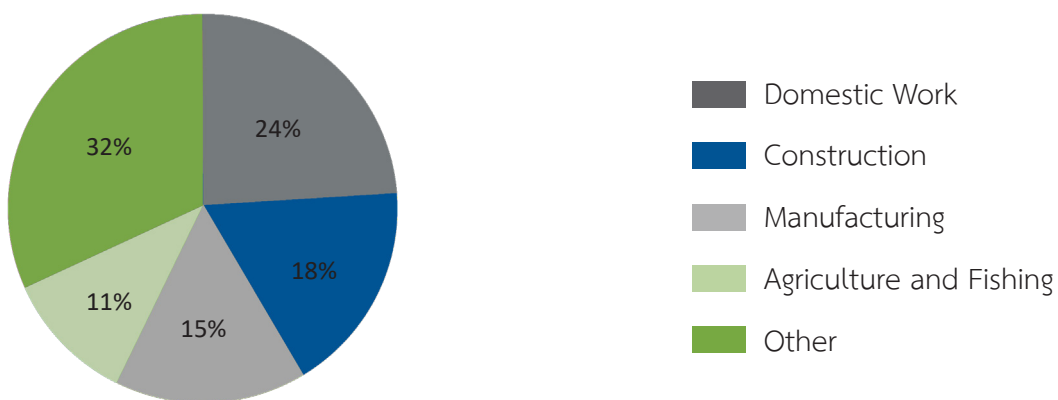
11. ประมาณการตัวเลขของแรงงานทาสในรูปแบบปัจจุบัน : แรงงานบังคับ และการบังคับสมรส (Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Force Marriage), องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), at 5, 2017. www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

ผังภูมิรูปภาพที่ 4 : อัตราส่วนของเหยื่อประเภทแรงงานบังคับ เหยื่อของการบังคับใช้แรงงาน (หน่วย : ล้านคน)

ในจำนวนเหยื่อที่เป็นแรงงานบังคับซึ่งถูกแสวงประโยชน์ทางเพศ 4 ล้านคน เป็นเด็ก 1 ล้านคน และร้อยละ 18 ของแรงงานบังคับเป็นเด็ก และเหยื่อ 1 ใน 4 จะถูกแสวงหาประโยชน์ในต่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงประชากรร้อยละ 75 ของเหยื่อที่เป็นแรงงานบังคับซึ่งถูกแสวงประโยชน์ทางเพศด้วย

ผังภูมิรูปภาพที่ 5 : การขูดรีดแสวงหาผลประโยชน์ด้านแรงงานตามภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ผังแสดงข้อมูลข้างบน คำว่า “อื่นๆ (other)” หมายรวมถึง บรรดางานบริการอาหารและที่พักอาศัย การค้าและค้าส่ง การบริการ/ดูแลบุคคล การทำเหมือง หรือการขุดเจาะ การก่อสร้าง การทำงานในสายการผลิต และเกษตรกรรม โดยประชาชน 16 ล้านคนที่เผชิญกับสถานการณ์การแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน จำนวนร้อยละ 57 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 20 เป็นเด็กผู้ชาย สำหรับผู้ชายที่อยู่ในสภาพแรงงานบังคับมักจะทำงานในเมืองแร่ การขุดเจาะ การก่อสร้าง การทำงานในสายการผลิต และการบริการอาหารต่างๆ ส่วนผู้หญิงที่อยู่ในสภาพแรงงานบังคับมักจะทำงานรับใช้ตามบ้าน ที่พักอาศัย และการบริการอาหารต่างๆ แรงงานเพศหญิงและเพศชายมากกว่าครึ่งหนึ่งที่เป็นแรงงานบังคับมักจะเป็นเหยื่อนี้สิน และส่วนใหญ่มาจากการเป็นหนี้สินกับนายหน้าหรือกระบวนการจัดหางาน ตัวเลขนี้คิดกว่าร้อยละ 70 เป็นผู้ใหญ่ที่เป็นแรงงานบังคับในงานภาคเกษตรกรรม การทำงานรับใช้ในบ้าน และการผลิตหรือแปรรูปผลผลิตต่างๆ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเหยื่อ

การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์มีผลกระทบในลักษณะของการเป็นเหยื่อที่มีนัยสำคัญ โดยผลกระทบเหล่านี้เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและยาว และเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีรวมถึง การพิจารณาฟ้องร้องดำเนินคดีต่อการกระทำความผิดกรณีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

แรงงานเด็กหรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor) : แรงงานเด็ก หรือการใช้แรงงานเด็ก เป็นรูปแบบการกระทำที่ส่งผลกระทบและเป็นอันตรายต่อการพัฒนาร่างกายของเด็ก เนื่องจากในระหว่างที่ร่างกายของเด็กเหล่านั้นกำลังเติบโต แต่กลับต้องใช้ร่างกายเป็นแรงงานเด็ก ทำให้ต้องเสี่ยงต่อภาวะเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อภาวะและพัฒนาการทางอารมณ์ เนื่องจากแรงงานเด็กมักจะไม่ได้อยู่ร่วม หรือได้รับการดูแลอารมณ์จิตใจจากครอบครัวและเพื่อนฝูง ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความกลัว ความโดดเดี่ยว การเสื่อมโทรม และการถูกแสวงประโยชน์ ซึ่งทำให้ขาดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล และมีความเคารพ หรือยอมรับตนเองในระดับต่ำ การใช้แรงงานเด็กเป็นอันตรายต่อการพัฒนาทางสังคมของเด็กเช่นกัน เนื่องจากทำให้เด็กขาดโอกาสในการเข้าเรียน การเล่น การเรียนรู้จากเพื่อนฝูง และการใช้ชีวิตตามวัยที่ควรเป็น และยังเร่งผลักดันให้เด็กต้องโต หรือเผชิญกับชีวิตที่สูงกว่าวัยอันควร ส่วนเด็กที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายอาจจะได้รับบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วย อาทิ การเป็นโรคทางเดินหายใจ หรือโรคติดต่อทางเพศต่างๆ การเผชิญกับความรุนแรงทั้งทางร่างกายและทางเพศ การเผชิญกับงานที่มีความเครียดสูงๆ หรือการทำงานในระยะเวลายาวนานเกินควร ซึ่งส่งผลกระทบ และเป็นอันตรายต่อพัฒนาการและการเติบโตทางร่างกาย¹²

การใช้แรงงานเด็กเป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดวงจรความยากจนในระยะยาว เนื่องจากการขาดโอกาสในการศึกษา การขาดทักษะในการทำงานอาชีพทำให้เกิดการว่างงาน การแยกตัวโดดเดี่ยว และการติดเหล้าสุรา และสารเสพติดต่างๆ เด็กๆ ที่เป็นแรงงานเด็กมักจะออกจากโรงเรียนกลางคัน มีภาวะขาดเรียน หรืออ่อนเพลียจนไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้เท่าที่ควร และส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของเด็กนั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงวัยเดียวกัน¹³ เด็กกว่า 1 ใน 3 ใช้แรงงานเด็กไม่ได้เรียนหนังสือ ขณะที่ร้อยละ 43.6 ของเด็กที่ทำงานอันตรายไม่ได้ไปโรงเรียน¹⁴

การค้ามนุษย์ และแรงงานบังคับ (human trafficking and forced labor) : เหยื่อของการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับ มีความเกรงกลัวหรือขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการติดตามบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการได้รับการบอก/แจ้งข้อมูลแบบผิดๆ จากผู้ค้ามนุษย์ หรือผู้แสวงประโยชน์จากเหยื่อ และ/หรือประสบการณ์ก่อนหน้านี้ที่เหยื่อได้รับการปฏิบัติที่เลวร้าย หรือการถูกแจ้งหรือยัดข้อกล่าวหาการกระทำความผิดต่างๆ เหยื่ออาจจะไม่เชื่อมั่นในการทำงานหน้าที่ของผู้ให้บริการหรือผู้บังคับใช้กฎหมาย ในขณะที่เหยื่อมีความเกรงกลัวการกระทำที่เป็นการข่มขืน หรือแก้มั่นต่อครอบครัวของพวกเขา การรู้สึกอับอายหรือการถูกตีตรา การไม่เข้าใจ หรือตระหนักว่าตนเองเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย หรือการเชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขอรับความช่วยเหลือใดๆ เหยื่อของการค้ามนุษย์ และแรงงานบังคับอาจจะมีประสบการณ์ถูกกระทำหรือล่วงละเมิดทางเพศ และตกอยู่ในภาวะทุกข์ทรมานต่อความเจ็บปวดต่างๆ นอกจากนี้ ยังอาจจะรู้สึกเกรงใจ หรือมีภาวะความจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ค้ามนุษย์ หรือรู้สึก “ติดหนี้สินต่อผู้ค้ามนุษย์” และเชื่อว่า หลังจากที่ดินประสบเหตุดังกล่าไปแล้ว ไม่สามารถที่จะกลับไปอยู่กับครอบครัว หรือชุมชนได้

12. คู่มือเกี่ยวกับแรงงานเด็ก : ข้อมูลสำหรับผู้ตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่ประเด็นหมู่เกาะแปซิฟิก (Child Labor Manual: A Resource for Labor Inspectors and Officers in Pacific Island Countries). องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), 2015. www.ilo.org/suva/publications/WCMS_494313/lang-en/index.htm

13. คู่มือการฝึกอบรมเกี่ยวกับแรงงานเด็กในประเทศอัฟกานิสถาน (Training Manual on Child Labour in Afghanistan), องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), 2561 หน้า 41. www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipecc/documents/instructionalmaterial/wcms_667934.pdf

14. Child Labour : Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 48. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipecc/documents/publication/wcms_797515.pdf

เหมือนเดิมอีกต่อไป¹⁵ โดยการเป็นแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ ทำให้เหยื่อต้องเจ็บป่วย หรือได้รับบาดเจ็บ ในขณะที่อาจจะถูกปฏิเสธการเข้ารับการรักษาพยาบาลทางแพทย์ เนื่องจากเกรงกลัวการถูกจับกุมคุมขัง

เด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจจะได้รับบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยอย่างหนัก รวมถึงในบางรายอาจจะเสียชีวิต โดยในบางครั้ง เด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มักจะเผชิญกับการถูกทำร้ายร่างกาย หรือภาวะอดอยาก/ขาดอาหาร หรือการถูกมอมเมาด้วยสารเสพติดต่างๆ และทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายอาจจะเป็เหยื่อการกระทำความรุนแรงทางเพศ (โดยเด็กผู้หญิงมักจะถูกคุกคาม หรือล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าเด็กผู้ชาย) เด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจจะต้องเผชิญภาวะอันตรายที่เกิดจากการทำงานที่ต้องอยู่กับสารเคมี และเครื่องจักรหนัก และกรณีที่ถูกแสวงประโยชน์ทางเพศ ก็มีความเสี่ยงทั้งต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (sexually transmitted diseases : STDs) หรือการตั้งครรภ์ เด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจจะประสบปัญหาทางจิตเนื่องจากต้องแยกตัวออกจากครอบครัวและชุมชน ซึ่งทำให้เกิดภาวะแปรปรวนทางจิตใจ และอารมณ์ รวมถึงความพยายามในการฆ่าตัวตาย (กระทำอัตวินิบาตกรรม) ต่างๆ¹⁶

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

แรงงานเด็กส่งผลกระทบเชิงลบต่อครอบครัวและชุมชน โดยชุมชนที่ต้องพึ่งพาแรงงานเด็กจะกลายเป็นชุมชนที่ขาดหรือมีระดับการศึกษาค่อนข้างน้อย และขาดความสามารถในการพึ่งพาและจัดการตนเองได้ทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ในขณะที่เด็กที่ต้องเป็นแรงงานเด็กก็จะเติบโตและพบสถานการณ์ข้อจำกัดของตนเองเฉกเช่นที่ครอบครัวของตนเคยประสบในวัยเยาว์ และไม่สามารถที่จะเอาชนะหรือทำลายวงจรความยากจน และการไม่ได้รับการศึกษาต่างๆ ได้ นอกจากนี้ เด็กเหล่านี้ก็อาจจะมีพฤติกรรม การเสพติด และติดเหล้าสุรา และสารเสพติด และทำให้เกิดภาวะความเสื่อมถอยของจิตใจจนกลายเป็นผู้กระทำความผิด/ก่ออาชญากรรม และก่อผลกระทบทางลบต่อสังคมโดยรวม¹⁷

ครอบครัวของเด็กที่ถูกค้ามนุษย์ต้องประสบความสูญเสีย และทำให้บุตรหลานของตนมีโอกาสที่จะกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรม ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่บิดา-มารดา/ผู้ปกครองได้รับเงินจากข้อตกลงการขายบุตรหลานให้เป็นแรงงาน ทำให้ครอบครัวอื่นๆ ที่เห็นตัวอย่างการหารายได้ในลักษณะดังกล่าว เกิดแรงจูงใจ และผลักดันให้บุตรหลานของตนเองไปถูกแสวงประโยชน์ต่างๆ นอกจากนี้ ยังทำให้เด็กต้องยุติการศึกษา ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในกรณีที่เป็เด็กที่ถูกค้ามนุษย์ และกลายเป็นการแผ่ขยายของผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม ที่เกิดขึ้นต่อชุมชน และประเทศ ในขณะที่หากเป็เด็กผู้หญิงที่เป็ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มักจะถูกบังคับให้แต่งงานหรือสมรส ดังนั้น การค้ามนุษย์จึงเป็สร้างและธำรงวงจรของความยากจน ซึ่งก็เป็เงื่อนไขที่สร้างประโยชน์ให้กระบวนการค้ามนุษย์อย่างไม่สิ้นสุด และในกรณีที่บุตรหลานเดินทางกลับมาในสภาพที่บาดเจ็บ หรือเจ็บป่วย ก็จะต้องสร้างความตึงเครียด และความลำบากให้กับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ซึ่งจะต้องให้การดูแลและรักษาเหยื่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เหล่านี้ การดำเนินการเพื่อฟื้นฟูเหยื่อ ผู้เสียหาย และป้องกันเด็กจากภัยจากการค้ามนุษย์ ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรของประเทศ รัฐบาล และชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้¹⁸

15. การกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมการค้ามนุษย์ : แนวทางการบังคับใช้กฎหมายสำหรับการจำแนกแยกแยะ และการดำเนินการสอบสวน/สืบสวน. The International Association of Chiefs of Police, 2007. www.theiacp.org/resources/document/the-การกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรม-of-human-การค้ามนุษย์-a-lawenforcement-guide-to-identification-and

16. Training Manual to Fight Trafficking in Children for Labor, Sexual, and Other Forms of Exploitation: Understanding Child Trafficking. International Labor Organization (ILO), 2009. https://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_10771/lang-en/index.htm

17. Training Manual on Child Labour in Afghanistan, International Labour Organization (ILO), 2018. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/instructionalmaterial/wcms_667934.pdf

18. Training Manual to Fight Trafficking in Children for Labor, Sexual, and Other Forms of Exploitation: Understanding Child Trafficking. International Labor Organization (ILO), 2009. https://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_10771/lang-en/index.htm

นิยาม/คำจำกัดความ

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเนื้อหาความหมายหลักๆ และคำจำกัดความที่กำหนดในตราสาร หรือกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในหน่วยการเรียนรู้ นี้ นำเสนอนิยาม/คำจำกัดความที่ใช้ในมาตรฐานระหว่างประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และพิธีสารปาเลอโม คำจำกัดความอาจจะแตกต่างกัน เมื่อนำไปใช้ หรือดำเนินการในระดับประเทศ ดังนั้น ในการทำความเข้าใจอย่าง ถ่องแท้ และชัดเจนเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ภายในท้องถิ่นหรือประเทศใดๆ จำเป็นต้องพิจารณา ทำความ เข้าใจเนื้อหาที่บัญญัติในกฎหมาย นโยบาย และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นหรือประเทศนั้นๆ การทำความเข้าใจนิยาม คำจำกัดความทั้งที่กำหนดในระหว่างและภายในประเทศ ทำให้การดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับกรณีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ทำให้ยิ่งเห็นถึงลักษณะการกระทำความผิดของแต่ละกรณีได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การทำงานของเด็ก (child work) : โดยลักษณะที่มีการทำงานต่างๆ ที่เด็กสามารถทำได้ และมีได้หมายถึงการใช้แรงงานเด็ก (child labor) แต่เป็นการทำงานของเด็ก (child work) ซึ่งเป็นการทำงานที่เด็กเป็นแรงงาน และดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีได้อยู่ในลักษณะการใช้แรงงานเด็ก (child labor) การทำงานของเด็กมีข้อกำหนดที่ชัดเจน ตามอายุ เงื่อนไข/สภาพการทำงาน จำนวนชั่วโมงการทำงาน และประเภทหรือลักษณะของการทำงานที่เด็กนั้นๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง การทำงานของเด็กจะต้องไม่สร้าง หรือส่งผลกระทบต่อด้านลบใดๆ ต่อการศึกษาของเด็ก หรือส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หรือการพัฒนาทางสังคม การทำงาน ต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตภายหลัง การทำงานของเด็กเป็นการฝึกและสร้าง วินัย และความรับผิดชอบของเด็ก การทำงานของเด็กทำให้เด็กเข้าใจ และรู้คุณค่าของตนเอง และประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยเป็นส่วนหนึ่ง ของการช่วยเหลืองานในครอบครัว หรือการทำงานเล็กๆ น้อยๆ เพื่อหารายได้พิเศษในช่วงที่เด็กไม่ต้องไปโรงเรียน หรือเข้ารับการศึษา¹⁹ ในบางพื้นที่ หรือบางประเทศมีข้อกำหนด หรือกฎหมายอนุญาตให้เด็กสามารถทำงานเป็นกะ หรือช่วงเวลา ก่อนหรือหลังจาก เสร็จการเรียน หรือหากเป็นงานเต็มเวลา ก็กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงานหรือจ้างงานบุคคลนั้นๆ ได้ โดยมีตัวอย่างที่แสดงถึงการทำงานของเด็ก ดังนี้

มาร์ติน (Martin) อายุ 15 ปี และทำงานในร้านขายสินค้าของแห่งทั่วไป โดยมีกะทำงาน 2 ชั่วโมงในทุกๆ วันหลังจากที่ เลิกเรียน ซึ่งมาร์ตินมีหน้าที่ในการตรวจและปรับปรุงยอดสินค้า และช่วยหาสินค้าต่างๆ ในร้านให้กับลูกค้า การทำงานนี้ช่วยให้ มาร์ตินมีค่าเทอมสำหรับการเรียน และยังมีเงินเก็บเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง

จัสมิน (Jasmine) อายุ 17 ปี ทำงานเต็มเวลาโดยเป็นพนักงานต้อนรับและดูแลลูกค้าในคลินิกทางการแพทย์แห่งหนึ่ง เธอทำงานสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง โดยทั่วไปเป็นการรับและให้ข้อมูลต่างๆ ทางโทรศัพท์ การจัดการตารางเวลาและการนัดหมาย การดูแลผู้ป่วยที่เข้ามาขอรับบริการ และการเก็บแยกข้อมูลให้เป็นระบบ เธอวางแผนที่จะเข้าศึกษาต่อด้านการพยาบาล หลังจากที่สามารถเก็บเงินได้มากพอที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาดังกล่าว

ตารางด้านล่างแสดงประเภท หรือลักษณะของงาน ที่เด็กสามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเป็นไปตามอนุสัญญา ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ อายุที่แสดงในตารางนี้เป็นเพียงเกณฑ์ตัวอย่าง ในขณะที่ต้องมีการพิจารณากฎหมาย ของประเทศ หรือท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องของเกณฑ์กำหนดอายุ ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับประเภท หรือลักษณะของการจ้างงานที่แสดงรายละเอียดในตาราง ดังนี้

19. Nepal Labor Inspection Training on Child Labor Facilitator's Guide. Verité and Winrock International, 2018.
<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2019/06/Nepal-LI-Curriculum-2nd-edition-ENGLISH.pdf>

ตารางที่ 1 : การจ้างแรงงานเด็กในรูปแบบต่างๆ

ประเภท/ลักษณะการจ้างงาน	คำอธิบาย	อายุที่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์
งานเบา (light work)	งานที่ทำเป็นกะ หรือช่วงเวลา ซึ่งไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อสุขภาพ ความปลอดภัย พฤติกรรม (เชิงคุณธรรม) หรือสภาพจิตใจ หรือการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก	อายุ 13 ปีเป็นต้นไป โดยในประเทศที่กำลังพัฒนาอาจจะปรับลดเกณฑ์เป็น 12 ปีเป็นต้นไป
อายุขั้นต่ำสำหรับการทำงาน/จ้างงาน	การทำงาน/จ้างงานแบบเต็มเวลา โดยต้องเป็นงานที่ไม่ทำให้เกิดอันตราย (non-hazardous)	อายุ 15 ปีเป็นต้นไป โดยในประเทศที่กำลังพัฒนาอาจจะปรับลดเกณฑ์เป็น 14 ปีเป็นต้นไป แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์อายุที่กำหนดให้ต้องเข้ารับการศึกษาระดับบังคับ
งานที่อันตราย (hazardous work)	งานที่อาจจะส่งผลกระทบ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือ คุณธรรม (สภาพจิตใจที่ไม่ดี) ของเด็ก	อายุ 18 ปีเป็นต้นไป โดยในกรณีที่รัฐบาลของประเทศกำหนดว่า มีการดำเนินการใดๆ ที่ลดหรือป้องกันอันตรายของงานนั้นๆ แล้ว อาจจะปรับลดเกณฑ์เป็น 16 ปีเป็นต้นไป
รูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (worst forms of child labor)	ก. บรรดาการทำงานแบบบังคับให้อยู่ในสภาพเยี่ยงทาส และการปฏิบัติในลักษณะเดียวกันในทุกๆ รูปแบบ ข. การค้าประเวณี และการถ่าย/บันทึกสื่อลามกอนาจาร ค. กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ง. งานที่เป็นอันตราย	ลักษณะการทำงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ในข้อ ก. – ค. ไม่ได้รับอนุญาตให้กระทำ หรือใช้กับเด็กอย่างเด็ดขาด

แรงงานเด็กหรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor) : แรงงานเด็ก หรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor) จะเกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบการจ้าง หรือให้เด็กทำงาน ไม่ว่าจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ และได้รับหรือไม่ได้รับการจ่ายค่าจ้างใดๆ โดยการทำงานดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายแต่อย่างใด ในส่วนนี้แตกต่างจากการทำงานของเด็ก (child work) ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานที่เด็กสามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (ดูนิยาม/คำจำกัดความ “การทำงานของเด็ก (child work)” ข้างต้น) แรงงานเด็กหรือการใช้แรงงานเด็ก หมายถึง การที่เด็กทำงานในประเภทของงานที่กำหนดให้เด็กยังมีอายุไม่ถึงเกณฑ์/ข้อกำหนดทางกฎหมายที่กำหนดให้เด็กทำงานได้ การทำงานในระยะเวลายาวนานกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้ตามอายุ หรือการทำงานที่ไม่อนุญาตให้เด็กสามารถทำได้ อาทิ งานอันตรายในพื้นที่เหมืองแร่ หรือในกรณีที่เด็กอายุน้อยๆ และส่งผลกระทบต่อการศึกษา ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ให้นิยามคำว่า “แรงงานเด็ก หรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor)” คือ “การทำงานที่ส่งผลกระทบให้เกิดการลิดรอนหรือพรากเด็กออกจากการใช้ชีวิตตามวัย การพัฒนาศักยภาพ ศักดิ์ศรี และเป็นอันตราย หรือมีผลกระทบต่อการพัฒนาร่างกายและจิตใจ²⁰...” ซึ่งหมายรวมถึง “การทำงานที่ ...

20. “What is Child Labour.” International Programme on the Elimination of Child Labour (IPEC), International Labour Organization (ILO). <http://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm>

- มีผลกระทบ และเป็นอันตรายต่อสภาวะจิตใจ ร่างกาย สังคม หรือคุณค่า/คุณธรรมสังคมของเด็ก และ
- มีผลกระทบ เป็นการแทรกแซงต่อการศึกษาล่าเรียนของเด็ก เนื่องจาก
 - ลิดรอน/พรากเด็กจากโอกาสในการศึกษาล่าเรียน
 - บังคับให้เด็กต้องออกจากโรงเรียน หรือยุติการศึกษาล่าเรียนก่อนวัยที่เหมาะสม หรือ
 - ทำให้เด็กต้องใช้ความพยายามมากกว่าทั่วไปในการเข้ารับการศึกษาล่าเรียน และอยู่ในสภาพชั้นเรียนควบหรือเรียนยาว ในขณะที่มีภาระต้องทำงานหนัก และใช้เวลาการทำงานยาวนาน”

อายุขั้นต่ำสำหรับการทำหรือจ้างงาน (minimum age for employment) : อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 เกี่ยวกับอายุขั้นต่ำสำหรับการรับเข้าทำงาน (ILO Convention on Minimum Age) กำหนดว่า *อายุขั้นต่ำสำหรับการรับเข้าทำงาน ควรไม่น้อยกว่าอายุที่กำหนดให้เด็กต้องสำเร็จการศึกษาบังคับ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ไม่ควรต่ำกว่า 15 ปี*²¹

อย่างไรก็ตาม ในกรณีในประเทศที่มีลักษณะของเศรษฐกิจเกิดใหม่ (emerging economy) เกณฑ์อายุขั้นต่ำที่กำหนดให้จ้างงานได้ อาจจะลดต่ำลงเป็น 14 ปี²² ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มีข้อเสนอแนะให้ ประเทศสมาชิกกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำสำหรับการจ้างงานไว้ที่ 16 ปี²³

งานเล็กๆ น้อยๆ ในบ้านหรือภายในครอบครัว (chores) : เป็นลักษณะงานที่แตกต่างจากการทำางาน หรืองานของเด็ก (child work) โดยเด็กๆ สามารถช่วยทำงานเล็กๆ น้อยๆ ในบ้าน หรือภายในครอบครัวได้ หรือ “ดูแลเรื่องการกินอยู่ภายในครัวเรือนของตนเอง ... รวมถึงการดูแลสมาชิกในครัวเรือน การทำความสะอาด และดูแลซ่อมแซมสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน การทำและจัดเตรียมอาหาร การซักผ้า การเดินทาง/ดูแลการเดินทาง นำพา หรือติดตามสมาชิกในครอบครัวไปและกลับจากสถานที่ทำงาน และโรงเรียน²⁴ และแม้ว่า งานบ้านเล็กๆ น้อยๆ บางลักษณะทำให้เกิดการพัฒนาโดยทั่วไปของเด็กๆ แต่การที่ต้องรับผิดชอบหรือดูแลงานบ้านมากเกินไปก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาล่าเรียน รวมถึงพัฒนาการทางอารมณ์ และทางสังคมของเด็ก การทำงานบ้านเป็นลักษณะการดำเนินการโดยไม่มีค่าตอบแทนเป็นเงินค่าจ้าง โดยเป็นการทำภายในบ้าน และเป็นไปเพื่อดูแลการกินอยู่ของครอบครัวของเด็กๆ เอง ซึ่งจะต้องไม่สับสนกับการที่เด็กทำงานรับใช้ตามบ้าน (children in domestic work) ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานภายในบ้าน หรือสำหรับครัวเรือนที่มีการจ่ายเงินค่าจ้าง สำหรับครอบครัวที่มีใช้ของเด็กๆ นั้นๆ โดยครอบครัวที่เด็กทำงานบ้านให้นั้นมิใช่ครอบครัวของเด็กเอง²⁵ ทั้งนี้ การทำงานรับใช้ตามบ้านของเด็กในหลายๆ ครั้ง พบว่า เป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการใช้แรงงานเด็ก (child labor) เนื่องจากการเป็นการทำงานที่ใช้ระยะเวลายาวนานต่อเนื่อง มีสภาพ/เงื่อนไขการทำงานที่ค่อนข้างหนัก และมีผลกระทบต่อการศึกษาล่าเรียนของเด็ก ทั้งนี้ มีข้อสังเกตตามที่พบจากกรณีของการทำงานบ้านหรืองานรับใช้ในบ้านว่า กิจกรรมงานบ้านโดยส่วนใหญ่มักจะกลายเป็นหน้าที่ของเด็กผู้หญิงและผู้หญิงมากกว่า ซึ่งในส่วนนี้ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาล่าเรียนของเด็กผู้หญิง รวมถึงการทำให้เด็กผู้หญิงต้องตกอยู่ในสภาพจำยอมที่ต้องทำงานบ้าน ควบคู่กับการรับจ้างเป็นเด็กรับใช้ตามบ้าน และ/หรือในโรงเรียน จนทำให้ต้องออกจากโรงเรียนก่อนถึงวัยที่เหมาะสม

21. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976), Art. 2(3). International Labour Organization (ILO). http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

22. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976), Art. 2(4). International Labour Organization (ILO). http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

23. Recommendation concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No. 146), Art. 7(1). International Labour Organization (ILO). https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312484

24. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 19. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipecc/documents/publication/wcms_797515.pdf

25. Training Manual on Child Labour in Afghanistan, International Labour Organization (ILO), 2018. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipecc/documents/instructionalmaterial/wcms_667934.pdf

การทำงานเบา (light work) : กำหนดให้เป็นประเภทงานที่เด็กในช่วงวัยที่กำหนดสามารถทำ หรือเกี่ยวข้องได้ โดยงานเบาเป็นลักษณะของงานที่ทำเป็นกะ หรือช่วงเวลา และไม่ทำให้เกิดอันตราย รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนใดๆ ซึ่งอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เกี่ยวกับเกณฑ์อายุขั้นต่ำ กำหนดลักษณะของการทำงานเบาว่า

(1.) เป็นการทำงานที่ไม่ส่งผลอันตราย หรือส่งผลกระทบต่อเชิงลบใด ๆ ต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการ และ

(2.) เป็นการทำงานที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียน การเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือการฝึกอบรมใดๆ ตามที่หน่วยงานที่มีอำนาจ หรือหน้าที่พิจารณาอนุมัติ หรือการพัฒนาศักยภาพเพื่อดูแลให้เกิดประโยชน์ตามคำแนะนำต่างๆ ที่ได้รับ²⁶

การทำงานเบา (light work) เป็นงานที่อนุญาตให้เด็กๆ อายุตั้งแต่ 12 หรือ 13 ปีขึ้นไป (ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของประเทศ) ว่าเป็นประเทศเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่หรือไม่²⁷ และเด็กหนึ่งคนใช้เวลาไม่เกิน 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์²⁸ ทั้งนี้ ก่อนที่เด็กจะเริ่มงานเบาๆ ควรปรึกษากับบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองของตนเอง แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และครู/ผู้บริหารโรงเรียน²⁹ ดังตัวอย่างที่แสดง ดังนี้

โจชัว (Joshua) อายุ 13 ปี เขาทำงานวันละ 2 ชั่วโมง และ 4 วันต่อสัปดาห์ โดยทำหน้าที่ผู้ช่วยครูผู้ฝึกสอน (โค้ช) สำหรับทีมฟุตบอลเด็กและเยาวชน เขาช่วยครูผู้ฝึกสอนสาธิตทักษะต่างๆ และช่วยสนับสนุนการฝึกซ้อมต่างๆ ของนักกีฬา ทั้งนี้ เขาทำงานดังกล่าว เฉพาะในเวลาหลังจากที่โรงเรียนเลิกแล้ว และในวันหยุดสุดสัปดาห์เท่านั้น โจชัวมีผลการเรียนดีและได้เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ลินดา (Linda) อายุ 14 ปี เธอทำงานแบบไม่เต็มเวลา โดยมีหน้าที่ตัดป้ายฉลากผลไม้ที่เก็บจากฟาร์ม เธอทำงานวันละ 6 ชั่วโมงในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยตัดแผ่นป้ายฉลากผลไม้ ลินดาได้ทำงานกับเพื่อนของเธอ ทั้งหมดมีความสุขเนื่องจากไม่ต้องแบกยกตะกร้าผลไม้หนักๆ และไม่ต้องทำงานตากแดดกลางแจ้ง

รูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (Worst Forms of Child Labor : รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL)) : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) กำหนดลักษณะกลุ่มย่อยๆ ของการใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (worst forms of child labor : รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL)) ว่าเป็นงานที่ไม่ควรให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำหรือเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 182 เกี่ยวกับรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก มาตรา 3 กำหนดลักษณะของรูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL) ดังนี้

(1.) บรรดารูปแบบของการบังคับให้เป็นทาส หรือการปฏิบัติในลักษณะที่ทำให้เป็นทาส อาทิ การขายและการค้ามนุษย์ในเด็ก การเป็นแรงงานขูดหนี้ และการบังคับเป็นทาส (serfdom) และการบังคับ หรือใช้แรงงานบังคับ รวมถึงการเกณฑ์ หรือบังคับให้เด็กเข้าสู่กองกำลังติดอาวุธ

(2.) การใช้ การซื้อหา หรือการจัดหาเด็กเพื่อการค้าประเวณี สำหรับการจัดทำ/ผลิตสื่อบันเทิงลามกอนาจาร หรือการแสดง/นำเสนอทางเพศต่างๆ

26. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976) International Labour Organization (ILO) Art. 7 (1). http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

27. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976) Art. 7(1) and (4). International Labour Organization (ILO). http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

28. Nepal Labor Inspection Training on Child Labor Facilitator's Guide. Verité and Winrock International, 2018. <https://www.verite.org/wp-content/uploads/2019/06/Nepal-LI-Curriculum-2nd-edition-ENGLISH.pdf>.

29. Training Manual on Child Labour in Afghanistan, International Labour Organization (ILO), 2018. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/instructionalmaterial/wcms_667934.pdf

(3.) การใช้ การซื้อหา หรือการจัดหาเด็กเพื่อกิจกรรมผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการผลิต หรือการลักลอบค้ายาเสพติด ตามที่กำหนดไว้ในตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และ

(4.) การทำงาน ซึ่งโดยลักษณะ หรือสถานการณ์ในการทำงานนั้นๆ มีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือขัดต่อศีลธรรม

งานที่เป็นอันตราย (hazardous work) : อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 182 มาตรา 3 (ง) ความปลอดภัย หรือขัดต่อศีลธรรม ซึ่งมักจัดให้เป็นงานที่เป็นอันตรายต่อเด็ก (hazardous child labor) ทั้งนี้ ตารางที่ 2 ตามด้านล่างนี้แสดงลักษณะความแตกต่างระหว่างงานเบา (light work) และงานที่ไม่เป็นอันตราย (non-hazardous work) ซึ่งกำหนดให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์อายุที่อนุญาตให้จ้างหรือทำงาน สามารถทำงานได้

ตารางที่ 2 : ความแตกต่างระหว่างงานเบาและงานที่ไม่เป็นอันตราย ภายใต้บริบทแรงงานเด็ก

ไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบ	การทำงานเบา (Light Work)	การทำงานที่ไม่อันตราย (non-hazardous work) สำหรับเด็กที่มีอายุขั้นต่ำที่ให้งานได้
สุขภาพ	✓	✓
ความปลอดภัย	✓	✓
ศีลธรรม	✓	✓
การศึกษา	✓	

การทำงานที่เป็นอันตราย (hazardous work) คือ ลักษณะงานที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเนื่องจากสภาวะแวดล้อมหรือสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย หรือไม่ถูกสุขลักษณะ การขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุปกรณ์ดูแลรักษาความปลอดภัย หรือการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นอันตรายสำหรับเด็ก อาทิ การแบก/ยกของหนัก การทำงานกับสารเคมี หรือการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เป็นอันตราย เนื่องจากเด็กๆ มีร่างกายที่เล็กกว่าผู้ใหญ่ และยังอยู่ระหว่างการเติบโต หรือพัฒนา การทำงานที่ต้องเผชิญอันตรายต่างๆ จึงถือเป็นความเสี่ยงต่อเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ การแบก/ยกของหนักอาจจะส่งผลกระทบต่อการเติบโตของเด็ก (อาทิ การบิดโค้งงอของกระดูกไขสันหลัง) ในขณะที่การทำงานที่เด็กต้องสูดดมไอระเหยของสารเคมีทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงและในระยะยาวต่อเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ โดยรายละเอียดของประเภท หรือลักษณะงานที่ทำให้เกิดอันตรายสำหรับเด็กดูได้จากมาตรา 3 ของข้อเสนอแนะองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 190 ซึ่งกำหนดรายการกิจกรรมต่างๆ ดังนี้³⁰

(1.) การทำงานที่ทำให้เกิดความเสี่ยงของเด็กในการถูกระทำ/ละเมิดด้านร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ

(2.) การทำงานที่ต้องลงไปปฏิบัติในพื้นที่ได้ผืนดิน ผืนน้ำ หรือในระดับความสูง และในพื้นที่จำกัดที่เป็นอันตราย

(3.) การทำงานกับเครื่องจักร (กล) อุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นอันตราย หรือเกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแลการทำงาน ของเครื่องจักร (กล) อุปกรณ์และเครื่องมือ หรือการขนส่งวัสดุ/สิ่งของน้ำหนักมาก

30. Recommendation concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor, 1999 (No. 190), Art. 3. International Labour Organization (ILO). https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312528

(4.) การทำงานในสภาพแวดล้อมที่ผิดสุขภาพลักษณะ อาทิ ทำให้เด็กต้องประสบ สัมผัส หรือเสี่ยงต่อสารหรือกระบวนการที่เป็นอันตราย หรืออยู่ในอุณหภูมิ ความดัง หรือการสั่นสะเทือนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

(5.) การทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก อาทิ ทำงานในระยะเวลายาวนานติดต่อกัน หรือทำงานในช่วงกะกลางคืน หรือทำงานในสถานที่ซึ่งนายจ้างปิดบัง หรือควบคุมตัวเด็กๆ ไว้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ตัวอย่างการทำงานที่เป็นอันตราย (hazardous work) มีดังนี้

พริยา (Priya) อายุ 15 ปี เธอทำงานในโรงงานทำพรม โดยต้องทำงานวันละ 10 ชั่วโมง และสัปดาห์ละ 6 วัน ลักษณะการทำงานต้องใช้การก้มเงยบ่อยๆ ครั้ง และส่งผลกระทบให้เธอมีอาการเจ็บปวดที่แผ่นหลัง ในขณะที่สภาพแวดล้อมพื้นที่โรงงานอากาศร้อน และมีเส้นใยกระจายฟุ้งอยู่ในอากาศ ส่งผลให้เธอมีอาการเจ็บป่วย ไอจาม ในช่วงเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา

ฟิล (Phil) อายุ 14 ปี เขาทำงานเป็นกรรมกรแบกขนอิฐจากเตาเผาไปยังพื้นที่ก่อสร้างที่ต้องใช้อิฐ เขาทำงานทุกๆ วัน โดยอิฐมีน้ำหนักมาก และเขาต้องตัดและขุดก่อนที่จะขนย้าย ฟิลต้องแบกขนอิฐแม้ว่าในช่วงที่อากาศแย่มากก็ตาม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เห็นว่า ในบางสถานการณ์สามารถที่จะลดทอน หรือบรรเทาอันตรายต่างๆ ลงได้ สำหรับเด็กที่มีอายุ 16 และ 17 ปี โดยเด็กในเกณฑ์อายุดังกล่าวสามารถทำงานนั้นๆ รวมถึงตามรายการงานที่เป็นอันตรายของประเทศนั้นๆ ได้ โดยประเทศนั้นๆ ควรกำหนดประเภทของงานซึ่งเป็นไปได้ที่จะลดทอน หรือบรรเทาอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็กที่มีอายุ 16 และ 17 ปี เพื่อดูแลคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัย และศีลธรรมของเด็ก รวมถึงจัดหา/ให้คำแนะนำที่เหมาะสม และเพียงพอต่อเด็ก (ที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นอย่างดีและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นการทำงานที่ไม่อันตราย)³¹

ผังภาพด้านล่างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กที่ทำงาน (working children) แรงงานเด็ก หรือการใช้แรงงานเด็ก (child labor) รูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL - Worst Form of Child Labor) และงานที่เป็นอันตราย (hazardous work)

ผังภูมิรูปภาพที่ 6 : ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กที่ทำงาน (Working Children) การใช้แรงงานเด็ก (Child Labor) รูปแบบการทำงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (Worst Form of Child Labor) และงานอันตราย (Hazardous Work)

31. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976) International Labour Organization (ILO) Art 3(3). http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

แรงงานบังคับ : ความหมายของแรงงานบังคับตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 คือ บรรดางาน หรือการบริการต่างๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลใดๆ ภายใต้การกำกับ ควบคุม โดยใช้ทลงโทษ และเกิดจากการดำเนินการของบุคคลดังกล่าว โดยที่ไม่ได้สมัครใจ³²

คำว่า “การลงโทษ” ที่อ้างถึงในนิยาม/คำจำกัดความ หมายถึงรวมถึงการกระทำที่มิได้เกิดขึ้นเฉพาะความรุนแรงต่อร่างกาย หรือทางเพศ แต่ครอบคลุมถึงการข่มขู่ที่จะรายงาน หรือแจ้งการอยู่อาศัยของเหยื่อให้กับสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง การข่มขู่ลงโทษทำร้ายร่างกายเหยื่อ หรือครอบครัว หรือเพื่อนของเหยื่อ และการยึดเงินค่าตอบแทน หรือเอกสารประจำตัวบุคคลใดๆ³³ แรงงานบังคับ ยังหมายถึง บุคคลที่อยู่ในสถานะเป็นลูกหนี้ ซึ่งกำหนดนิยามว่า “เป็นบุคคลที่ถูกบังคับให้ทำงานเพื่อชำระหนี้สิน และไม่สามารถหนีไปไหนได้ หรือถูกบังคับให้ทำงาน และไม่สามารถหนีไปไหนได้ เนื่องจากมีภาระหนี้สิน” ทั้งนี้ ยังพบว่ามีภาวะหนี้สินเชิงบังคับตามวิถีปฏิบัติหรือการเรียกเก็บค่าไพร่มูลนายในระบบศักดินาหรือขุนนางแบบดั้งเดิม แต่เปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบใหม่ โดยคนงานจะถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากตัวแทนจัดหางาน ซึ่งทำให้คนงาน หรือครอบครัวของคนงานต้องหาทุ้ม และไม่สามารถชำระหนี้สินดังกล่าวได้ หากไม่ได้ทำงาน และกลายเป็นตกอยู่ในสถานะที่ถูกบังคับไปโดยปริยาย ในบางสถานการณ์ ภาวะหนี้สินเช่นนี้ จะถูกส่งต่อจากบิดา/มารดา ผู้ปกครองไปยังบุตรหลาน ทำให้ครอบครัวตกอยู่ในสถานการณ์ความยากจน และกลายเป็นแรงงานบังคับในหลายช่วงอายุคน

ตัวอย่างของการบังคับใช้แรงงาน :

ซานเจย์ (Sanjay) ได้รับการติดต่อให้เดินทางไปทำงานเป็นพ่อครัวในต่างประเทศ โดยนายจ้างของเขาชำระค่าเดินทาง และการจัดการวีซ่าต่างๆ ของเขา ทั้งนี้ โดยเบื้องต้น มีสัญญาว่าจะจ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนให้กับเขาสูงเป็นสองเท่าจากเงินเดือนที่ได้รับในประเทศบ้านเกิดของเขา ครอบครัวของซานเจย์ตัดสินใจยืมเงินเพื่อนำมาจ่ายให้เป็นค่าธรรมเนียมดำเนินการของนายหน้าจัดหางาน ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับสองเท่าของเงินเดือนค่าตอบแทนตามสัญญาจ้างของซานเจย์ แต่ทว่า หลังจากที่ซานเจย์เดินทางไปถึงสถานที่ทำงาน กลับพบว่า เขาจะได้รับเงินเดือนเพียงกึ่งหนึ่งของจำนวนที่สัญญาการจ้าง ในขณะที่เขาไม่สามารถเปลี่ยนหรือหางานอื่นๆ ในประเทศนี้ได้ เนื่องจากวีซ่าในการเดินทางมาทำงานของเขาได้รับการดูแลโดยนายจ้างคนปัจจุบันของเขา และเขาจะยังคงสามารถทำงานในประเทศนี้ได้ トラบเท่าที่ยังทำงานให้กับนายจ้างคนเดิมอยู่ ซานเจย์รู้ว่า เขาต้องหาเงินให้ได้มากพอที่จะชำระหนี้เงินยืมที่ครอบครัวของเขาไปหามา เนื่องจากหากเขาไม่สามารถหาเงินมาชำระได้ บิดาของเขาจะสูญเสียที่ดินเพาะปลูกแปลงเล็ก ที่ครอบครัวใช้ทำกินอยู่

แมรี (Mary) ทำงานเป็นคนรับใช้ทำงานในบ้าน เธอตื่นเต้นเป็นอย่างมากเนื่องจากได้รับการจ้างงานในเมืองหลวง เนื่องจากได้เห็นสถานที่ และมีเพื่อนฝูงใหม่ๆ เธอยังหวังว่าจะได้เริ่มศึกษาเพิ่มเติมในมหาวิทยาลัยในพื้นที่ แต่หลังจากที่แมรีเดินทางไปถึงสถานที่ทำงาน นายจ้างของเธอกลับยึดโทรศัพท์ของเธอ และไม่อนุญาตให้เธอได้ออกจากบ้านพัก เว้นแต่ไปซื้อข้าวของเครื่องใช้สำหรับครอบครัว แมรีถูกข่มขู่ว่าหากเธอพยายามจะหนีออกไป น้องสาวของเธอจะเป็นอันตราย

ทั้งนี้ การบังคับใช้แรงงานมักจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสภาพการทำงานที่ย่ำแย่และเป็นอันตราย องค์ประกอบพฤติการณ์ทั้งการบังคับและ/หรือการหลอกลวงถือเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาใช้พิจารณากรณีการบังคับใช้แรงงาน ภาวะความยากจนและการว่างงานยิ่งทำให้เกิดโครงสร้างความรุนแรงที่แรงงานต้องยอมรับสภาพเงื่อนไข หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่ในส่วนนี้ มิได้อยู่กับสถานการณ์

32. Convention concerning Forced or Compulsory Labour, 1930 (No.29). (Entered into force 1 May 1932), Art 2 (1). International Labour Organization (ILO). https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312174:NO

33. Victims of Modern Slavery – frontline staff guidance. Version 3.0, UK Home Office, 2016. <https://www.antislaverycommissioner.co.uk/media/1057/victims-of-modern-slavery-frontline-staff-guidance-v3.pdf>

ของการเป็นแรงงานบังคับเสมอไป³⁴ สภาพการทำงานที่เอารัดเอาเปรียบ หรือแสวงประโยชน์ รวมถึงสถานการณ์ที่แรงงานไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างที่เป็นธรรม หรือต้องจำใจยอมทำงานในสภาพเงื่อนไขที่อันตราย มิได้เป็นพฤติกรรมที่นำมาพิจารณาการบังคับใช้แรงงาน เว้นแต่แรงงานรู้สึกว่าคุณเองถูกบังคับให้ยอมรับเงื่อนไขต่างๆ เหล่านั้น เนื่องจากความยากลำบากขัดสนทางการเงิน³⁵

อย่างไรก็ตาม หากแรงงานนั้นได้รับการจ่ายค่าตอบแทนน้อยกว่าที่เขาได้รับสัญญาการจ้างงาน หรือถูกบังคับให้ต้องทำงานที่แตกต่างไปจากที่ตกลง ซึ่งบ่อยครั้งพบพฤติกรรมของการบังคับใช้แรงงานซึ่งเป็นอันตรายมากกว่า อีกทั้งยังบังคับให้ทำงานยาวนานหลายชั่วโมง หากเป็นเช่นนั้นก็อาจเข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน

การค้ำมนุษย์ : การค้ำมนุษย์ (หรือเรียกว่า “การค้าบุคคล”) กำหนดไว้ในพิธีสารองค์การสหประชาชาติเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (หรือเรียกว่า พิธีสารปาเลร์โม) ว่า :

การค้ามนุษย์ (หรือการค้าบุคคล) หมายถึง การจัดหา การขนส่ง/เคลื่อนย้าย การนำพา การให้ที่พักพิง หรือการรับเอาบุคคลใดๆ โดยวิธีการข่มขู่ หรือการใช้กำลัง หรือรูปแบบการบังคับข่มขืนใจอื่นใด การลักพาตัว การฉ้อฉล/หลอกลวง การใช้อำนาจ หรือการใช้ภาวะเปราะบางของบุคคล หรือการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อให้บุคคลยินยอมในการถูกควบคุมโดยบุคคลใดๆ สำหรับเป้าหมายเพื่อการนำมาใช้ หรือแสวงประโยชน์

การนำมาใช้ หรือแสวงประโยชน์ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติในแนวทางขั้นต่ำที่เป็นการนำมาใช้ หรือแสวงประโยชน์เพื่อการค้าประเวณีอื่นใด หรือการกระทำในรูปแบบอื่นใด เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ การบังคับใช้แรงงานหรือการบริการต่างๆ การบังคับให้ตกเป็นทาส หรือการกระทำในลักษณะเดียวกันเพื่อให้ตกเป็นทาส หรือการตัด/ถ่ายโอนอวัยวะใดๆ³⁶

ตัวอย่างของการค้ำมนุษย์ :

อันยา (Anya) ได้รับข้อเสนอการจ้างงานเป็นนางแบบโดยนายหน้าจัดหางานเพศชาย เธอตัดสินใจเดินทางร่วมกับนายหน้าจัดหางานไปยังอีกเมืองหนึ่ง และ ณ สถานที่แห่งนั้น เธอถูกบังคับค้าประเวณี อันยาได้รับการแจ้งว่า หากเธอหนี จะนำเรื่องการค้าประเวณีของเธอที่นี้ไปบอกกับครอบครัว และเพื่อนฝูงของเธอ นักค้ามนุษย์ในคราบของนายหน้าจัดหางานทราบดีว่า หากอันยาต้องเผชิญกับการตีตรา และเรื่องน่าอับอาย จะทำให้เธอไม่สามารถกลับไปอยู่ที่บ้านได้

โจเซฟ (Joseph) ถูกจ้างให้ไปทำงานในเมืองแร่ โดยได้รับการแจ้งว่าจะได้รับส่วนแบ่งเป็นทองคำกึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) เท่าที่เขาสามารถขุดพบเจอ เมื่อเขาเดินทางไปถึงเมืองทองคำ เขาก็รู้ว่า ผู้ชายที่ดูแลเหมืองทองจะถือครองทองคำทั้งหมดที่พบในเหมือง และจะทุบตีทุกๆ คนที่พยายามขุดข่อนทองคำ หรือหลบหนีออกจากเหมืองทองคำ โจเซฟได้รับการดูแลจัดหาอาหารให้ตามมื้ออาหาร และสถานที่พักผ่อนนอนหลับ แต่ต้องทำงานเป็นระยะเวลายาวนาน และไม่ได้รับส่วนแบ่งเป็นทองคำตามที่ตนเองขุดเจอ

34. Forced Labor and Human Trafficking: A Handbook for Labor Inspectors, International Labor Office (ILO), 2008.

https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_097835/lang-en/index.htm

35. Victims of Modern Slavery – frontline staff guidance. Version 3.0, UK Home Office, 2016.

<https://www.antislaverycommissioner.co.uk/media/1057/victims-of-modern-slavery-frontline-staff-guidance-v3.pdf>

36. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003), Art. 3 (a).

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

การบังคับใช้แรงงานอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แต่ทว่า บรรดาเหยื่อของการค้ามนุษย์กลับพบว่าตนเองตกอยู่ในสถานการณ์ถูกบังคับใช้แรงงาน³⁷ แม้ว่าคำว่า “การค้ามนุษย์” มักจะนำมาใช้กับการเคลื่อนโยกย้ายถิ่นฐาน แต่ก็ไม่เสมอไป ที่การค้ามนุษย์จะต้องขนย้ายเหยื่อข้ามพรมแดนของประเทศ ในขณะที่เหยื่ออาจจะถูกค้ามนุษย์อยู่ภายในชุมชนของตนเอง และในบางสถานการณ์ก็เกิดขึ้นภายในบ้านของตนเองด้วยซ้ำ

เมื่อเด็กๆ ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ คำว่า “วิธีการ (means)” ที่กล่าวไว้ในพิธีสารปาเลร์โม (Palermo Protocol) (“...การข่มขู่ หรือการใช้กำลังบังคับ หรือการใช้กำลังในรูปแบบอื่นๆ ข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง หรือการใช้อำนาจ หรือหาประโยชน์ผ่านสถานที่เปราะบาง หรือการให้หรือรับเงิน หรือประโยชน์ใดๆ ...”) ไม่ถือเป็นพฤติกรรมที่ใช้สำหรับพิจารณาว่า มีการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมในฐานการค้ามนุษย์เกิดขึ้น เนื่องจากไม่สามารถนำการให้คำยินยอม หรือการรับรู้ (consent) ของเด็กมาใช้เป็นข้ออ้างในการหลุดพ้นจากการกระทำความผิดการค้ามนุษย์³⁸ นอกจากนั้น ยังไม่สามารถนำเงื่อนไขการให้คำยินยอมมาใช้ในการต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นข้อกล่าวหาการค้ามนุษย์ในผู้ใหญ่ หากพบว่ามีการใช้วิธีการตามระบุไว้ในมาตรา 3 (a) มาใช้³⁹

Photo Credit: CDI, 2009, Argentina

37. Forced Labor and Human Trafficking: A Handbook for Labor inspectors, International Labor Office (ILO), 2008.
https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_097835/lang-en/index.htm

38. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003), Art. 3 (c).
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

39. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003), Art. 3 (b).
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

ลักษณะของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

กิจกรรมในหลายๆ ภาคส่วนและงานในหลายๆ ประเภท ณ ปัจจุบัน มักจะใช้แรงงานเด็ก (child labor) และโดยส่วนใหญ่ มักจะอยู่ในภาคงานนอกระบบ (informal sector) ซึ่งทำให้รัฐบาลติดตามตรวจสอบได้ยาก ในขณะที่อันตราย และความเสี่ยงของ แรงงานเด็กมีความแตกต่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของงานที่เด็กนั้นๆ ต้องปฏิบัติหรือทำงาน โดยการเป็นแรงงาน บังคับและการค้ามนุษย์มีความเกี่ยวข้องได้ทั้งกับเด็ก และผู้ใหญ่ในหลายๆ เหตุการณ์ พบว่า มีการบังคับใช้แรงงานในพื้นที่การก่อสร้าง หรือพื้นที่เกษตรกรรมแบบเปิด เพื่อให้เห็นถึงลักษณะความชอบธรรมถูกต้องตามกฎหมาย ในขณะที่หลายๆ เหตุการณ์ มีการปกปิด ซ่อนเร้นการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ อาทิ ในการทำงานรับใช้ในบ้านหรือในครัวเรือน การทำงานบนเรือประมง และการ ทำงานโรงงานต่างๆ

กิจกรรมในภาคการเกษตร (agriculture) : ลักษณะของการทำกิจกรรมหรืองานภาคการเกษตรตามฤดูกาลทำให้จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ทำให้กิจกรรมภาคการเกษตรเป็นหนึ่งในพื้นที่เสี่ยงที่มากที่สุดสำหรับการใช้แรงงาน เด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ โดยหากบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองเห็นว่า บุตรหลานของตนสามารถทำงานในลักษณะนี้ได้ บุตรหลานเหล่านี้ก็จะอพยพเคลื่อนย้ายไปในพื้นที่ชนบท ซึ่งลักษณะการอพยพโยกย้ายตามฤดูกาลเพื่อการทำงานเช่นนี้ ทำให้เด็กๆ ไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ยิ่งเสี่ยงต่อการต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือยุติการเล่าเรียน การเข้าไปทำงาน ในพื้นที่ทำงานทำให้เด็กๆ ไม่สามารถเข้ารับการศึกษ และอาจจะเพิ่มความยากลำบากต่อรัฐบาลในการติดตามพื้นที่ทำงานที่มีการใช้ แรงงานเด็ก และในพื้นที่ทำการเกษตรเด็กๆ มักจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พรวนดิน หรือดูแลฝูงปศุสัตว์ ซึ่งในบางครั้งต้องทำงาน ยาวนานกว่า 14 ชั่วโมงต่อวัน โดยได้รับเงินค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้รับเลย⁴⁰ ทั้งนี้ แรงงานเด็กจะมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ และความปลอดภัย ที่อาจจะเกิดจากอุปกรณ์การทำงานเกษตร โรงสี/เก็บผลผลิต บ่อปุ๋ยหมัก และสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

งานภาคการเกษตรมักจะใช้แรงงานข้ามชาติ เนื่องจากลักษณะความต้องการแรงงานเป็นไปตามฤดูกาลการเพาะปลูก และการผลิตที่แตกต่างกัน การจ้างแรงงานข้ามชาติทำให้ลดภาระเรื่องการดูแลพนักงานลูกจ้างแบบเต็มเวลา นอกจากนั้น งานภาคเกษตรโดยเฉพาะการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานคนมักจะมีความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุหรือความรุนแรงต่างๆ ในพื้นที่ เพาะปลูกขนาดเล็ก มักจะเป็นการจ้างงานแบบไม่เป็นทางการ ยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงของการกระทำความรุนแรงต่อแรงงาน ได้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมมักจะใช้แรงงานไร้ฝีมือหรือขาดทักษะ และมักจะไม่มีการจัดทำมาตรฐาน หรือการดูแล ผลประโยชน์ใดๆ ให้กับแรงงานภาคการเกษตรเหมือนกับแรงงานลูกจ้างในภาคอื่นๆ แรงงานภาคการเกษตรมักจะต้องทำงานหลายๆ ชั่วโมง หรือระยะเวลายาวนานในพื้นที่อุณหภูมิสูงๆ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยจากความร้อน อาทิ ลมหรือไข้แดด ซึ่งอาจจะ ยังมีสภาพแย่มากยิ่งขึ้น หากมีอุปกรณ์การป้องกันตัวที่มีน้ำหนักมากๆ นอกจากนั้น ค่าจ้างค่าตอบแทนของแรงงานภาคการเกษตรก็มีอัตรา ที่น้อยกว่าแรงงานภาคอื่นๆ และมักกำหนดการจ่ายเป็นตามสัดส่วน หรือปริมาณงานที่สามารถทำได้ ทำให้แรงงานภาคการเกษตร ต้องพยายามเก็บผลผลิตทางการเกษตรให้ได้ปริมาณมากๆ ในกรณีที่ไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ตามปริมาณโควตาที่กำหนด ก็จะถูกหัก ลดเงินค่าจ้างเป็นการลงโทษ⁴¹ การใช้ระบบโควตาทำให้แรงงานภาคการเกษตรต้องพยายามทำงานต่อเนื่องติดๆ กันเป็นเวลานาน และทำให้เกิดการใช้แรงงานเด็ก ในกรณีที่ครอบครัว หรือผู้ปกครองต้องการแรงงานเสริมเพื่อให้สามารถทำงานได้ตามโควตาที่กำหนด

40. Nepal Labor Inspection Training on Child Labor Facilitator's Guide. Verité and Winrock International, 2018.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2019/06/Nepal-LI-Curriculum-2nd-edition-ENGLISH.pdf>.

41. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017, p. 28.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

ในขณะที่ผู้หญิงโดยส่วนใหญ่ที่ทำงานในภาคการเกษตร มักจะทำงานหลักในพื้นที่เพาะปลูกของครอบครัว และรับจ้างทำงานภาคการเกษตรเพิ่มเติมในภาคส่วนอื่นๆ แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งมีหลายกรณีที่แรงงานผู้หญิงเหล่านี้ต้องทำงานนอกเวลา เพื่อช่วยให้สามีของตนเองสามารถทำงานได้ครบ และทันตามจำนวนโควตาที่กำหนด แรงงานผู้หญิงที่อยู่ในภาคการเกษตรตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกระทำคามรุนแรง หรือล่วงละเมิดต่างๆ และโดยบ่อยครั้งมักเกิดจากการกระทำของนายจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้หญิง ที่มีการเดินทางเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย หรือมีปัญหาสถานะทางกฎหมาย แรงงานข้ามชาติเหล่านี้มักกลัวที่จะถูกส่งกลับประเทศต้นทาง หากพวกเขาไปแจ้งความร้องทุกข์กรณีการล่วงละเมิดโดยนายจ้าง

กรณีของเกษตรกรไร้ที่ดินทำกินอาจจะตกอยู่ในสถานการณ์การเป็นหนี้สินพัวพัน โดยในหลายๆ เหตุการณ์ที่เกษตรกรต้องการเงินทุนสำหรับการซื้อหาเมล็ดพันธุ์ และข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งหมายถึงต้องหยิบยืมกู้มาเพื่อใช้จ่าย ในขณะที่หากไม่สามารถเก็บเกี่ยวและได้ผลผลิตที่ทำกำไรมากพอที่จะชำระคืนการลงทุนดังกล่าวได้ ก็ทำให้เกษตรกรต้องขอกู้เพิ่มเติมในฤดูกาลผลิตต่อไป ทำให้มีภาวะหนี้สินเพิ่มเติม นอกจากนี้ ในกรณีที่เกษตรกรขอใช้ที่ดินของเจ้าของที่ดินอื่นๆ แล้ว บ่อยครั้งยังต้องแบ่งสัดส่วนของผลผลิตที่เก็บได้ให้กับเจ้าของที่ดิน ในกรณีนี้แรงงานภาคเกษตรของเกษตรกรไร้ที่ดินทำกินมักจะได้รับการดูแลมื้ออาหาร และที่พักโดยนายจ้าง ซึ่งจะถูกหักค่าใช้จ่ายต่างๆ จากค่าแรง ซึ่งมีสัดส่วนเกินกว่าบริการที่ได้จัดทำให้ และยังทำให้เกิดสถานการณ์ของการบังคับใช้แรงงาน ในหลายๆ เหตุการณ์พบว่า ที่พักซึ่งนายจ้างจัดหาให้มีสภาพต่ำกว่ามาตรฐานโดยทั่วไป

กิจกรรมประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (fishing and aquaculture) : กิจกรรมประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหมายรวมถึงการจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมง โดยในพื้นที่ทำงานประมง เด็กๆ มักจะมีหน้าที่ยกอุปกรณ์ข้าวของหนักๆ ทำความสะอาด และแปรรูปสัตว์น้ำ รวมถึงซ่อมมวน/ตาข่าย ทั้งงานในภาคประมง และภาคเกษตรกรรมล้วนเกี่ยวข้องกับการต้องแบก/ยกอุปกรณ์ข้าวของหนักๆ และต้องตะ สัมผัส หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมจริงๆ ของการทำงาน ซึ่งทำให้เด็กๆ ตกอยู่ในความเสี่ยงสูงต่อการบาดเจ็บ หรือได้รับผลกระทบต่อการร่างกาย เด็กบางคนทำงานอยู่ในเรือประมงขนาดเล็กในท้องถื่นของตน ในขณะที่เด็กส่วนหนึ่งต้องทำงานบนเรือประมงขนาดใหญ่ที่ออกเรืออยู่ในทะเลเป็นเวลานาน ทำให้เด็กต้องอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ชุมชนของตน และโดดเดี่ยวออกจากผู้อื่นในชุมชน

แม้ว่า การมีส่วนร่วมและช่วยงานประมง หรืองานภาคเกษตรของครอบครัวจะเป็นชีวิตปกติ และเป็นกระบวนการหล่อหลอมหรือขัดเกลาทางสังคมภายในชุมชนของเด็ก แต่ก็อาจเข้าข่ายเป็นการใช้แรงงานเด็ก (child labor) หากงานที่เด็กทำนั้นมีความเสี่ยงและไม่เหมาะสมกับช่วงอายุวัยของเด็ก หรือหากชั่วโมงการทำงานของเด็กรับผลกระทบต่อการใช้เวลาของเด็กในการศึกษาเล่าเรียน หรือการเล่นและพักผ่อนต่างๆ

ในช่วงที่ผ่านมา กิจกรรมการทำประมงเพิ่ม หรือขยายตัวขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้ยิ่งเกิดการทำประมงนอกกฎหมายไม่ได้รับอนุญาต และผิดกฎหมายในหลายลักษณะ เรือประมงเหล่านี้มักจะใช้แรงงานบังคับเป็นหลัก ในขณะที่เรือประมงอาจจะจับสัตว์น้ำในปริมาณมากสูงกว่าที่ได้รับอนุญาต หรือจับสัตว์น้ำชนิด หรือประเภทต้องห้าม หรือไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งส่งผลกระทบทำให้สัตว์น้ำลดลงหรือหายไปจำนวนมาก⁴² และเนื่องจากการทำประมงที่มากหรือเกินขอบเขต ทำให้การออกเรือประมงในแต่ละครั้งต้องไปในพื้นที่ห่างไกลออกจากฝั่ง และใช้เวลายาวนานมากขึ้นในท้องทะเล กลายเป็นเพิ่มความเสี่ยงต่างๆ ต่อบุคคลที่ทำงานบนเรือมากยิ่งขึ้น การจับสัตว์น้ำในปริมาณมากเกินกว่าที่กำหนด ทำให้ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากยิ่งขึ้น และยังส่งผลให้เกิดการใช้อาหารปลาจำนวนมาก และกลายเป็นแหล่งในการจับปลาตามธรรมชาติ

42. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017, p. 74.
<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

การจับสัตว์น้ำในทะเลเปิดมักจะเป็นการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการทำงานบนเรือที่ไม่เหมาะสม หรือผิดกฎหมาย การทำงานจะต้องเผชิญกับสภาพอากาศที่เลวร้าย หรือต้องอยู่กลางแดดโล่งแจ้ง บนเรือที่เดินทางหรือติดเครื่องตลอดเวลา อยู่ห่างไกลจากบริการสาธารณสุข และมักจะใช้เวลายาวนานบนเรือที่อยู่ในท้องทะเล สภาพอากาศโดยทั่วไปบนเรือจะหนาวเย็น ทำให้คนงานเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยเป็นไข้หวัดเนื่องจากอากาศที่หนาวเย็นแบบรุนแรง ในขณะที่คนงานต้องใช้เครื่องมือที่แหลมคมและเป็นอันตราย รวมถึงต้องแบก หาม ดึง และมีการจัดการอวนหรือตาข่ายที่มีน้ำหนักมาก ๆ ในส่วนของพื้นที่พักผ่อนหรืออยู่อาศัยบนเรือประมงก็ค่อนข้างคับแคบ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดปริมาณอาหารและน้ำที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้แล้วคนงานจำเป็นต้องทำงานเป็นระยะเวลานานหลายชั่วโมง และอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด ทั้งนี้ โดยสภาพความเป็นอยู่ และทำงานบนเรือประมงในท้องทะเล ทำให้คนงานไม่มีอิสรภาพในการเดินทาง หรือเคลื่อนไหวต่างๆ มากนัก ในขณะที่มีข้อจำกัดในการพบปะพูดคุยกับเพื่อนและครอบครัวผ่านทางโทรศัพท์ คนงานบนเรือประมงโดยทั่วไปมักจะเป็นผู้ชายและเด็กผู้ชาย โดยเรือประมงขนาดใหญ่จะใช้เรือเล็กๆ ขนส่งลำเลียงสัตว์น้ำที่จับได้เพื่อขนเข้าสู่ฝั่ง และทำให้เรือประมงขนาดใหญ่ไม่ต้องเดินทางเข้าฝั่ง ส่งผลให้แรงงานติดค้างอยู่บนเรือเป็นระยะเวลานาน มีคนงานจำนวนมากที่อยู่ในธุรกิจประมงขนาดใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติ ซึ่งบางครั้งเข้ามาทำงานผ่านกระบวนการจัดหางานที่ต้องมีค่าดำเนินการต่างๆ แต่เมื่อถึงหน้างานจริง กลับเป็นงานแตกต่างไปจากที่ได้ตกลงกันไว้

ส่วนการทำงานบนเรือประมงขนาดเล็กก็มักจะเป็นต้นเหตุ หรือช่องทางในการสร้างหนี้ผูกพัน เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ มักจะได้รับค่าแรงตามปริมาณของสัตว์น้ำที่จับเข้ามาได้ โดยเจ้าของเรือมักชั่งน้ำหนักต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อกดราคาค่าแรงส่วนแบ่ง ในขณะที่แรงงานต้องดูแลค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ หรืออาหาร ส่งผลให้ยังมีภาระหนี้สินพัวพันเพิ่มมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง โดยลักษณะของการประกอบการทั้งการทำประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่แรงงานจำเป็นต้องอยู่ แะ หรือเปียกชื้นตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ การเป็นไข้หวัด ผื่นคัน รวมถึงการเสี่ยงอันตรายต่อการถูกสัตว์มีพิษ/งูกัด ในฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่แบ่งเป็นช่วง ผู้ถูกบังคับใช้แรงงานหลายรายได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อย หรือในบางรายอาจไม่ได้รับค่าจ้างเลยจนกว่าจะสิ้นสุดช่วงฤดูกาลการผลิตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้แรงงานต้องดิ้นรนกู้เงินจากนายจ้าง ซึ่งจะต้องจ่ายคืน โดยทำงานต่างๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น แรงงานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหลายๆ คน ต้องทำงานมากถึง 11 ชั่วโมงต่อวัน ในช่วงที่เร่งการผลิต และมีเวลาพักเพียง 2-3 วันในแต่ละเดือนเท่านั้น

นอกจากนั้น ในการทำงานในสิ่งซึ่งเป็นการตัด ทำความสะอาด และแปรรูปกุ้งและสัตว์น้ำที่จับมาได้ ทำให้แรงงานต้องเสี่ยงต่อการแตะ/สัมผัสสิ่งอันตราย รวมถึงการทำงานในสภาพอุณหภูมิที่หนาวเย็นเสียงดัง และมีการสั่นสะเทือนยาวนาน มีเครื่องจักร (กล) และเครื่องมือที่เป็นอันตราย มีการใช้สารเคมี และมีโอกาสรับสารที่กระจายทางอากาศและก่อให้เกิดการระคายเคือง การทำงานดูเหมือนเป็นสภาพการทำงานโดยทั่วไป แต่ไม่มีการดูแล หรือจัดหาอุปกรณ์นิรภัย หรือป้องกันอันตรายต่างๆ เฉกเช่นการทำงานในพื้นที่ทั่วไปที่เป็นการธุรกิจแบบเป็นทางการ การทำงานเป็นแบบจ้างในระยะสั้นๆ และมักจะมีการต่อสัญญา หรือจ้างใหม่อยู่เรื่อยๆ ยิ่งทำให้แรงงานไม่สามารถเจรจา ต่อรอง หรือเรียกร้องใดๆ ได้ แรงงานจำนวนมากในล้งกุ้งและสัตว์น้ำมักจะเป็นผู้หญิง

การก่อสร้าง : การก่อสร้าง ครอบคลุมลักษณะงานที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งการสร้าง การซ่อมแซม การรื้อถอน การปรับปรุง และการดูแลซ่อมสร้างโครงสร้างต่างๆ⁴³ ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้ว คนงานก่อสร้างมักจะเป็นผู้ชายและเด็กผู้ชาย ในพื้นที่ก่อสร้างมักจะพบการจ้างงานเด็กเพื่อช่วยงานก่อสร้าง ทั้งการตัด/ขุดพื้น อิฐ หรือหิน หรือการขนอุปกรณ์ข้าวของต่างๆ เพื่อใช้ในการก่อสร้าง ในขณะที่พื้นที่ก่อสร้างมักเต็มไปด้วยอันตรายต่างๆ มีทั้งเสียงดัง และสิ่งที่ทำให้เกิดอันตราย ทำให้เด็กๆ ต้องเสี่ยงทั้งจากวัสดุ/อุปกรณ์ที่ตกกระแทก การสูดดมสารเคมี หรือฝุ่น อันตรายจากการถูกกระแสไฟฟ้าที่รั่ว ชาร์ต หรือการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกจากตึกอาคารสูง ทั้งนี้ อันตรายดังกล่าวไม่ได้เสี่ยงต่อการบาดเจ็บรุนแรงหรือถึงแก่ชีวิตเพียงเท่านั้น หากแต่ยังเสี่ยงที่จะเกิดความเสื่อมและถดถอยลงของร่างกาย

การใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ในพื้นที่ก่อสร้าง มักพบเป็นแรงงานข้ามชาติที่เดินทางจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกไปจนถึงประเทศที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอาระเบีย (Gulf States) โดยมีลักษณะของการถูกบังคับใช้แรงงาน ต้องทำงานเป็นเวลายาวนานติดต่อกัน และได้รับค่าจ้าง/ค่าตอบแทนจำนวนน้อยกว่าที่ได้ทำข้อตกลงหรือสัญญาไว้ นอกจากนี้ บ่อยครั้งที่แรงงานเหล่านี้ต้องทำงานตากแดดร้อน และอยู่ในพื้นที่โล่งแจ้งอุณหภูมิสูง และไม่มีอุปกรณ์นิรภัยหรือการป้องกันอื่นใด แรงงานส่วนใหญ่ที่ได้รับการจัดหาทำงานในพื้นที่ก่อสร้างเป็นผู้ชาย ในขณะที่หากเป็นพื้นที่ก่อสร้างใกล้ๆ บ้านก็มักจะเป็นเด็กผู้ชายและผู้ชาย

ส่วนการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมเหมืองหินตามภูมิภาคต่างๆ มักมีความแตกต่างหลากหลาย โดยมีลักษณะทั้งที่เป็นแรงงานบังคับเพื่อใช้หนี้สิน หรือการเป็นแรงงานข้ามชาติ เนื่องจากการไม่หรือบดขยี้เงินไม่สามารถดำเนินการได้ในช่วงฤดูฝน ทำให้หลายๆ ครอบครัวต้องกู้ยืมเงินมาใช้ในช่วงที่ไม่สามารถทำหรือหาเงินได้ และกลายเป็นมีภาระหนี้สินพัวพันโดยที่ต้องผ่อนชำระดอกเบี้ยในอัตราสูง การใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมส่วนนี้โดยทั่วไปมักจะเป็นแรงงานเด็ก ในขณะที่ลักษณะงานของอุตสาหกรรมไม้/บดหิน คือการขุดหินขนาดใหญ่ และนำมาทุบ หรือย่อยให้เป็นชิ้นเล็กๆ และสามารถนำมาใช้งานต่างๆ ได้ ในการทุบ/ย่อยหินขนาดใหญ่ๆ เหล่านี้ แรงงานต้องใช้ความร้อนโดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือเท่าที่ทำได้ รวมถึงยางรถยนต์และวัสดุสารพิษต่างๆ หลังจากที่แรงงานผู้ขายบดและย่อยหินก้อนให้มีขนาดเล็ก แรงงานผู้หญิงและเด็กจะทำหน้าที่ลำเลียงขนส่งหินที่บดย่อยเหล่านั้นไปยังพื้นที่ใช้งาน ดังนั้น การทำกิจการดังกล่าวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และมีความเสี่ยงต่อชีวิตเนื่องจากการหล่นกระแทกของเศษหินต่างๆ รวมถึงมีความเสี่ยงต่อการสูดดมฝุ่นละอองที่เป็นอนุภาคหนัก และทำให้เกิดโรคทางเดินหายใจต่างๆ

การบังคับใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตอิฐหินมีลักษณะรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละภูมิภาค ในหลายๆ ประเทศอยู่ในระบบความสัมพันธ์ของชั้นวรรณะ (caste system) และการเป็นลูกหนี้ผูกพัน ซึ่งทำให้นายหน้า/ตัวแทนจัดหางาน หรือผู้รับเหมารายย่อยๆ มักจะจ้างให้บุคคลเหล่านั้นทำงานในเตาเผา แล้วจ่ายเงินให้กู้ยืมในลักษณะเงินยืมล่วงหน้าหรือเงินกู้ยืม จากนั้นบุคคลที่ได้รับการจ้างจะเริ่มต้นทำงานเพื่อชำระหนี้สินดังกล่าวคืน⁴⁴ ซึ่งก็เป็นการยาก เนื่องจากดอกเบี้ยจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่ไม่เป็นธรรม

43. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017, p. 38.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

44. The Economist. "Toil and Trouble: Where Slavery Persists in All but Name." November 3, 2012.

<http://www.economist.com/news/asia/21565685-where-slavery-persists-all-name-toil-and-trouble>

และรายได้จากการทำงานไม่เพียงพอต่อการใช้คืนหนี้สินจำนวนที่พอกพูนขึ้นกลายเป็นภาระที่บิดา-มารดาส่งต่อให้กับบุตรหลาน ภายหลังจากที่พวกเขาเหล่านั้นเสียชีวิต ก่อให้เกิดภาระหนี้ผูกพันส่งต่อรุ่นต่อรุ่น (multigenerational debt bondage)⁴⁵ ผู้รับเหมาบ้าน และเผาอิฐก้อนมักจะมีสัญญาผูกพันการผลิตอิฐก้อนเป็นปริมาณมากๆ ตามโควต้า ทำให้แรงงานต้องทนทำงานเป็นระยะเวลายาวนาน ในโครงการก่อสร้างภายในประเทศทั่วไปมักจะใช้อิฐก้อนจำนวนมาก และตามข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) บรรดาอิฐก้อนที่ผลิตในประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นไปได้ที่จะมีการผลิตอิฐโดยใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่มีภาระหนี้มาผูกมัดดังกล่าวข้างต้น⁴⁶

การทำงานรับใช้ตามบ้าน (domestic work) : เด็กๆ มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้หญิง มักเกี่ยวข้องกับการทำงานรับใช้ตามบ้าน ซึ่งโดยสภาพการทำงานต้องใช้เวลาดิตต่อกันเป็นระยะเวลานาน และอยู่ภายใต้เงื่อนไข หรือสภาพที่แยกขาดหรือโดดเดี่ยวจากสังคมรอบข้าง ในหลายๆ กรณีเด็กผู้หญิงเหล่านี้เดินทางอพยพมาจากพื้นที่ชนบทของประเทศ เพื่อเข้ามาทำงานหรือหากินในพื้นที่เมือง และบางครั้งก็ได้รับการสัญญาหรือตกลงที่จะให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ในขณะที่เด็กผู้หญิงมักจะไม่ได้เกี่ยวพันหรือรู้จักกับนายจ้างของตนเองมากนัก สภาพการทำงานเช่นนี้ทำให้เด็กๆ ต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำความรุนแรง และการถูกล่วงละเมิดทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ในขณะที่การทำงานรับใช้ตามบ้านมักจะหลุดรอดการตรวจสอบ และติดตามโดยรัฐบาล เนื่องจากการเป็นการทำงานในพื้นที่หรือบ้านส่วนตัว แรงงานรับใช้ตามบ้านหลายรายไม่ได้รับการดูแลหรือจ่ายค่าจ้าง ค่าตอบแทน ทั้งนี้การใช้แรงงานเด็กให้ทำงานภายในบ้าน (child labor in domestic work) มักมีลักษณะคาบเกี่ยวทับซ้อนกับการบังคับใช้แรงงาน (forced labor)

แรงงานข้ามชาติและเด็กกลายเป็นประชากรกลุ่มเสี่ยง และมีความเปราะบางมากที่สุดในการถูกบังคับใช้แรงงานรับใช้ในบ้าน และกลายเป็นแรงงานที่ถูกค้ามนุษย์ เนื่องจากมักจะทำงานในบ้านหรือพื้นที่ส่วนบุคคล จึงมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดต่างๆ ได้มาก แรงงานรับใช้ตามบ้านโดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติเพศหญิงซึ่งมักต้องทำงานต่อเนื่องในแต่ละวันมากถึง 18 ชั่วโมง และทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ บางครั้งที่แรงงานเหล่านี้ได้รับค่าจ้าง/ค่าตอบแทนน้อยกว่าอัตราค่าแรงขั้นต่ำเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังถูกควบคุมตัวให้อยู่เฉพาะในสถานที่ทำงาน และอาจจะเสี่ยงต่อการถูกกระทำความรุนแรงทั้งทางร่างกาย และทางเพศ แรงงานรับใช้ในบ้าน แรงงานรับใช้ตามบ้านมักต้องเผชิญกับการคุกคามทางเพศ และการข่มขู่ส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง โดยคนส่วนใหญ่ที่เป็นลูกจ้างงานรับใช้ตามบ้านมิได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายแรงงาน ทั้งนี้ แรงงานที่ทำงานรับใช้ในบ้านจำนวน 11.5 ล้านคน จาก 67 ล้านคนทั่วโลกเป็นแรงงานข้ามชาติ (migrants) ซึ่งทำให้พวกเขาตกอยู่ในสถานะเปราะบางเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดหรือเอารัดเอาเปรียบ⁴⁷ การล่วงละเมิด การปฏิเสธ/ขาดการเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และการลาคลอด การไม่ได้รับค่าตอบแทน /ค่าจ้าง การทำงานหนัก และการทำงานต่อเนื่องเป็นเวลานาน รวมถึงการจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง หรือเคลื่อนย้าย เนื่องจากข้อกำหนดวีซ่าขึ้นอยู่กับนายจ้าง แรงงานรับใช้ตามบ้านโดยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กผู้หญิง

การผลิตและแปรรูปผลผลิต (Manufacturing) : อุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปผลผลิต (manufacturing industry) ต้องอาศัยแรงงานที่ไม่มีทักษะ (unskilled labor) และแรงงานที่ต้องทำงานด้วยมือ (manual labor) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้แรงงานเด็ก ผู้ประกอบการมักจ้างเด็กให้ทำงานด้านการผลิตหรือทอเส้นในสิ่งทอ และผลิตหรือตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป การทอพรหม การปั่น

45. The Economist. "Toil and Trouble: Where Slavery Persists in All but Name." November 3, 2012.

<http://www.economist.com/news/asia/21565685-where-slavery-persists-all-name-toil-and-trouble>

46. Buried in Bricks: A Rapid Assessment of Bonded Labor in Brick Kilns in Afghanistan, International Labor Organization (ILO). 2011.

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_172671.pdf

47. Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage, International Labour Office (ILO), 2017.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

เผาและผลิตอิฐ หรือการทำงานอื่นๆ ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของการผลิตนั้นๆ เด็กเหล่านี้มักจะต้องทำงานในระยะเวลาที่ยาวนาน โดยทั่วไปคือไม่น้อยกว่า 14 ชั่วโมงต่อวัน⁴⁸ นอกจากนั้น ยังเผชิญการถูกข่มขู่ คุกคาม การล่วงละเมิดและสร้างความรุนแรงทางเพศ รวมถึงการปฏิเสธ หรือถ่วงการจ่ายเงินค่าตอบแทนต่างๆ สภาพการทำงานของแรงงานในลักษณะนี้มักจะย่ำแย่ ไม่ถูกสุขลักษณะ และเป็นอันตราย ในขณะที่เด็กๆ มักจะต้องทนทำงานในสภาพหรือสภาวะที่ไม่สะดวกสบายตลอดทั้งวัน ซึ่งยิ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เด็กๆ เหล่านี้มักจะประสบปัญหาด้านสุขภาพทั้งการเจ็บปวดตามกล้ามเนื้อ หรือข้อต่อ ความอ่อนล้า พร่ามัวของนัยน์ตา การถูกบาดโดยของมีคม และการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ นอกจากนั้น การต้องทำงานกับเครื่องจักรกลหนัก และกลไกที่หมุน หรือเคลื่อนไหว ยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บ หรือการสูญเสียอวัยวะต่างๆ

การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมักจะต้องพึ่งพาแรงงานรับจ้างตามฤดูกาล แรงงานรับจ้างชั่วคราว และแรงงานสัญญาจ้างแบบสั้นๆ ซึ่งทำให้แรงงานไม่ได้พบปะหรือรวมตัวก่อตั้งเป็นสหภาพหรือกลุ่มแรงงานแต่อย่างใด แรงงานในภาคการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมักจะเป็นผู้หญิง และสัดส่วนของแรงงานเหล่านี้กลุ่มใหญ่ๆ เป็นแรงงานผู้หญิงและเด็กผู้หญิง โดยได้รับค่าแรงคิดเป็นชิ้นซึ่งยิ่งดึงดูด หรือสร้างแรงจูงใจให้แรงงานทำงานหนักและใช้เวลาทำงานมากยิ่งขึ้น การรับจ้างทำงานเป็นชิ้นเป็นการจ้างงานเหมา หรือนำงานไปทำที่บ้านของแรงงาน ทำให้ผู้ตรวจแรงงานไม่สามารถเข้าไปติดตามดูแลได้ ในส่วนของแรงงานที่ได้รับการจ่ายค่าจ้าง/ค่าตอบแทนเป็นชั่วโมงก็มักจะถูกบังคับให้ทำงานเกินเวลา โดยอุตสาหกรรม/ผู้ประกอบการมักจะใช้การข่มขู่ที่จะทำบัญชีรายชื่อต้องห้ามในการจ้าง หรือการให้งาน (blacklist)⁴⁹

ในอุตสาหกรรมหรือภาคประกอบการผลิตโดยทั่วไป อาทิ การผลิต/ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป มักจ้างแรงงานข้ามชาติ โดยใช้บริการจัดหาแรงงาน ดังนั้น แรงงานที่เข้ามาทำงานจะเริ่มต้นด้วยการติด/จ่ายหนี้เงินกู้ยืมค่าธรรมเนียม หรือการดำเนินการหางานของผู้จัดหาเหล่านี้ หลายๆ ครั้งที่คนงานต้องกินอยู่และหลับนอนในพื้นที่โรงงาน หรือสถานประกอบการ ซึ่งในตอนเริ่มต้นทำงาน นายจ้างอาจจะขอเรียกเก็บเอกสารการเดินทาง และเงินประกันเพื่อป้องกันมิให้พนักงาน/ลูกจ้างหลบหนี หรือที่เรียกว่า “หนีประกัน (runaway insurance)” แรงงานข้ามชาติมักได้รับค่าแรง ค่าตอบแทนต่ำกว่าอัตราค่าตอบแทนขั้นต่ำ และแตกต่างจากแรงงานที่เป็นคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ค่าตอบแทนที่ให้ในจำนวนน้อยๆ นี้ยังถูกหักลดจากหนี้สินเงินยืม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ อาทิ การจัดหาอาหาร ที่พัก และยารักษาโรคหรือบริการทางการแพทย์ในการดูแลภาวะเจ็บป่วยต่างๆ

48. Nepal Labor Inspection Training on Child Labor Facilitator's Guide. Verité and Winrock International, 2018.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2019/06/Nepal-LI-Curriculum-2nd-edition-ENGLISH.pdf>

49. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017, p. 126.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

การทำเหมืองแร่ (Mining) : กิจกรรมการทำเหมืองแร่ถือเป็นการทำงานที่เสี่ยงและมีอันตรายเป็นอย่างมาก ซึ่งมักจะอยู่ในบัญชีรายการรูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL) การใช้แรงงานเด็กส่วนใหญ่พบในพื้นที่เหมืองแร่ขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทห่างไกล ซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจสอบของหน่วยงานภาครัฐ แรงงานเด็กจะทำหน้าที่สกัดหินก้อนใหญ่ๆ การขุดผิวหน้าดินและทราย การตัดเปิดบ่อหิน การขน/ย้ายเศษหิน และลำเลียงวัสดุขี้แร่ของต่างๆ เด็กเหล่านี้มักทำงานในพื้นที่แออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการระเบิด ก๊าซพิษ การสูดดมฝุ่นควัน การถูกของหล่นทับใส่ และการได้รับอันตรายจากเชื้อชีวภาพต่างๆ นอกจากนั้นยังต้องเสี่ยงต่อการบาดเจ็บ หรือภาวะเสื่อมโทรมของร่างกายเนื่องจากการแบก/ขนของหนัก การก้มเงยและบิดของกล้ามเนื้อ รวมถึงการต้องเคลื่อนไหวในท่าทางซ้ำๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน

การทำเหมืองแร่ โดยเฉพาะทองคำจะต้องใช้สารเคมีออกฤทธิ์รุนแรง และทำให้เกิดอันตรายในการทำงาน เหมืองทองคำมักจะกระจายและอยู่ห่างไกลจากพื้นที่การตรวจสอบของรัฐบาล ด้วยเหตุที่ว่าลักษณะพื้นที่การทำเหมืองแร่ทองคำมักอยู่ห่างไกลแยกตัวออกสันโดษอีกทั้งลักษณะงานที่ต้องเร่งรีบ จึงทำให้ผู้คนที่ทำงานในเหมืองเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและค้ามนุษย์เพื่อประโยชน์ทางเพศ (labor and sex trafficking) การทำเหมืองทองคำทำให้แรงงานส่วนใหญ่เกิดความเสี่ยงต่อภาวะบาดเจ็บที่รุนแรง หรือการเสียชีวิตเนื่องจากเหมืองถล่ม นอกจากนั้น ฝุ่นควันที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อระบบหายใจ และปอด และการขุดเจาะทำให้เกิดภาวะความเจ็บปวดของกล้ามเนื้อ และโครงสร้างกระดูก

ทั้งนี้ พบว่า ผู้หญิงเป็นแรงงานในเหมืองขนาดเล็ก (บางที่เรียกว่า เหมืองละเอียดย หรือใช้แรงงานมีฝีมือ) มากกว่าในเหมืองแร่เพื่อการค้าขนาดใหญ่ ผู้หญิงจำเป็นต้องทำงานในเหมือง เนื่องจากต้องการหารายได้เสริมช่วยครอบครัว ในคราวที่ว่างจากงานภาคการเกษตร หรือต้องการหารายได้เพิ่มเติมเพื่อดูแลครอบครัว ทั้งนี้ ในเหมืองที่เป็นลักษณะการขุดตัด (shaft mining) พบว่ามีแรงงานผู้หญิงและเด็กผู้หญิง น้อยกว่าแรงงานผู้ชายและเด็กผู้ชาย⁵⁰ ในขณะที่แรงงานผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมักจะได้รับมอบหมายให้ทำงานการเตรียม/จัดทำอาหาร การทำความสะอาดเหมืองแร่ และการค้าขาย รวมถึงการทำงานต่างๆ ภายในสถานที่พัก ในหลายๆ สถานการณ์พบว่า ผู้หญิงจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าประเวณี และมักจะถูกค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (sexual exploitation) : มากกว่าร้อยละ 99 ของบรรดาเหยื่อที่ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศแบบบังคับทั้งหมด หรือที่รู้จักกันในชื่อ การค้ามนุษย์เพื่อประโยชน์ทางเพศเป็นผู้หญิงและเด็กผู้หญิง และมากกว่าร้อยละ 70 ของเหยื่อเหล่านี้ พบได้ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก⁵¹ เหยื่อของการค้ามนุษย์เพื่อประโยชน์ทางเพศมักจะถูกโดดเดี่ยว กักขังไว้ในช่องหรือโรงแรมที่เป็นสถานบริการ และไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกได้ เหยื่อมักจะถูกข่มขู่ คุกคาม และกระทำการใดๆ ที่เป็นความรุนแรง และในบางเหตุการณ์ถูกบังคับให้ติดสารเสพติด และต้องอยู่ในภาวะพึ่งพานักค้ามนุษย์ เหยื่อของการค้ามนุษย์เพื่อประโยชน์ทางเพศมีความกลัวต่อเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากมีพื้นฐานความเชื่อว่า เจ้าหน้าที่เหล่านี้ร่วมมือและได้รับประโยชน์จากนักค้ามนุษย์ ซึ่งท้ายที่สุดก็จะส่งพวกตนกลับไปหานักค้ามนุษย์ นอกจากนั้น ยังกลัวว่าเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายอาจจะไม่จำแนกสถานการณ์ของพวกตนว่าเป็นเหยื่อ/ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และส่งพวกตนกลับไปเผชิญสถานการณ์ที่เลวร้ายในประเทศ และชุมชนบ้านเกิดที่พวกตนเดินทางออกมา ซึ่งก็อาจจะตกไปอยู่ในวงจรการถูกแสวงหาประโยชน์อีกครั้ง ความกลัวเหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หากเหยื่อมีความจำเป็นต้องหาเงินชำระหนี้สิน หรือเงินกู้ยืมเพื่อนำมาใช้ในการเดินทาง หรือในกระบวนการจัดหางาน นอกจากนั้น เหยื่ออาจจะกลัวที่จะถูกตีตรา และถูกตัดสินดำเนินคดี หากในประเทศหรือพื้นที่นั้นๆ กำหนดให้การค้าประเวณีเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

50. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017, p. 64.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

51. Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage, International Labour Office (ILO), 2017.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

แบบฝึกหัด 1.1.1 : กิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบ (Impact Icebreaker)

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้ทำความเข้าใจและปรับทัศนคติในการปฏิบัติงานกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ จากแนวทางการทำงานที่เน้นเหยื่อเป็นหลัก (victim-centered lens)

เวลา :

🕒 [25 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- ปากกา/ดินสอสำหรับผู้เข้าร่วมทั้งหมด
- บัตรคำหรือแผ่นแปะสำหรับการบันทึก (สำหรับผู้เข้าร่วมคนละ 1 แผ่น)
- กระดาษฟลิปชาร์ต 1 แผ่น
- กระดาษขาว
- ใช้ปากกาเมจิกเขียนคำว่า “ผลกระทบของแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์” ไว้บนขอบบนของกระดาษฟลิปชาร์ต

ขั้นตอน :

- อธิบายเป้าหมาย และกระบวนการของกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมรับทราบ [2 นาที]
- แจกจ่ายบัตรคำหรือแผ่นแปะสำหรับการบันทึกให้ผู้เข้าร่วมคนละ 1 แผ่น และขอให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนเขียนผลกระทบ 1 อย่าง ของแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และ/หรือการค้ามนุษย์ ลงในบัตรคำหรือแผ่นแปะสำหรับการบันทึกของผู้เข้าร่วม [5 นาที]
- ขอให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนแนะนำตนเองสั้นๆ แล้วให้อ่านสิ่งที่ได้เขียนลงในบัตรคำหรือแผ่นแปะของตนเอง ทั้งนี้ หากกลุ่มผู้เข้าร่วมได้ดำเนินกิจกรรมการแนะนำตัวไปแล้ว ก็ให้ข้ามขั้นตอนการแนะนำตัว ทั้งนี้ หลังจากให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนได้อ่านข้อความที่เขียนลงในบัตรคำหรือแผ่นแปะของตนเองให้ผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ ได้ฟังแล้ว ให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนนำบัตรคำหรือแผ่นแปะนั้นๆ ไปติดบนกระดาษฟลิปชาร์ตด้วยตนเอง [15 นาที]
- สรุป และทบทวนข้อความหลักๆ ด้านล่างนี้ [3 นาที]

ข้อความสำคัญ :

- การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์มีผลกระทบหลายด้าน ทั้งผลกระทบต่อตัวบุคคลที่ผู้เสียหายรวมถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม
- ให้เก็บและนำเสนอกระดาศพลิกชาร์ทที่ติดบัตรคำหรือแผ่นแปะไว้ในมุมใดมุมหนึ่งในห้องอบรม และให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำเสนอผลกระทบดังกล่าวเพิ่มเติม และ/หรือใช้สำหรับการเชื่อมโยง ทำความเข้าใจรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติม

แบบฝึกหัด 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้ ความเข้าใจถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว

เวลา :

🕒 [35 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- เอกสารสำเนาใบงาน 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ เพื่อแจกจ่ายให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคน
- ปากกา/ดินสอสำหรับผู้เข้าร่วมทั้งหมด
- กระดาษฟลิปชาร์ตจำนวน 1 แผ่น สำหรับแจกจ่ายแต่ละกลุ่ม และอีก 1 แผ่น สำหรับกระบวนการ
- พื้นที่สำหรับการทำงาน/นำเสนอผลการทำงาน 1 จุด สำหรับแต่ละกลุ่ม และอีก 1 จุด สำหรับกระบวนการ
- เครื่องฉายภาพ/โปรเจคเตอร์ LCD พร้อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

ขั้นตอน :

- อธิบายเป้าหมาย และกระบวนการของกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมรับทราบ [5 นาที]
- แจกจ่ายใบงาน 1.1.1 และแบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มๆ ละ 4 หรือ 5 คน จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมได้ศึกษา ทบทวนใบงาน และเริ่มต้นทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้เขียนคำตอบของกลุ่มลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต [15 นาที]
- ให้ผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่มกลับมาปฏิบัติงานร่วมกันในห้องฝึกอบรมใหญ่ จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่มได้สลับเปลี่ยนกันนำเสนอคำตอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ได้อภิปรายและแสดงความคิดเห็น กระบวนการจะเขียนคะแนนลงบนกระดาษฟลิปชาร์ตของแต่ละกลุ่ม โดยให้ 0 คะแนนสำหรับคำตอบที่ผิด 1 คะแนนสำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และให้อีก 1 คะแนนเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มที่สามารถให้คำตอบที่ถูกต้อง แก้ไข “คำตอบที่ผิด” และสามารถให้กล่าวถ้อยคำหรือเนื้อหาที่ถูกต้องชัดเจน ในขณะที่

มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา หรือถ้อยคำที่ถูกต้อง กระบวนการพึงสร้างกระบวนการให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วมในการคิด แสดงความเห็น และอภิปราย พร้อมให้เหตุผลว่า เนื้อหาหรือถ้อยคำนั้นถูกหรือผิด เพราะอะไร [15 นาที]

- สรุปกิจกรรม พร้อมถาม-ตอบ และเน้นย้ำเนื้อหา/ข้อความหลักด้านล่าง [10 นาที]

ข้อความสำคัญ :

- การทำความเข้าใจนิยาม/ความหมายของคำว่าแรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำความเข้าใจ และระบุลักษณะของเหตุการณ์/กรณีที่เกิดขึ้น
- แรงงานเด็กสามารถจำแนกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับอายุของเด็ก และประเภทหรือลักษณะงานที่ทำ
- การค้ามนุษย์ไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุการณ์ที่มีการข้ามพรมแดนระหว่างประเทศเสมอไป

ใบงาน 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

ให้พิจารณาถ้อยคำ/เนื้อหาแต่ละข้อที่แสดงไว้ด้านล่างนี้ว่าถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง ขอให้อธิบายว่า เพราะเหตุใด จึงคิดว่าไม่ถูกต้อง

1. การใช้แรงงานเด็กกับงานสำหรับเด็ก ถือว่าเป็นสิ่งเดียวกัน
2. การที่เด็กได้ช่วยเหลือครอบครัวโดยทำงานบ้านที่เหมาะสมกับอายุของตนเอง ถือเป็นการสร้างผลกระทบต่อสวัสดิภาพ คุณภาพชีวิตของเด็ก
3. เด็กอาจจะทำงานในส่วนที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เรียกว่า “งานเบา (light work)” โดยเริ่มจากอายุ 12 หรือ 13 ปี ขึ้นอยู่กับข้อกำหนด หรือบริบทของแต่ละประเทศ
4. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ไม่จำแนกแยกแยะความแตกต่างของแรงงานเด็กประเภทต่างๆ
5. การใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เกิดอันตราย (hazardous child labor) อธิบายลักษณะการใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เด็ก ต้องถูกละเมิดหรือคุกคามทางร่างกายหรือทางเพศเท่านั้น
6. บรรดาเหยื่อทั้งหมดของการแสวงประโยชน์ทางเพศเป็นผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงเท่านั้น
7. คำว่า แรงงานบังคับ (forced labor) สามารถนำมาใช้อธิบายสถานการณ์ที่เหยื่อทำงานในสภาวะ หรือเงื่อนไขที่เป็นอันตราย เท่านั้น
8. “การข่มขู่ที่จะลงโทษ” ใช้ในนิยาม/คำจำกัดความของแรงงานบังคับ ซึ่งมีได้อ้างอิงถึงการกระทำความรุนแรงต่อร่างกาย หรือทางเพศเท่านั้น แต่รวมถึงการข่มขู่ในลักษณะอื่นๆ อาทิ การแจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเกี่ยวกับสถานะการเข้าเมืองของเหยื่อ หรือการยึดเอาเงินค่าจ้าง หรือเอกสารประจำตัวบุคคลไว้
9. การบังคับใช้แรงงานขัดดอกเบี้ยวหรือหนี้สินถือเป็นรูปแบบหนึ่งของแรงงานบังคับ ซึ่งไม่ได้พบเห็นในสังคมปัจจุบันแล้ว

10. สำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะต้องมีการขน/เคลื่อนย้ายเหยื่อจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง

11. นิยามคำจำกัดความของการค้ามนุษย์ที่ทั่วโลกให้การยอมรับแสดงไว้ในพิธีสารสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (the United Nations Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) (หรือที่เรียกว่า พิธีสารปาเลร์โม (Palermo Protocol))

12. “...การข่มขู่คุกคาม หรือการใช้กำลัง หรือการปฏิบัติในรูปแบบอื่นใดที่เป็นการบังคับ ข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อฉล การหลอกลวง การใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือใช้อำนาจครอบงำบุคคลโดยมิชอบด้วยเหตุที่บุคคลนั้นอยู่ในภาวะอ่อนด้อยเพราะบาง หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น...” เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ต้องปรากฏขึ้น เพื่อใช้พิจารณาองค์ประกอบการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ใบงานหลัก 1.1.2 : นิยาม ความหมายของคำว่า แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

ให้พิจารณาและตอบว่าเนื้อหา/ถ้อยคำแต่ละอย่างด้านล่างนี้ถูกหรือผิด หากผิด ให้อธิบายเหตุผลว่า ทำไมคุณจึงคิดว่าผิด

1. การใช้แรงงานเด็ก (child labor) กับงานสำหรับเด็ก (child work) ถือว่าเป็นสิ่งเดียวกัน

“ผิด” การใช้แรงงานเด็กหมายถึง "งานที่ลดทอนความเป็นเด็กในวัยเด็กของเด็ก รวมถึงศักยภาพ ศักดิ์ศรี และงานที่เป็นอันตรายต่อการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจเด็ก" ทั้งนี้ งานที่เหมาะสมกับวัยซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อความผาสุกทางจิตใจ ร่างกาย สังคม หรืออารมณ์ของเด็ก ไม่ถือว่าเป็นการใช้แรงงานเด็กและได้รับอนุญาตให้กระทำได้ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ”

2. การที่เด็กได้ช่วยเหลือครอบครัวโดยทำงานบ้านที่เหมาะสมกับอายุของตนเอง ถือเป็นการสร้างผลกระทบด้านลบต่อสวัสดิการหรือคุณภาพชีวิตของเด็ก

“ผิด” การทำงานบ้านควรพิจารณาเป็นการสร้างระบบการกล่อมเกลาให้เกิดวินัยเชิงบวก หรือทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนฝึกฝนทักษะที่จะนำไปปรับใช้กับการเติบโตและใช้ชีวิตในอนาคต รวมถึงเป็นการช่วยเหลือครอบครัวอย่างไรก็ตาม หากการทำงานบ้านนั้น ส่งผลกระทบต่อการใช้เวลาหรือการได้รับการศึกษารวมถึงการเติบโตทางอารมณ์หรือสังคมของเด็ก ก็เข้าข่ายการใช้แรงงานเด็ก

3. เด็กอาจจะทำงานในส่วนที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เรียกว่า “งานเบา (light work)” โดยเริ่มจากอายุ 12 หรือ 13 ปี ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดหรือบริบทของแต่ละประเทศ

“ถูกต้อง”

4. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ไม่จำแนกแยกแยะความแตกต่างของแรงงานเด็กประเภทต่างๆ

“ผิด” องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) จำแนกแยกแยะการใช้แรงงานเด็กให้เป็น “รูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก (worst forms of child labor)” ซึ่งครอบคลุมถึง บรรดารูปแบบการบังคับใช้แรงงานเด็กเยี่ยงทาสทั้งหมด (รวมถึงการใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานขัดดอกเบียร์ หรือเพื่อชำระหนี้สิน และการบังคับใช้แรงงานเด็ก) การให้เด็กเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าประเวณี หรือการถ่ายภาพ เพื่อทำสื่อลามกอนาจาร กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และการใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เกิดอันตราย (hazardous child labor)

5. การใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เกิดอันตราย (hazardous child labor) อธิบายลักษณะการใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เด็กต้องถูกละเมิดหรือคุกคามทางร่างกายหรือทางเพศเท่านั้น

“ผิด” การใช้แรงงานเด็กที่ทำให้เกิดอันตราย (hazardous child labor) หมายรวมถึง บรรดาการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งทำให้เด็กมีโอกาส หรือความเสี่ยงต่อการถูกคุกคามทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ หรือทางเพศ รวมถึงการต้องปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมหรือสภาวะที่ยากลำบาก เป็นอันตราย หรือมีผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ การปฏิบัติงานในเหมือง หรือในพื้นที่ควบคุม หรือในพื้นที่รอบข้าง ซึ่งมีเครื่องจักรกลที่เป็นอันตราย

6. บรรดาเหยื่อทั้งหมดของการแสวงประโยชน์ทางเพศเป็นผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงเท่านั้น

“ผิด” เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศ เป็นทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิง รวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังนั้น เราทุกๆ คนล้วนสามารถเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศ โดยไม่ได้จำกัดอายุ เพศสภาพ อัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศ รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่างๆ โดยผู้ที่กระทำการหรือแสวงประโยชน์จากการค้ามนุษย์มักจะเลือกเหยื่อที่มีลักษณะเปราะบางตามสถานการณ์ หรือโอกาสที่เกิดขึ้น เนื่องจากเห็นว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถหลอกลวง หรือกระทำการเพื่อแสวงประโยชน์ได้ง่าย

7. คำว่า การบังคับใช้แรงงาน (forced labor) สามารถนำมาใช้อธิบายสถานการณ์ที่เหยื่อทำงานในสภาวะ หรือเงื่อนไขที่เป็นอันตรายเท่านั้น

“ผิด” การบังคับใช้แรงงาน (forced labor) อธิบายถึงลักษณะการทำงานที่เหยื่อถูกบังคับ และตกอยู่ภายใต้การข่มขู่ลงโทษต่างๆ แม้ว่า โดยลักษณะของการทำงานนั้นๆ จะไม่ได้มีอันตราย หรือภาวะเสี่ยงต่างๆ

8. “การข่มขู่ที่จะลงโทษ” ใช้ในนิยาม/คำจำกัดความของแรงงานบังคับ ซึ่งมีได้อ้างอิงถึงการกระทำความรุนแรงต่อร่างกายหรือทางเพศเท่านั้น แต่รวมถึงการข่มขู่ในลักษณะอื่นๆ อาทิ การแจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเกี่ยวกับสถานะการเข้าเมืองของเหยื่อ หรือการยึดเอาเงินค่าจ้าง หรือเอกสารประจำตัวบุคคลไว้

“ถูกต้อง”

9. การบังคับใช้แรงงานขัดดอกเบี้ยวหรือหนี้สินถือเป็นรูปแบบหนึ่งของแรงงานบังคับ ซึ่งไม่ได้พบเห็นในสังคมปัจจุบันแล้ว

“ผิด” นอกจากระบบการใช้แรงงานขัดดอกเบี้ยวหรือหนี้สินตามที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการเป็นแรงงานไพร่ในระบบเจ้าขุนมูลนาย (feudalism) แล้ว ยังมีลักษณะของแรงงานขัดดอกเบี้ยวหรือหนี้สินในรูปแบบปัจจุบัน โดยแรงงานต้องจ่ายค่าดำเนินการให้กับตัวกลาง หรือผู้จัดหางาน ซึ่งจะมีการคิดอัตราดอกเบี้ยในจำนวนมากจนแรงงานไม่สามารถชำระหนี้ดังกล่าวได้หมด

10. สำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะต้องมีการขน/เคลื่อนย้ายเหยื่อจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง

“ผิด” แม้ว่าบ่อยครั้งที่การค้ามนุษย์จะเกี่ยวกับการเคลื่อนย้าย ขนส่ง หรือนำพาเหยื่อ แต่องค์ประกอบของการพิจารณาเรื่องการค้ามนุษย์ มิได้กำหนดว่าจะต้องมีการขน/เคลื่อนย้ายเหยื่อจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งแต่อย่างใด

11. นิยามคำจำกัดความของการค้ามนุษย์ที่ทั่วโลกให้การยอมรับแสดงไว้ในพิธีสารสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (the United Nations Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) (หรือที่เรียกว่า พิธีสารปาเลอโรว์ (Palermo Protocol))

“ถูกต้อง”

12. “...การข่มขู่คุกคาม หรือการใช้กำลัง หรือการปฏิบัติในรูปแบบอื่นใดที่เป็นการบังคับ ข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อฉล การหลอกลวง การใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือใช้อำนาจครอบงำบุคคลโดยมิชอบด้วยเหตุที่บุคคลนั้นอยู่ในภาวะอ่อนด้อยเปราะบาง หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น...” เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ต้องปรากฏขึ้น เพื่อใช้พิจารณาองค์ประกอบการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

“ผิด” ในกรณีที่เหยื่อการค้ามนุษย์เป็นเด็ก ไม่จำเป็นต้องนำ “องค์ประกอบด้านวิธีการ (means)” ที่กำหนดข้างต้นมาใช้ในการพิจารณาองค์ประกอบการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์แต่อย่างใด

บทเรียน 1.2 : ตัวชี้วัดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ :

- เรียนรู้วิธีสังเกตการณ์การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (push-and-pull factors) ซึ่งนำไปสู่การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

เวลา :

 [2 ชั่วโมง 15 นาที]

ขั้นตอน :

- แบบฝึกหัด 1.2.1 : กิจกรรมการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัด (Indicators Energizer) [10 นาที]
- เริ่มต้นนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.2 : ตัวชี้วัดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ (จนถึงหน้าสไลด์ใบงานแบบฝึกหัดที่ 1.2.2)
- แบบฝึกหัด 1.2.2 : ข้อพึงสังเกตการณ์การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ [35 นาที]
- นำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.2 : ตัวชี้วัดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ จนเสร็จสิ้น [10 นาที]
- แบบฝึกหัด 1.2.3 : ปัจจัยในการผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors) [50 นาที]

วัสดุอุปกรณ์/สิ่งที่ต้องจัดเตรียม :

- กระดาษฟลิปชาร์ต
- ปากกาเมจิกหัวใหญ่ (มาร์คเกอร์)
- การนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.2 : ตัวชี้วัดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์
- เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์
- สำเนาเอกสารกรณีศึกษาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการบทเรียนที่ 1 - 4

ความสามารถที่จะสังเกตการณ์การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์เป็นขั้นตอนแรกในการพิจารณาฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การทำความเข้าใจตัวชี้วัดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์สามารถช่วยค้นหาแง่มุมของคดีที่ควรทำการสืบสวนสอบสวน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อเหยื่อ/ผู้เสียหาย

ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก (child labor)

มีตัวชี้วัดทั่วไปที่นำมาใช้จำแนก แยกแยะ และชี้ชัดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งผู้ตรวจแรงงานและผู้บังคับใช้กฎหมายควรรู้ และมีความเข้าใจ กล่าวคือ ช่วงอายุ ความเปราะบาง การจ้างงาน การควบคุม/จำกัดเสรีภาพในการเดินทาง-เคลื่อนย้าย การข่มขู่/คุกคาม และการฟิงฟิง/ฟิงพา การบังคับใช้แรงงาน และสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ หัวข้อเหล่านี้มีรายละเอียดแสดงไว้ด้านล่าง และสามารถนำมาใช้เป็นบัญชีไต่ตรวจสอบ ตรวจสอบโดยผู้ตรวจแรงงาน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

ตัวชี้วัดด้านช่วงอายุ (age-based indicators)

- เด็กที่อายุต่ำกว่าอายุที่กำหนดให้เข้ารับและสำเร็จการศึกษาบังคับที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือทำงานแทนที่จะต้องไปโรงเรียน
 - มักจะขาดเรียน และ/หรือมีผลการเรียนไม่ค่อยดี เนื่องจากการทำงาน
- เด็กที่ต้องทำงานในเวลากลางคืน
- เด็กที่ทำงานเป็นระยะเวลายาวนาน เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
- เด็กที่ทำงานในประเภทของงานที่เป็นอันตราย ตามที่ประเทศนั้นๆ กำหนด
- เด็กที่อยู่ในช่วงวัยที่กฎหมายอนุญาตให้สามารถทำงานเบา (light work) ได้ แต่กลับต้องทำงานในประเภทหรือลักษณะอื่นๆ นอกเหนือจากที่กฎหมายของประเทศนั้นๆ กำหนด (ในกรณีที่ประเทศนั้นๆ มีการกำหนดบัญชีลักษณะงาน) หรือต้องทำงานที่อยู่นอกเหนือจากข้อกำหนดหรือนิยามความหมายของงานเบา

ตัวชี้วัดด้านความเปราะบาง/ความเสี่ยงต่อการถูกเอาเปรียบและอันตราย (vulnerability) (อายุ พื้นฐานชีวิต และการถูกหลอกลวง)

- ลักษณะหรือวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรม/ สถานะการเกิด (ที่เกิดขึ้นกับเด็กในลักษณะที่ติดพันมาจากสถานะของบิดา-มารดาที่เป็น “ทาส” หรือมีหนี้สินติดพัน)
- การสืบทอดตามประเพณี/วิถีปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนขื่อโอกาสในการทำงานโดยให้บิดา-มารดาได้เงินกู้ยืม หรือได้รับเงินล่วงหน้า การจัดหาเด็กมาสนองความต้องการของผู้มีอำนาจ การหลอกลวงเกี่ยวกับสภาพการอยู่อาศัยหรือการทำงาน

การจัดการ/ดำเนินการให้ได้เด็ก (มาทำงาน) โดยใช้เงื่อนไขด้านหนี้สิน (การให้กู้ยืมหรือให้เงินใช้ก่อนล่วงหน้า) หรือการสัญญาแบบหลอกลวง

- การหลอกลวงเกี่ยวกับลักษณะ/ประเภทของงานที่เด็กต้องทำ และ/หรือทักษะที่จะได้เรียนรู้เพิ่มเติม
- การจัดหา/ดำเนินการให้ได้เด็กมาผ่านการให้สัญญาเท็จ หรือหลอกลวง อาทิ การให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน หรือการได้พบปะกับบิดา-มารดาบ่อยๆ

การขายเด็กเพื่อไปเป็นแรงงาน

- การมีบุคคลอื่นใดนอกเหนือจากตัวเด็กเอง ได้ประโยชน์จากการขายเด็กเพื่อไปเป็นแรงงาน

การจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง

- การควบคุมจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง/เคลื่อนย้าย รวมถึงการสื่อสารกับโลกภายนอก
- การควบคุมไม่อนุญาตให้เด็กออกจากสถานที่พัก หรือจำกัดเสรีภาพในการเข้า-ออกจากสถานที่
- การควบคุมไม่อนุญาตให้เด็กได้คุยกับเด็กหรือผู้ใหญ่คนอื่นๆ
- การควบคุมไม่อนุญาตให้เด็กเข้าร่วม และแสดงออกตามความเชื่อทางศาสนาของเด็กนั้นๆ ได้
- การให้บุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่ตัวเด็กที่เป็นเจ้าของเอกสารแสดงตนนั้นๆ ถือเอกสารแสดงตนของเด็ก
- การที่นายจ้าง ผู้ตรวจสอบ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ติดอาวุธแสดงพฤติกรรม กระบวนการ หรือใช้อุปกรณ์ใดๆ ในการควบคุมสอดส่อง ตรวจตราเด็ก ตลอดเวลา
- การไม่อนุญาตให้เด็กได้เล่น หรือมีกิจกรรมสันทนาการกับเด็กคนอื่นๆ
- การไม่อนุญาตให้แรงงานเด็กที่ทำงานรับใช้ในบ้านได้ร่วมรับประทานอาหารในครอบครัว หรือมีปฏิสัมพันธ์ใดๆ กับบุตรหลานของครอบครัวนั้นๆ

การใช้ชีวิตอยู่ด้วยความกลัว การข่มขู่ลงโทษ/การแก้แค้น/การทำร้ายร่างกาย

- การใช้ความรุนแรงทางเพศ การทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ หรือการข่มขู่เด็ก
- การลงโทษ (การปล่อยให้อดอาหาร น้ำ หรือการไม่อนุญาตให้พักผ่อนนอนหลับ เป็นต้น)
 - การไม่ทำตามคำมั่น/สัญญาเกี่ยวกับการศึกษา หรือการฝึกอบรมด้านอาชีพ
 - การลดค่าจ้าง ค่าตอบแทน
- การขู่ที่จะให้หรือไล่ออก
- การข่มขู่ที่จะแจ้ง หรือรายงานให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทราบเกี่ยวกับสถานะและการเข้าเมืองของเด็ก

- การข่มขู่สมาชิกในครอบครัวของเด็ก
 - การข่มขู่ในการสร้าง/ทำให้เกิดความเสียหายต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว (การทำให้ตกงาน/สูญเสียการจ้างงานในอนาคต การไม่อนุญาต หรือสกัดกั้นมิให้สมาชิกของครอบครัวเข้าถึงเงินกู้ยืม)
 - การข่มขู่ครอบครัวของเด็ก โดยการใช้ความรุนแรง
- การลงโทษ/การใช้ความรุนแรงต่อเด็กคนอื่นๆ ต่อหน้าของเด็กเพื่อเป็นการตักเตือนหรือข่มขู่
- การโดดเดี่ยว และกีดกันมิให้เด็กได้ติดต่อกับครอบครัวของเด็ก
- การยึดค่าจ้าง/ค่าตอบแทนของเด็ก รวมถึงการเก็บยึดเอกสารประจำตัวบุคคล

ความพึ่งพา และไม่เป็นอิสระ (Dependency)

- นายจ้างเป็นผู้กำหนด หรือตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของเด็กในเรื่องส่วนตัว (การแต่งงาน การศึกษา สุขภาพ และศาสนา)
- อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัยที่จัดหาให้ โดยหักลดเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทน

การบังคับทำงาน/ใช้แรงงานบังคับ (Forced Work)

- การจัดหาเด็กแบบบังคับ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเด็กไม่ได้ทำงานให้กับบิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง)
- การทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็กๆ ในบ้าน หรือการช่วยเหลือ ทำงานในฟาร์ม หรือธุรกิจของครอบครัว และกลายเป็นภาระงานหรือหน้าที่ประจำที่ต้องทำแบบซ้ำซากของเด็กไปโดยปริยาย
- การบังคับให้ทำงานนอกหรือเกินเวลา
- การบังคับให้เตรียมความพร้อมในการเรียกเข้า/ปฏิบัติงานได้ตามเหตุการณ์ หรือความจำเป็น (ทั้งตอนกลางวันและกลางคืน)
- การบังคับให้ทำงานให้ครอบครัว หรือในบ้านพักส่วนตัวของนายจ้าง
- การบังคับให้ทำงานเมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ
- การบังคับให้ต้องทำงานที่อันตราย โดยไม่มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันตัว
 - การให้เด็กทำงานอันตรายในโรงงานหรือพื้นที่ประกอบการอุตสาหกรรม อาทิ งานเป่าหรือทำแก้ว งานก่อสร้าง และงานทอพรหม
 - การให้เด็กทำงานภาคการเกษตรที่อันตราย อาทิ การทำงานกับเครื่องจักรกล หรือสารเคมีอันตราย
- การให้เด็กทำงานรับใช้ตามบ้าน ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ อาทิ การแยก/โดดเดี่ยวออกจากสิ่งต่างๆ การทำงานในระยะเวลายาวนาน และการล่วงละเมิด หรือใช้ความรุนแรงต่างๆ
- การบังคับให้ต้องใช้สารเสพติด ดื่มเหล้าสุรา หรือเสพสิ่งผิดกฎหมาย
- การบังคับให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมผิดกฎหมายต่างๆ
 - การผลิต หรือจำหน่ายสารเสพติด/สิ่งผิดกฎหมาย
 - การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มแก๊งค์นักร้อง หรืออันธพาล
 - การเข้าร่วมกิจกรรมผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ของกลุ่มกองกำลังติดอาวุธ

- การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการแสวงประโยชน์ทางเพศต่อเด็ก
- การบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมการกระทำทางเพศ
 - ในรูปแบบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการแสวงประโยชน์ อาทิ การบังคับหรือทำให้เป็นทาส การใช้แรงงานแบบมีเงื่อนไขบังคับ หรือการแสวงประโยชน์แบบเพศพาณิชย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี การผลิต/จัดทำสื่อลามกอนาจาร และการแสดงออกกิจกรรมทางเพศเพื่อการชมของบุคคลอื่นๆ
- สภาพการทำงานและการใช้ชีวิต
 - สภาพการทำงานที่อันตราย
 - การขาด หรือไม่จัดหาให้ซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรม อุปกรณ์ดูแลรักษาความปลอดภัย และ/หรือการควบคุมดูแลต่างๆ
 - การทำงาน หรือจัดการภาระงานที่อันตราย
 - การจัดหา หรือดูแลให้มีการใช้สารเสพติด และเหล้าสุรา
 - การปิดกั้น หรือไม่ดูแลให้มีความเป็นส่วนตัวในสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยหรือใช้ชีวิตโดยทั่วไป
 - การมีสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตที่ไม่ปลอดภัย

ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงาน

มีตัวชี้วัดหลักๆ หลายประการซึ่งสามารถนำมาใช้จำแนกบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของการบังคับใช้แรงงาน ซึ่งในส่วนนี้รวมถึงการกระทำละเมิดโดยเหตุที่บุคคลนั้นๆ อยู่ในภาวะเปราะบาง การหลอกลวง การจำกัด/ควบคุมเสรีภาพในการเดินทาง การโดดเดี่ยว หรือแยกตัวออกจากสังคม การทำร้ายร่างกายและความรุนแรงทางเพศ การข่มขู่/คุกคามหรือการลงโทษ การหน่วงรั้งเก็บเอกสารแสดงตัวบุคคล การริบ/ยึดเอาเงินค่าจ้างค่าตอบแทน การเป็นหนี้สินพัวพัน การใช้ชีวิตหรืออยู่ในสภาพการทำงานที่คุกคาม และการทำงานเกิน/ล่วงเวลา ทั้งนี้ ลักษณะของการใช้แรงงานบังคับกับการค้ามนุษย์ มีตัวชี้วัดหลายๆ ตัวที่เหมือนกัน

การล่วงละเมิดโดยอาศัยเหตุของความเปราะบาง/ความเสี่ยง (vulnerability)

- ลักษณะหรือวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรม/ สถานะการเกิด (ที่เกิดขึ้นกับเด็กในลักษณะที่ติดพันมาจากสถานะของบิดา-มารดาที่เป็น “ทาส” หรือมีหนี้สินติดพัน)
- การจัดจ้างงานโดยบีบบังคับ
- การขายให้เป็นแรงงาน/คนงาน
- การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการดำเนินการเป็นธุระจัดหางานในจำนวนมาก

การหลอกลวง

- การทำงาน/รับผิดชอบภาระงานที่แตกต่างกันจากที่สัญญาไว้
 - หมายรวมถึงสารัตถะของงาน สภาพการใช้ชีวิต จำนวนชั่วโมงหรือระยะเวลาการทำงาน ค่าจ้าง/ค่าตอบแทน ที่พัก สถานที่ทำงาน เอกลักษณ์/ตัวตนของนายจ้าง หรือสถานะทางกฎหมาย

การจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง

- การจำกัดการเข้า-ออกพื้นที่ทำงานของคนงาน
- การควบคุม และจำกัดการเดินทางภายในสถานประกอบการ โดยใช้ระบบกล้องวงจรปิด หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
- การมีตัวแทนจ้างติดตาม ควบคุมตัวแรงงานในขณะที่เดินทางไป-กลับสถานที่ทำงาน
- การที่คนงานไม่สามารถขอยุติการจ้างงานได้ เนื่องจากนายจ้างได้จ่ายเงินสำหรับการฝึกอบรมหรือผลประโยชน์อื่นๆ
- การที่คนงานไม่สามารถขอลาออกได้ เนื่องจากข้อกำหนดทางกฎหมาย
- การที่คนงานถูกบังคับให้ต้องทำงานต่อเนื่อง เพื่อมิให้ถูกปรับ/รับเงินค่าจ้างที่ค้างจ่าย

การแยกตัว/โดดเดี่ยว

- การให้คนงานแยกตัวอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่สามารถติดต่อกับโลกภายนอก
- การที่คนงานไม่รู้ว่าตนเองถูกนำตัวมาไว้ที่ไหน สถานที่ทำงานอาจจะห่างไกลจากชุมชนต่างๆ และไม่มียานพาหนะในการเดินทาง

- การกีดกันหรือปิดกั้นคนงาน แม้ว่าอยู่ในพื้นที่ชุมชน โดยขังล็อกไว้ในประตูดัดชิด ขาดการติดต่อสื่อสาร และสามารถติดต่อกับครอบครัว หรือขอความช่วยเหลือต่างๆ ได้
- การเป็นธุรกิจที่ไม่จดทะเบียนหรือไม่เป็นทางการ ทำให้ยากต่อการติดตามของหน่วยบังคับใช้กฎหมาย หรือหน่วยอื่นๆ ในการทราบแหล่งที่ตั้งและติดตามธุรกิจ

ความรุนแรงทางเพศ และการทำร้ายร่างกาย

- การใช้ความรุนแรงต่อแรงงาน รวมถึงครอบครัวและเพื่อนฝูงของแรงงาน
- การบังคับให้เสพยาหรือดื่มเหล้าจนติด
- การใช้ความรุนแรงเพื่อบังคับให้แรงงานต้องทำงาน ซึ่งมีใช้ส่วนหนึ่งในข้อตกลงการทำงาน
- การลักพาตัว หรืออุ้มหาย

การข่มขู่ คุกคามและการทำโทษ⁵²

- การข่มขู่หรือคุกคามแรงงาน หากแรงงานร้องเรียนเกี่ยวกับสภาพการทำงาน หรือพยายามหยุดงาน
 - การข่มขู่ คุกคามอาจจะรวมถึงการขู่ที่จะทำร้าย หรือใช้กำลังใดๆ การข่มขู่ว่าจะแจ้งหน่วยงานภาครัฐให้เอาผิด (denunciation to the authorities) การริบ/ยึดเอา ค่าจ้างค่าตอบแทน หรือการเข้าถึงบ้านพักอาศัย หรือที่ดิน การไล่สมาชิกครอบครัวออกจากงาน การทำงาน สถานการณ์/สภาพแวดล้อมการทำงานเลวร้ายมากยิ่งขึ้น หรือการสูญเสีย “สิทธิพิเศษ” อาทิ สิทธิในการเดินทางออกจากสถานประกอบการ หรือที่ทำงาน
 - รูปแบบอื่นๆ ของการลงโทษ อาทิ การให้อาหาร น้ำ หรือการอดนอน/ไม่ได้พักผ่อน
 - การทำความรุนแรงต่อบุคคลที่เป็นแรงงานใดๆ ต่อหน้าแรงงานรายอื่นๆ
 - การข่มขู่สมาชิกครอบครัวของแรงงาน
 - การริดลอน หรือยกเลิกการให้สิทธิพิเศษใดๆ
 - การบังคับข่มขืนจิตใจโดยการดูต่ำ ว่ากล่าว และการทำร้ายจิตใจแรงงาน

การกักขัง / หน่วงรั้งเอกสารแสดงตัวบุคคล

- การริบเอา หรือเก็บเอาไว้ซึ่งเอกสารแสดงตัวบุคคล และเอกสารเดินทางต่างๆ
- แรงงานไม่สามารถเข้าถึงเอกสารประจำตัวบุคคล

52. ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ และผลกระทบใดๆ ที่เกิดจากการข่มขู่คุกคาม ต้องประเมินจากมุมมองของคนงานเป็นสำคัญ โดยให้พิจารณาหรือคำนึงลักษณะของปัจเจกบุคคล ทั้งความเชื่อ อายุ วัฒนธรรม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

การยึดเงินค่าจ้าง หรือค่าตอบแทน

- แรงงานไม่สามารถเข้าถึงเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนของตนเองได้
- การยึดเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนเพื่อนำมาหัก “ค่าใช้จ่าย” ที่เกิดขึ้นโดยการกำกับ ควบคุมของนายจ้าง อาทิ อาหารหรือที่พักอาศัย ในมูลค่าหรือราคาที่สูงกว่าทั่วไป
- การยึดเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนโดยครอบคลุมค่าธรรมเนียมการดำเนินการจัดหางาน
- การยึดเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อบังคับแรงงานให้ต้องทนอยู่ทำงานต่อเนื่องจนกว่าจะได้รับค่าจ้าง

การบังคับให้ใช้แรงงานแทนการชำระหนี้ (Debt bondage)

- แรงงานติดหนี้สินที่กู้ยืมหรือได้รับจากนายจ้าง และมีการหักลดเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทนมาจ่ายหนี้สินดังกล่าว โดยแรงงานไม่สามารถที่จะขอลาออก หรือทำงานได้ จนกว่าจะสามารถชำระหนี้สินดังกล่าวได้หมด
- แรงงานหรือครอบครัวของแรงงาน หยิบยืมหรือกู้เงินเพื่อจ่ายสำหรับค่าธรรมเนียมหรือค่าดำเนินการจัดหางาน ในขณะที่จะไม่สามารถผ่อนหรือชำระหนี้สินนั้นๆ ได้หากไม่มีงาน ดังนั้น แรงงานต้องพึ่งพิงรูปแบบการจ้างงานที่เอารัดเอาเปรียบ โดยมักเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม/ค่าดำเนินการจัดหางานในอัตราสูงๆ ซึ่งทำให้แรงงานติดกับดัก และไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรดังกล่าวได้
- แรงงานติดหนี้สินเกินเวลาที่กำหนด โดยนำมาใช้สำหรับเป็น “ค่าใช้จ่ายต่างๆ” อาทิ การจ่ายค่าอาหารและที่พักอาศัย ที่มีราคาสูง จนแรงงานไม่สามารถจ่ายคืนให้ได้

การมีสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน หรือที่พักที่ย่ำแย่

- การมีสภาพแวดล้อมในที่ทำงานหรือที่พักที่ย่ำแย่ ซึ่งแรงงานไม่สามารถปฏิเสธได้
- การทำงานภายใต้สภาพเงื่อนไขที่เป็นอันตรายหรือเป็นอันตราย และกระทำการที่ขัดต่อกฎหมายแรงงาน
- แรงงานต้องจำใจยอมรับสภาพการอยู่อาศัยหรือใช้ชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐาน อาทิ การอยู่ในที่พักแบบแออัดหนาแน่น การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และการไม่มีสิทธิความเป็นส่วนตัว

การทำงานเกินเวลา

- แรงงานถูกบังคับให้ทำงานเกินระยะเวลา หรือในจำนวนวันที่มากกว่าข้อกำหนดทางกฎหมาย
- แรงงานถูกบังคับให้เตรียมพร้อมสำหรับการถูกเรียกทำงานตลอดเวลา (ทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน)

ตัวชี้วัด/หลักเกณฑ์การจำแนก แยกแยะ และคัดกรองเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ตัวชี้วัดในการจำแนก/แยกแยะลักษณะการค้ามนุษย์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทั้งลักษณะการกระทำ (act) วิธีการ (means) และวัตถุประสงค์ของการกระทำ (purpose) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนกระบวนการค้ามนุษย์ และเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ตรวจแรงงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ด่านหน้าที่พบเห็นพฤติกรรม ได้ พึงตระหนักและสังเกตพฤติกรรมการกระทำว่าเข้าข่ายการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือไม่ ทั้งนี้ การค้ามนุษย์และการบังคับใช้ แรงงานมีลักษณะตัวชี้วัด (indicators) ที่เหมือนกันอยู่บางประการ

การกระทำ (act) โดยลักษณะของการค้ามนุษย์ จำเป็นต้องมีพฤติการณ์ของการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ : การจัดหาบุคคล/เหยื่อ การเป็นธุระจัดส่ง/ลำเลียง การขนย้าย การให้ที่พักพิง หรือการรับเอาตัวบุคคลไว้ โดยพฤติการณ์แต่ละอย่าง มีตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน แสดงรายละเอียด ดังนี้

การจัดหาบุคคล (Recruitment)

- การโฆษณา/ประกาศงานซึ่งมีข้อมูลที่ดูดีเกินกว่าความเป็นจริง
- การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการดำเนินการจัดหางาน โดยเฉพาะในมูลค่าที่สูงมาก
- ผู้เป็นธุระ/ดำเนินการจัดหางานเรียกร้องให้แรงงานต้องจ่ายค่าเดินทางคืน
- ผู้เป็นธุระ/ดำเนินการจัดหางานไม่จัดทำหรือจัดหาสัญญา หรือมีการกำหนดสัญญาที่แตกต่างจากที่มีการตกลงกันได้ ภายหลังจากที่แรงงานเดินทางไปถึงสถานที่ทำงานนั้นๆ แล้ว

การเป็นธุระจัดส่ง/ลำเลียง (Transportation)

- การที่เด็กหรือกลุ่มของเด็กเดินทางกับผู้ใหญ่ที่เด็กๆ ไม่รู้จัก หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง
- การที่กลุ่มผู้เดินทางถูกบุคคลใดๆ ที่ทำหน้าที่ดูแล เป็นผู้ถือหรือดูแลเอกสารการเดินทาง
- การทำเอกสารแสดงตัวและเอกสารการเดินทางปลอม
- การเดินทางร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่กลับไม่ใช้ภาษากลางในการสื่อสาร หรือการมีข้อจำกัดในการสื่อสารระหว่างกัน
- การซื้อบัตรโดยสารต่างๆ แบบกระชั้นชิด เร่งรีบ รวมถึงบัตรโดยสารเครื่องบินโดยสาร
- การมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งคอยพูดคุยแทนกลุ่มในระหว่างที่เดินทาง เมื่อมีการสอบถามคำถามใดๆ
- การใช้เส้นทางที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
- การมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มทำหน้าที่ซื้อหาสิ่งต่างๆ ให้คนในกลุ่ม รวมถึงอาหารและเครื่องดื่ม
- การมีบุคคลคนเดียวในกลุ่มที่ถือหรือมีเงินสกุลของพื้นที่หรือประเทศนั้นๆ

การขนย้าย (Transfer)

- การนำส่งเด็กหรือผู้ใหญ่ให้กับนายจ้าง หรือผู้แสวงประโยชน์
- การเจรจาต่อรองซื้อ/ขาย หรือการทำสัญญาการทำงานของเด็กหรือผู้ใหญ่

การให้ที่พักพิง (Harboring)

- การชำระค่าที่พักพิงของกลุ่ม โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (รวมถึงสำหรับคนอื่นๆ ที่อาจจะไม่มีเงิน)
- การมีบุคคลใดๆ นำพาบุคคลต่างๆ มายังโรงแรมและเข้าพักในระยะเวลาสั้นๆ

การรับเอาตัวบุคคลไว้ (Receipt)

- การกำหนดให้บุคคลพักและทำงานในสถานที่ใดๆ ซึ่งเป็นลักษณะการควบคุมเพื่อการค้ำมนุษย์
- การกำหนดให้เด็กทำงานในสถานที่ซึ่งละเมิดกฎหมายคุ้มครองเด็ก
- การเรียกเก็บค่าอาหาร ที่พัก หรือค่าของเครื่องใช้ต่างๆ ตามความจำเป็นในราคาสูงๆ

วิธีการ : (Means)

การค้ำมนุษย์อาศัยวิธีการ (means) ใดๆ รวมถึงการข่มขู่/คุกคาม หรือการใช้กำลัง หรือรูปแบบใด ในการบังคับข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง การใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือการแสวงประโยชน์จากสภาวะเปราะบาง หรือการให้หรือรับเอาไว้ซึ่งเงิน หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้บุคคลให้ความยินยอมในการถูกควบคุมโดยบุคคลอื่นใดๆ ตัวชี้วัดของลักษณะ "วิธีการ" ในการค้ำมนุษย์ อาจเป็นได้ดังนี้

การข่มขู่/คุกคาม หรือการใช้กำลัง หรือรูปแบบอื่นๆ ในการบังคับข่มขืนใจ

(Threat or use of force or other forms of coercion)

- บุคคลที่แสดงออกถึงความกลัวหรือการถูกทำร้ายร่างกาย
- การบาดเจ็บ ซึ่งแสดงให้เห็นจากประวัติการเข้าออกโรงพยาบาล หรือการเข้ารับการรักษาทางการแพทย์บ่อยครั้ง
- การที่บุคคลไม่เต็มใจที่จะตอบคำถามใดๆ รวมถึงการแสดงตัวบุคคล

การลักพาตัว (Abduction)

- การที่บุคคลถูกควบคุมตัวหรือลักพาตัว
- การที่บุคคลใดๆ รายงานการหายตัวไปของเพื่อน หรือสมาชิกครอบครัว โดยมีสถานการณ์แวดล้อมที่แสดงถึงการถูกอุ้มหาย

การฉ้อโกง (Fraud)

- บุคคลต้องทำงานหรือลักษณะงานที่ไม่ระบุ หรือครอบคลุมไว้ในสัญญา
- บุคคลต้องทำงานให้กับนายจ้างรายอื่น นอกเหนือจากนายจ้างที่ระบุไว้ในสัญญา

การหลอกลวง (Deception)

- บุคคลใดๆ ที่ถูกทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับการทำงาน สภาพการทำงาน นายจ้าง และ/หรือที่พัก

การใช้อำนาจโดยมิชอบ (Abuse of power or a position of vulnerability)

- บุคคลใช้อำนาจของตำแหน่งที่เหนือกว่าอีกฝ่าย เช่น ครูใช้อำนาจเหนือนักเรียน
- บุคคลใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่บุคคลนั้นอยู่ในภาวะอ่อนด้อยประการบาง เช่น เด็กกำพร้า ผู้ลี้ภัย
- การจ่ายเงินหรือให้ของขวัญแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์ (purpose) : การค้ำฉวยกระทำการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ (exploitation) หมายรวมถึง การนำบุคคลมาค้าประเวณี หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการปฏิบัติใดๆ คล้ายกับการเป็นทาส การบังคับให้ตกเป็นทาส (servitude) การถ่ายโอน/ปลุกถ่ายอวัยวะ :

การนำบุคคลมาค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น :

- ซ่อง หรือพื้นที่อื่นๆ ที่มีเสนอการให้บริการทางเพศโดยเด็ก

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากบัญชีรายการตัวชี้วัดการบังคับใช้แรงงาน) :

- การบังคับให้แรงงานทำงานในระยะเวลายาวนาน และ/หรือไม่กำหนดเวลาสำหรับการหยุดงานหรือพักผ่อน
- การบังคับให้แรงงานทำงานในสภาพที่เป็นอันตรายหรือเสี่ยงอันตราย
- การไม่จัดหาวัสดุอุปกรณ์นิรภัยหรือป้องกันตนสำหรับแรงงาน
- การโดดเดี่ยวหรือแยกแรงงานออก โดยไม่ให้ติดต่อกับเพื่อนฝูง หรือสมาชิกในครอบครัวแต่อย่างใด

การเป็นทาส การบังคับให้ตกเป็นทาส หรือการปฏิบัติใดๆ คล้ายกับการเป็นทาส :

- การเป็นแรงงานขัดหนี้
- การที่นายจ้างแสดงอำนาจควบคุมคนงานประหนึ่งเสมือนของของตน
- การเป็นหนี้สินพัวพันจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้บุตรหลานต้องทำงานเพื่อหาเงินชดใช้หนี้สินให้บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง

การถ่ายโอน/ปลุกถ่ายอวัยวะ :

- การมีร่องรอยแผลเป็นที่บ่งชี้ถึงการปลุกถ่ายไต

ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors)

มีปัจจัยหลายๆ ด้านที่ผลักดันและดึงดูดให้บุคคลเข้าสู่กระบวนการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ โดยปัจจัยผลักดันถือเป็นสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลนั้นๆ ต้องแสวงหาโอกาส หรือช่องทางใหม่ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมักเกิดจากการขาดช่องทาง หรือโอกาสในการทำงาน จากสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความยากจน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความขัดแย้งภายในประเทศ และวิกฤติการณ์ต่างๆ รวมถึง ครอบครัวแตกแยกและความรุนแรงในครอบครัว การอพยพ/เคลื่อนย้าย ความพิการ และการถูกเลือกปฏิบัติต่างๆ ในขณะที่ปัจจัยดึงดูดเป็นสิ่งที่ล่อหลอกให้บุคคลเข้าสู่การทำงานในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยดึงดูดยังหมายถึง ความปรารถนาหรือต้องการที่จะแสวงหาทักษะ หรือการทำงานในสถานที่แปลกใหม่

ความยากจน

ความยากจนเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กต้องกลายเป็นแรงงานเด็ก เนื่องจากครอบครัวมักบังคับหรือจำเป็นต้องให้เด็กทำงานเพื่อหารายได้พิเศษช่วยเหลือครอบครัว นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยเสริมที่ทำให้เด็กต้องหารายได้พิเศษ คือการทำงานสั้นๆ เพื่อหาค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ ค่าหนังสือ/ตำราเรียนและเครื่องแบบนักเรียน แต่ทว่า การดึงเด็กออกจากโรงเรียนเพื่อเข้าสู่การทำงาน ทำให้ปัญหาความยากจนคงอยู่ เนื่องจากเด็กสามารถทำงานหารายได้ได้น้อยกว่าผู้ใหญ่ และการที่เด็กขาดการศึกษาที่เหมาะสมและในระดับที่ดีพอ เมื่อครั้งเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะกลายเป็นแรงงานที่ได้รับค่าตอบแทนราคาถูกลง

ความยากจนทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยง โดยมีผู้ใหญ่จำนวนมากที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหางานทำ เนื่องจากภาวะว่างงานที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่การขาดทักษะหรือฝีมือวิชาชีพทำให้ยังต้องพึ่งพิงการทำงานนอกระบบมากยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้ใหญ่มีความจำเป็นต้องรับผิดชอบและดูแลค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพโรค หรืออาการเจ็บป่วยต่างๆ ทำให้ผู้ที่ยากจนต้องแสวงหาโอกาส หรือหนทางในการหารายได้ต่างๆ และตกเป็นเหยื่อทั้งในกระบวนการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงาน

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การขัดกันด้วยอาวุธภายในประเทศ (armed conflict) และวิกฤติการณ์ต่างๆ

ภาวะวิกฤติต่างๆ ส่งผลให้เด็กและผู้ใหญ่มีความเสี่ยงและอยู่ในภาวะเปราะบางมากยิ่งขึ้น โดยในหลายๆ เหตุการณ์ความขัดแย้งที่ทำให้โรงเรียนต้องปิดทำการ เด็กๆ กลายเป็นผู้ที่มีเวลาว่างมากเกินไป ตัวอย่างเช่น การระบาดใหญ่ของโควิด 19 (COVID-19) ซึ่งทำให้เด็กจำนวนมากต้องออกจากโรงเรียน และผู้ใหญ่จำนวนมากต้องสูญเสียรายได้ ถือเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลให้มีการใช้แรงงานเด็กเพิ่มขึ้น สืบเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีเด็กจำนวน 142 ล้านคน อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ในปี พ.ศ. 2563⁵³ มาจากการระบาดใหญ่ นอกจากนี้ การระบาดใหญ่ของโรคโควิด 19 ทำให้โรงเรียนหลายแห่งปิด นำไปสู่การเด็กเข้าสู่การทำงาน (workforce)⁵⁴ เด็กที่ออกจากโรงเรียนและเริ่มทำงานมีโอกาสน้อยที่จะกลับไปเรียนหนังสือ ทั้งนี้ มีรายงานว่า การใช้แรงงานเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงการระบาดของโควิด 19 และคาดว่าเด็กอีก 8.9 ล้านคนจะเข้าสู่การใช้แรงงานเด็กภายในสิ้นปี พ.ศ. 2565⁵⁵ นอกจากนั้น หลายๆ ครอบครัวต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งต่อผลผลิตทางการเกษตร หรือกิจกรรมธุรกิจต่างๆ ทำให้ยังต้องแสวงหาทางเลือกในการหารายได้เพิ่มเติม ในขณะที่ผู้ใหญ่ก็พยายามหา

53. Children in Monetary Poor Households and COVID-19: Technical note, United Nations Children's Fund and Save the Children, 2020. <https://www.unicef.org/media/69656/file/TechnicalNote-Children-living-in-monetary-poor-households-and-COVID-19.pdf.pdf>

54. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 55. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

55. Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, International Labour Organization and UNICEF, 2021 p. 56. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

งานทำเสริม เพิ่มเติม หรือทดแทนงานเดิมที่ต้องยุติ หรือสิ้นสุดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากจำเป็นต้องหารายได้เพื่อใช้จ่ายสำหรับการสร้างหรือปรับปรุงบ้าน หรือดูแลชดเชย ฟื้นฟูผลผลิตทางการเกษตร หรือกิจกรรมธุรกิจต่างๆ ที่ได้รับความเสียหาย

ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้ว งานที่ทำได้หลังจากที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ มักเป็นงานที่มีความเสี่ยงสำหรับเด็ก อาทิ งานก่อสร้าง ซึ่งยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อเด็กมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ครอบครัวมักจะต้องอพยพโยกย้าย อันเนื่องมาจากความเสียหายของบ้านเรือน หรือการหนีภัยอันตรายต่างๆ ในภาวะพลัดถิ่นที่คาบเกี่ยวกันทำให้เกิดความเสี่ยงทั้งต่อการเป็นแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์มากยิ่งขึ้น

การล่มสลายของครอบครัว และความรุนแรงในครอบครัว

กรณีที่เด็กใช้ชีวิตและเติบโตในครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวใช้สารเสพติด หรือติดสุรา และ/หรือมีความรุนแรงในครอบครัว หรือเป็นเหยื่อของการกระทำความรุนแรงทางเพศ มักจะกลายเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในกิจกรรมทางเพศ โดยเด็กเหล่านี้มักจะพยายามแสวงหาโอกาสในการทำงาน เพื่อช่วยให้ตนเองพ้นออกไปจากครอบครัว ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว หรือถูกบังคับให้ต้องแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยๆ ยังต้องพยายามแสวงหาโอกาสในการทำงานที่ห่างไกลออกจากชุมชนของตนเอง ซึ่งลักษณะนี้ทำให้ยังต้องเผชิญความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์ หรือกลายเป็นแรงงานบังคับ

ผู้ย้ายถิ่นฐาน (Migrants)

ผู้โยกย้ายถิ่นฐานมักอยู่ในภาวะเปราะบางเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก การถูกบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ โดยมักพบว่า บุตรหลานของแรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐาน มักจะไม่สามารถได้เข้ารับการศึกษามาก่อน เนื่องจากจำเป็นต้องเดินทางติดตามครอบครัวไปตามฤดูกาลของการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องย้ายโรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง หรืออาจจะไม่สามารถเข้ารับการศึกษานานาชาติในประเทศปลายทางได้ เนื่องจากการไม่มีสถานะของผู้อยู่อาศัย หรือมีถิ่นพำนักในประเทศนั้นๆ อีกทั้งยังไม่สามารถสื่อสาร หรือพูดภาษาท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ ได้ด้วยเหตุผลเช่นนี้ ประกอบกับความยากจนของครอบครัวแรงงานข้ามชาติหรือผู้ย้ายถิ่นฐาน ทำให้บุตรหลานของแรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐาน มักจะกลายเป็นแรงงานเด็ก ซึ่งโดยทั่วไปเริ่มต้นแรงงานนอกระบบ เช่นเดียวกัน หากเป็นเด็กที่อพยพโยกย้ายหรือเดินทางตามลำพังมักมีความเสี่ยงกลายเป็นแรงงานเด็ก

ส่วนแรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่เป็นผู้ใหญ่ มักจะกลายเป็นแรงงานบังคับและกลายเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่เดินทางเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายก็สามารถหางานในระบบโดยทั่วไปได้ ในขณะที่แรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย มักจะไม่สามารถหางานในระบบได้ เนื่องจากการไม่มีสถานะของผู้อยู่อาศัย หรือมีถิ่นพำนักในประเทศนั้นๆ หรือไม่มีเอกสารการเดินทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ แรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมายมักจะหลีกเลี่ยงการเข้ารับการรักษ หรือการขอรับความช่วยเหลือต่างๆ เนื่องจากกลัวการถูกส่งกลับ ซึ่งยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกใช้หรือแสวงประโยชน์ เนื่องจากผู้ค้ามนุษย์ และนายจ้างที่เอารัดเอาเปรียบรู้ว่า แรงงานข้ามชาติหรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย มักจะหลีกเลี่ยงการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน หรือผู้บังคับใช้กฎหมายต่างๆ

ความพิการ (Disabilities)

โรงเรียนหลายๆ แห่งไม่สามารถให้การศึกษาหรือดูแลเด็กพิการได้ ทำให้บิดา-มารดาหรือผู้ปกครองต้องเอาเด็กออกจากโรงเรียนและให้ทำงาน ดังนั้น จึงเห็นว่าในบางครั้ง เด็กพิการจะเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และถูกบังคับให้ขอทาน เด็กพิการอาจจะต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อโอกาสในการทำงานในระบบ แทนที่การทำงานนอกระบบ ซึ่งอาจจะถูกแสวงประโยชน์ทางแรงงานเนื่องจากสถานะความเปราะบางและทางเลือกในการทำงานที่มีอยู่จำกัด

การถูกเลือกปฏิบัติ (Discrimination)

บางครอบครัวมีสถานะทางสังคมที่ค่อนข้างต่ำ อาทิ การเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ชนพื้นเมือง กลุ่มศาสนา หรือมาจากวรรณะชนชั้นล่าง ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดของโอกาสในทางเศรษฐกิจต่างๆ และถูกเลือกปฏิบัติโดยเหตุของประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้ยากจน หรือได้รับโอกาสต่างๆ ไม่มากนัก ด้วยข้อท้าทายต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ครอบครัวเหล่านี้ต้องเร่งให้บุตรหลานออกหรือยุติการเรียนเพื่อให้ช่วยหารายได้สำหรับการเลี้ยงดูครอบครัว ในหลายๆ กรณี ครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ของการเป็นแรงงานขัดหนี้ ซึ่งทำให้บุตรหลานต้องทำงานตั้งแต่อายุน้อยๆ

การเลือกปฏิบัติอาจจะเป็นเหตุให้ผู้ใหญ่กลายเป็นแรงงานขัดหนี้ภายในชุมชน หรือทำให้บุคคลที่ถูกเลือกปฏิบัติต้องเดินทางไกลไปในถิ่นที่พวกเขาไม่ต้องถูกกีดกันเลือกปฏิบัติเพื่อแสวงหาโอกาสในการได้งานทำ การตัดสินใจที่จะแสวงหาโอกาสในการทำงานในพื้นที่ห่างไกลอาจจะส่งผลให้เกิดการถูกแสวงประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่นายจ้างมุ่งแสวงประโยชน์จากแรงงานที่มีสถานะเปราะบาง และแรงงานที่ไร้ทักษะ

ความปรารถนาหรือต้องการที่จะแสวงหาทักษะ (Desire to gain new skills)

เด็กและสมาชิกครอบครัวของเด็กอาจจะรู้สึกว่าการให้เด็กได้ทำงานที่ได้รับการฝึกฝนทักษะ โดยการทำงานจะได้รับประสบการณ์ และสร้างประโยชน์ได้มากกว่าการศึกษาเล่าเรียน และหลายๆ ครั้งที่เชื่อว่า การมีทักษะในการทำงานจะช่วยเด็กสามารถได้งานในตำแหน่งหน้าที่ที่ดีๆ ขึ้นในอนาคต เด็กส่วนใหญ่ที่ออกจากโรงเรียนกลางคันจะเข้าสู่การทำงานในลักษณะแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายจะไม่ทำให้เกิดประสบการณ์ หรือคุณค่าใดๆ มากกว่าการที่เด็กๆ จะได้รับจากการศึกษาเล่าเรียน หรือการฝึกอาชีพ รวมถึงการฝึกงานต่างๆ

ผู้ใหญ่อาจจะหาโอกาสในการทำงานในบริษัทต่างๆ หรือการได้ทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการสร้าง/พัฒนาการเติบโตในอาชีพการทำงานในโรงแรมขนาดใหญ่ที่อยู่ในต่างประเทศ ทำให้มีประสบการณ์ หรือสามารถทำกิจการโรงแรมเล็กๆ ในบ้านเกิด หรือการเรียนรู้วิธีการปรุงอาหารใหม่ๆ ที่สามารถทำให้ได้โอกาสในการทำงานดีๆ เป็นหัวหน้าผู้ปรุงอาหาร หรือพ่อ/แม่ครัวในภัตตาคารต่างๆ

ความต้องการที่จะไปเห็นสถานที่ใหม่ๆ (Desire to see new places)

การที่เด็กหรือผู้ใหญ่ถูกล่อลวง หรือจูงใจโดยการได้รับโอกาสในการเดินทางไปยังสถานที่ หรือประเทศใหม่ๆ เพื่อการทำงาน ซึ่งนายหน้าจัดหางานมักจะเสนอโอกาสในการทำงานในพื้นที่ห่างไกล โอกาสในการพบปะกับบุคคลต่างๆ หรือพบเห็นสิ่งใหม่ รวมถึงการได้รับประสบการณ์ต่างๆ โดยนายจ้างอาจจะมีข้อเสนอเพื่อสร้างแรงจูงใจทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งต้องตัดสินใจเร็วๆ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว บรรดาพนักงานลูกจ้างจะต้องติดกับดักของการทำงานใหม่ๆ เหล่านี้

แบบฝึกหัด 1.2.1: กิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วม ได้เริ่มคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดในด้านการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

เวลา :

🕒 [15 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- บัตรคำสำหรับการบันทึก อย่างน้อยสำหรับผู้เข้าร่วมคนละ 1 แผ่น
- ปากกา/ดินสอสำหรับบรรดาผู้เข้าร่วมทั้งหมด

ขั้นตอน :

- อธิบายให้ผู้เข้าร่วมทราบถึงเป้าหมาย และกระบวนการของกิจกรรม [1 นาที]
- ขอให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนเขียนตัวชี้วัดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และ/หรือการค้ามนุษย์ลงบนบัตรคำสำหรับการบันทึกของแต่ละคน [4 นาที]
- บอกผู้เข้าร่วมว่า มีเวลา 1 นาทีในการลุกขึ้น เดินไปรอบๆ และแลกเปลี่ยนบัตรคำกับเพื่อนๆ ผู้เข้าร่วมอย่างน้อย 3 คน จากนั้นบอกผู้เข้าร่วมว่า แต่ละคนได้รับบัตรคำที่แสดง “เคล็ดลับ (tip)” ขอให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนอ่านสิ่งที่เขียนอยู่บนบัตรคำที่ถืออยู่ จากนั้นให้แต่ละคนบอกเพื่อนผู้เข้าร่วมถึงสิ่งที่เขียนอยู่บนบัตรคำ และบอกเหตุผลว่าทำไมถึงขึ้นเป็นตัวชี้วัดกรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และ/หรือการค้ามนุษย์ [10 นาที]

แบบฝึกหัด 1.2.2 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

เวลา :

 [35 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- สำเนาใบงาน 1.2.1 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์สำหรับผู้เข้าร่วมแต่ละคน
- ปากกา/ดินสอสำหรับผู้เข้าร่วมทั้งหมด
- กระดาษฟลิปชาร์ตหนึ่งแผ่นสำหรับแต่ละกลุ่ม และอีกหนึ่งแผ่นสำหรับกระบวนการ
- พื้นที่ทำงานสำหรับแต่ละกลุ่ม และสำหรับกระบวนการ
- กระดาษฟลิปชาร์ตที่เตรียมเขียนตาราง และหมายเลข 1 – 10 และแสดงหลักเกณฑ์ตามแผนผังใน ใบงาน 1.2.1 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ (การใช้แรงงานเด็ก การทำงานที่อันตราย และอื่นๆ)

ขั้นตอน :

- อธิบายให้ผู้เข้าร่วมทราบถึงเป้าหมาย และกระบวนการของกิจกรรม [5 นาที]
- แจกใบงาน 1.2.1 และแบ่งผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ขอให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนใบงาน และร่วมกันทำงานในกลุ่ม โดยเขียนคำตอบลงบนเอกสารใบงานของกลุ่ม [15 นาที]
- ขอให้แต่ละกลุ่มกลับมารวมกันและทบทวนคำตอบของแต่ละกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงคำตอบคำถามแต่ละข้อ กระบวนการสอบสวนหลักเกณฑ์แต่ละด้านซึ่งแต่ละกลุ่มนำเสนอเป็นคำตอบของคำถามแต่ละข้อ จากนั้นให้ชวนกันอภิปรายวิธีการที่กลุ่มพิจารณาและตัดสินใจ และคำตอบที่ถูกต้อง เหมาะสม [15 นาที]
- สรุปรวม และถาม-ตอบ พร้อมกับเน้นย้ำข้อความหลักด้านล่าง [10 นาที]

ข้อความหลัก :

- ข้อสำคัญให้พึงจำไว้ว่าแรงงานคนหนึ่งอาจถูกแสวงหาประโยชน์โดยการกระทำหลากหลายรูปแบบในเวลาเดียวกัน
- การทำความเข้าใจประเภทของการใช้แรงงานเด็กที่แตกต่างกัน รวมถึงการอนุญาตให้เด็กทำงาน ซึ่งจะช่วยในการตรวจสอบได้ว่างานที่บุคคลทำเป็นงานที่อนุญาตให้ทำได้ตามกฎหมายหรือไม่
- ไม่จำเป็นเสมอไปที่สภาพการทำงานที่ย่ำแย่จะเป็นการบังคับใช้แรงงานหรือการค้ามนุษย์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่ากรณีละเมิดสิทธิอื่นใดที่เกิดขึ้นจากสภาพการทำงานที่ย่ำแย่จะไม่สามารถแก้ไขหรือชดเชยสินไหมให้แก่คนงานได้

Photo Credit: Bioversity International/Alfredo Camacho, 2007, Bolivia

ใบงาน 1.2.2 : การสังเกตข้อบ่งชี้กรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

สถานการณ์สมมติ	การใช้ แรงงานเด็ก	การทำงาน ในภาวะ เสี่ยง อันตราย	การใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบ ที่เลวร้าย (รูปแบบงานที่ เลวร้ายในการ ใช้แรงงานเด็ก (WFCL))	การบังคับ ใช้แรงงาน	การค้า มนุษย์	งานสำหรับ เด็ก	งานสำหรับ ผู้ใหญ่
แดน อายุ 20 ปี และทำงาน ก่อสร้าง โดยต้องทำงาน 10 ชั่วโมง ต่อวัน ทั้งนี้ เขายังคงต้องหาเงินจ่าย ค่าเครื่องบินโดยสารของเขาที่เดินทาง มาทำงานในประเทศนี้ และค่าธรรมเนียมการดำเนินการ ของนายหน้าจัดหางานด้วย							
แอ็บบี้ อายุ 13 ปี เธอเดินทางมายัง เมืองหลวงเพื่อเข้าโรงเรียน และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ที่สัญญาว่าจะดูแลจ่ายค่าเล่าเรียน ของเธอ ในขณะที่เธอต้องใช้เวลา โดยส่วนใหญ่ของเธอในการ ทำความสะอาดบ้าน และไม่ค่อยได้ ไปเรียนหนังสือเลย							
จอห์น อายุ 25 ปี เขาเข้าทำงานใน โรงโม่หิน ซึ่งเป็นงานหนัก โดยที่เขา มีหน้าที่ตัดและขนย้ายหินน้ำหนัก มากๆ เขามีวันหยุด 1 วัน ต่อสัปดาห์ และได้รับเงินค่าจ้าง เป็นประจำ ในทุกๆ ช่วง 2 สัปดาห์							
เฮเลน อายุ 14 ปี เธอใช้เวลาหลัง เลิกเรียนแต่ละวัน ทำงานโรงพิมพ์ โดยทำหน้าที่รับคำสั่งซื้อ-ขาย และจัดเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ							
คาร์ลอส อายุ 16 ปี เขาทำงานใน ฟาร์มปศุสัตว์ โดยทำหน้าที่ช่วย ดูแล ต้อนฝูงปศุสัตว์ และทำงาน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลปศุสัตว์ เหล่านั้น							

นาเดีย อายุ 24 ปี เธอรับงานเลขานุการ แต่กลับต้องใช้เนื้อตัวร่างกายในการทำงานและมีกิจกรรมทางเพศกับลูกค้าของนายจ้างด้วย หากเธอปฏิเสธการกระทำดังกล่าว ก็จะถูกทำร้ายทุบตี							
เจมส์ อายุ 32 ปี เขารับจ้างทำงานสั้นๆ บนเรือประมง แต่กลับต้องอยู่บนเรือประมงต่อเนื่องกันเป็นปี และไม่สามารถลาหรือหนีออกจากงานนั้นๆ ได้ ในขณะที่ไม่ได้รับการจ่ายค่าจ้างแต่อย่างใด							
เมอร์ซี่ อายุ 12 ปี มารดาของเธอรับจ้างเย็บเสื้อผ้า โดยจะได้รับเงินค่าจ้างหลังจากที่ทำงานได้ตามจำนวนที่กำหนด ทำให้เมอร์ซี่ต้องช่วยมารดาของเธอในการเย็บเสื้อผ้าบ่อยครั้ง และส่งผลให้เธอรู้สึกอ่อนเพลีย และเจ็บหลักในระหว่างที่เรียนหนังสือ							
มาร์ค อายุ 18 ปี ทำงานที่เหมืองข่างฝีมือ และร่อนแร่ในเหมือง โดยต้องทำงานกับสารเคมีต่างๆ แต่ไม่มีอุปกรณ์นิรภัยป้องกันตัวเอง เนื่องจากมีราคาสูง และเขาไม่มีกำลังซื้อหาได้							
แอนนา อายุ 22 ปี เธอทำงานในฟาร์ม โดยใช้มีดพร้าในการตัดพืชผลทางการเกษตร เธอต้องทำงานหลายๆ ชั่วโมง และไม่สามารถเดินทางออกจากฟาร์มเพื่อไปพบครอบครัวของเธอ ในขณะที่ต้องพักอาศัยอยู่ร่วมกับเกษตรกร/คนงานรายอื่นๆ ด้วย							

เฉลยใบงานหลัก 1.2.2 : การสังเกตข้อบกพร่องกรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้ แรงงาน และการค้ามนุษย์

สถานการณ์สมมติ	การใช้ แรงงานเด็ก	การทำงาน ในภาวะ เสี่ยง อันตราย	การใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบ ที่เลวร้าย (รูปแบบงานที่ เลวร้ายในการ ใช้แรงงานเด็ก (WFCL))	การบังคับ ใช้แรงงาน	การค้า มนุษย์	งานสำหรับ เด็ก	งานสำหรับ ผู้ใหญ่
แดน อายุ 20 ปี และทำงาน ก่อสร้าง โดยต้องทำงาน 10 ชั่วโมง ต่อวัน ทั้งนี้ เขายังคงต้องหาเงินจ่าย ค่าเครื่องบินโดยสารของเขาที่เดินทาง มาทำงานในประเทศนี้ และค่าธรรมเนียมการดำเนินการ ของนายหน้าจัดหางานด้วย				X	มีลักษณะ ค่อนข้างเป็น x เนื่องจาก ภาวะการ เป็นแรงงาน ขัดหนี้		
แอ็บบี้ อายุ 13 ปี เธอเดินทางมายัง เมืองหลวงเพื่อเข้าโรงเรียน และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ที่สัญญาว่าจะดูแลจ่ายค่าเล่าเรียน ของเธอ ในขณะที่เธอต้องใช้เวลา โดยส่วนใหญ่ของเธอในการ ทำความสะอาดบ้าน และไม่ค่อยได้ ไปเรียนหนังสือเลย	X	ขึ้นอยู่กับ ลักษณะ ของงานที่ เธอต้องทำ		X	X		
จอห์น อายุ 25 ปี เขาเข้าทำงานใน โรงโม่หิน ซึ่งเป็นงานหนัก โดยที่เขา มีหน้าที่ตัดและขนย้ายหินน้ำหนักร มากๆ เขามีวันหยุด 1 วัน ต่อสัปดาห์ และได้รับเงินค่าจ้าง เป็นประจำ ในทุกๆ ช่วง 2 สัปดาห์							X การทำงาน หนักมิได้หมาย ถึงการค้า มนุษย์เสมอไป
เฮเลน อายุ 14 ปี เธอใช้เวลาหลัง เลิกเรียนแต่ละวัน ทำงานโรงพิมพ์ โดยทำหน้าที่รับคำสั่งซื้อ-ขาย และจัดเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ						X	

คาร์ลอส อายุ 16 ปี เขาทำงานในฟาร์มปศุสัตว์ โดยทำหน้าที่ช่วยดูแล ต้อนฝูงปศุสัตว์ และทำงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลปศุสัตว์เหล่านั้น	X	X การทำงานเกี่ยวกับสัตว์	X				
นาเดีย อายุ 24 ปี เธอรับงานเลขานุการ แต่กลับต้องใช้เนื้อตัวร่างกายในการทำงานและมีกิจกรรมทางเพศกับลูกค้าของนายจ้างด้วย หากเธอปฏิเสธการกระทำดังกล่าว ก็จะถูกทำร้ายทุบตี				X	X		
เจมส์ อายุ 32 ปี เขารับจ้างทำงานสั้นๆ บนเรือประมง แต่กลับต้องอยู่บนเรือประมงต่อเนื่องกันเป็นปี และไม่สามารถลาหรือหนีออกจากงานนั้นๆ ได้ ในขณะที่ไม่ได้รับการจ่ายค่าจ้างแต่อย่างใด				X	X		
เมอร์ซี่ อายุ 12 ปี มารดาของเธอรับจ้างเย็บเสื้อผ้า โดยจะได้รับเงินค่าจ้างหลังจากที่ทำงานได้ตามจำนวนที่กำหนด ทำให้เมอร์ซี่ต้องช่วยมารดาของเธอในการเย็บเสื้อผ้าบ่อยครั้ง และส่งผลให้เธอรู้สึกอ่อนเพลีย และเจ็บหลักในระหว่างที่เรียนหนังสือ	X						
มาร์ค อายุ 18 ปี ทำงานที่เหมืองข่างฝีมือ และร่อนแร่ในเหมือง โดยต้องทำงานกับสารเคมีต่างๆ แต่ไม่มีอุปกรณ์นิรภัยป้องกันตัวเองเนื่องจากมีราคาสูง และเขาไม่มีกำลังซื้อหาได้							X เป็นประเด็นความปลอดภัย และเหมือนจะไม่ใช้แรงงานบังคับ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
แอนนา อายุ 22 ปี เธอทำงานในฟาร์ม โดยใช้มีดพร้าในการตัดพืชผลทางการเกษตร เธอต้องทำงานหลายๆ ชั่วโมง และไม่สามารถเดินทางออกจากฟาร์มเพื่อไปพบครอบครัวของเธอ ในขณะที่ต้องพักอาศัยอยู่ร่วมกับเกษตรกร/คนงานรายอื่นๆ ด้วย				X	X		

แบบฝึกหัด 1.2.3 : ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (push and full factors)

วัตถุประสงค์ :

- สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (push and full factors) และสามารถจำแนกแยกแยะ และใช้ตัวชี้วัดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ได้

เวลา :

 [50 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- สำเนาเอกสารกรณีศึกษาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 - 4
- ปากกา/ดินสอสำหรับผู้เข้าร่วมทั้งหมด
- กระดาษฟลิปชาร์ตกลุ่มละ 1 แผ่น และสำหรับกระบวนกร 1 แผ่น
- พื้นที่ทำงานของแต่ละกลุ่ม และพื้นที่ทำงานของกระบวนกร
- กระดาษฟลิปชาร์ต ซึ่งเขียนข้อความต่างๆ ดังนี้
- ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดในสถานการณ์ คืออะไร ?
- กรณีดังกล่าวเป็นการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ หรือมีลักษณะคาบเกี่ยวในหลายๆ กรณี ?
- ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และ/หรือการค้ามนุษย์ในสถานการณ์ คืออะไรบ้าง ?

ขั้นตอน :

- อธิบายให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจเป้าหมาย และกระบวนการของกิจกรรม [5 นาที]
- แบ่งผู้เข้าร่วมเป็น 4 กลุ่ม และแจกกรณีศึกษาแต่ละกรณี (แตกต่างกัน) ให้แต่ละกลุ่ม จากนั้นขอให้แต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามที่แสดงบนกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้ใช้กรณีศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับ [15 นาที]
- ขอให้ผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่มกลับมารวมกัน จากนั้นให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มผลัดกันนำเสนอข้อค้นพบ โดยเริ่มจากการอ่านกรณีศึกษาที่กลุ่มได้รับ จากนั้นให้ตอบคำถามต่างๆ ให้กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นในกรณีศึกษานั้นๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน [20 นาที]
- สรุป พร้อมการถาม-ตอบ และเน้นย้ำข้อความหลักด้านล่าง [10 นาที]

ข้อความสำคัญ :

- มีปัจจัยต่างๆ มากมายที่เป็นทั้งตัวผลักดัน หรือดึงดูดบุคคลให้เข้าสู่การเป็นแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์
- ข้อบ่งชี้บางประการของกรณีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ อาจจะสังเกตเห็นได้ง่ายกว่าข้อบ่งชี้อื่น
- ในการฝึกอบรมใช้กรณีศึกษาทั้ง 4 เรื่อง เพื่อติดตามประสบการณ์ของเหยื่อระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละตอนของกรณีการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ โดยในตอนท้าย ผู้เข้าร่วมจะได้รับฟัง และทบทวนกรณีศึกษาแต่ละเรื่อง พร้อมกับพิจารณาว่าเหยื่อแต่ละคนต้องเผชิญ หรือมีประสบการณ์ต่อกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างไรบ้าง

บทเรียน 1.3 : การจำแนก แยกแยะ ความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ จากลักษณะการกระทำความผิด/อาชญากรรมอื่นๆ

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อเรียนรู้ที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ รวมถึงการจำแนกความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์ และการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (migrant smuggling) และจำแนกความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก (child labor) และการทำงานของเด็ก (child work)
- เพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจมายาคติ และความคิดแบบผิดๆ โดยทั่วไปเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ เพื่อให้สามารถจำแนกกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เวลา :

 [75 นาที]

ขั้นตอน :

- แบบฝึกหัด 1.3.1 : มายาคติ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ [15 นาที]
- การนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.3 : การจำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ ออกจากการกระทำความผิด/อาชญากรรมอื่นๆ [30 นาที]
- แบบฝึกหัด 1.3.1 : การทบทวนมายาคติ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ [30 นาที]

วัสดุอุปกรณ์/สิ่งที่ต้องจัดเตรียม :

- การนำเสนอพาวเวอร์พอยท์ 1.3 : การจำแนกแยกแยะความแตกต่างของระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ ออกจากการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมอื่นๆ
- เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์
- สำเนาใบงาน 1.3.1: มายาคติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- ปากกาหรือดินสอ

การจำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์จากลักษณะอื่นๆ

การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ อาจจะมีลักษณะการดำเนินการที่คาบเกี่ยวและมีแนวคิดหรือหลักการที่คล้ายคลึงกัน แต่มีองค์ประกอบที่เป็นมูลฐานของการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมที่แตกต่างกันระหว่างแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับฐานความผิดตามข้อกล่าวหา เนื่องจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้กระทำความผิด อาจจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมมากกว่าหนึ่งลักษณะในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะพฤติการณ์การกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

ลักษณะของนิยามความหมายที่เชื่อมโยงกันของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์อาจทำให้ยากต่อการเข้าใจถึงความแตกต่างของทั้งสามกรณี แต่มันจะเข้าใจความแตกต่างของทั้งสามกรณีได้ง่ายขึ้น หากคุณเริ่มต้นพิจารณาเรื่องการค้ามนุษย์ และองค์ประกอบของพฤติการณ์การกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีพฤติการณ์การแสวงประโยชน์ (exploitation) ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL)) หรือการบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์อาจจะหมายถึงการใช้แรงงานเด็ก หรือการบังคับใช้แรงงาน แต่มันใช้ว่าการใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานในทุกๆ กรณีเป็นการค้ามนุษย์

คำอธิบายที่แสดงรายละเอียดความแตกต่างระหว่างการใช้แรงงานเด็ก การค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน กับการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ มีดังนี้

การใช้แรงงานเด็ก กับการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงาน

โดยเบื้องต้นควรจำแนกลักษณะการค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็กออกจากการค้ามนุษย์โดยทั่วไปก่อน เนื่องจากลักษณะการค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็กอาจจะไม่ต้องใช้ลักษณะการข่มขู่ คุกคาม หรือการใช้กำลังบังคับข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อฉล/หลอกลวง หรือการใช้อำนาจ หรือภาวะเปราะบางของเหยื่อ⁵⁶ นอกจากนั้น ตามพิธีสารปาเลอรโม การให้ความยินยอมของเด็กต่อการถูกค้ามนุษย์ ไม่สามารถกระทำหรือยอมรับได้แต่อย่างใด

การค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็ก และการบังคับใช้แรงงานที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็กสามารถพิจารณาเป็นการการค้ามนุษย์เด็ก (Child Trafficking) โดยการใช้แรงงานเด็กครอบคลุมลักษณะการทำงานของเด็กแบบผิดกฎหมายที่แตกต่างกัน อาทิ เด็กที่ทำงานโดยมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่กำหนดให้จ้าง/ทำงานได้ หรือการทำงานในระยะเวลานานเกินกว่าที่กฎหมายอนุญาต หรือกำหนด ตลอดจนกรณีที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายสำหรับการใช้แรงงานเด็ก (รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL)) การค้ามนุษย์ที่มีผู้เสียหายเป็นเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในเด็ก (forced labor of children) ถือเป็นการทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายสำหรับการใช้แรงงานเด็ก (รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL))⁵⁷ ทั้งนี้ สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำนิยามได้ในบทเรียนที่ 1.1 การค้ามนุษย์ในเด็ก (Child Trafficking) และการบังคับใช้แรงงานในเด็ก

56. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003), Art. 3 (c).

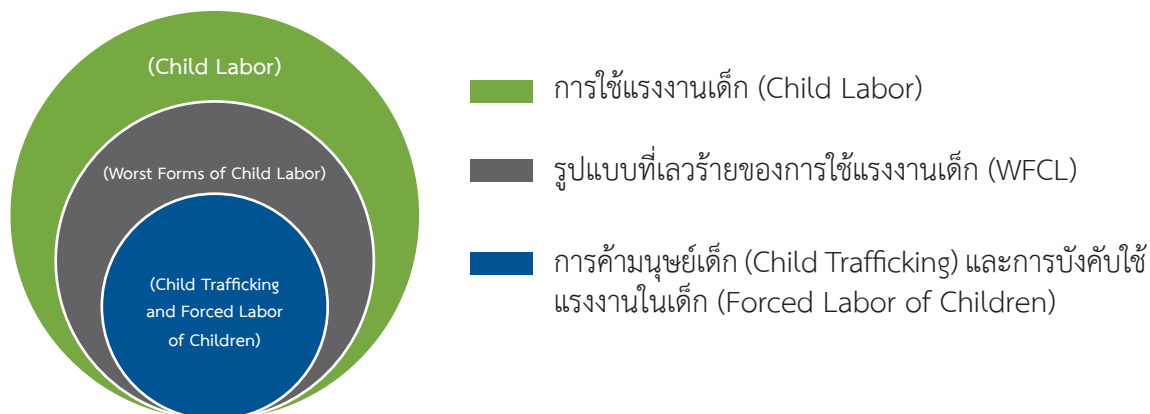
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

57. Convention concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, 1999 (No. 182). (Entered into force November 19, 2000). International Labour Organization (ILO) Art 3(a).

www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C182

(Forced Labor of Children) อาจเข้าข่ายการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ดังนั้น ขอให้จำไว้ว่า ไม่ใช่ทุกกรณีของการใช้แรงงานเด็ก (Child Labor) หรือการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด (Worst Forms of Child Labor - WFCL) จะถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ในเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานในเด็ก โดยทำความเข้าใจจากผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แรงงานเด็ก กับการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็ก และการบังคับใช้แรงงานที่มีเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นเด็ก ดังนี้

ผังภูมิรูปภาพที่ 7 : ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แรงงานเด็ก (Child Labor) การค้ามนุษย์เด็ก (Child Trafficking) และการบังคับใช้แรงงานในเด็ก (Forced Labor of Children)

การบังคับใช้แรงงานกับการค้ามนุษย์

การบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์เป็นพฤติกรรมของการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมที่คล้ายคลึงกัน และกลายเป็นข้อท้าทายในการจำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่างกัน โดยในพิธีสารปาเลอรโม การบังคับใช้แรงงานถือเป็นหนึ่งของพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์⁵⁸ โดยในบางประเทศได้บัญญัติกฎหมายซึ่งกำหนดให้การบังคับใช้แรงงานเป็นหนึ่งในประเภทของการค้ามนุษย์ ในขณะที่ในบางประเทศกลับแยกลักษณะพฤติกรรมการบังคับใช้แรงงานเป็นกระทำความผิดที่แยกออกไป

ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศอธิบายความแตกต่างระหว่างการบังคับใช้แรงงานกับการค้ามนุษย์ โดยระบุว่า การบังคับใช้แรงงานทุกรูปแบบมิได้ทำให้เกิดการค้ามนุษย์เสมอไป⁵⁹ แต่ "เกือบทุกกรณีของการค้ามนุษย์โดยส่วนใหญ่ส่งผลให้เกิดการบังคับใช้แรงงาน" เว้นแต่กรณีการค้ามนุษย์เพื่อการค้าอวัยวะ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากคำนิยามของการบังคับใช้แรงงานมีความหมายครอบคลุมกว่านิยามของการค้ามนุษย์ ดังที่ระบุไว้ว่า “บรรดางาน หรือการบริการใดๆ ที่เกิดขึ้นจากบุคคลใดๆ ที่ตกอยู่ภายใต้การข่มขู่จะลงโทษ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมิได้สมัครใจในการทำงาน หรือการบริการนั้นๆ”⁶⁰ ดังนั้น การพิจารณากรณีการบังคับ

58. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003), Art. 3 (a).

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

59. Forced Labour and Human Trafficking: handbook for labour inspectors. International Labour Organization (ILO), at 5, 2008.

https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_097835/lang-en/index.htm

60. Convention concerning Forced or Compulsory Labour, 1930 (No.29). (Entered into force 1 May 1932), Art 2 (1). International Labour Organization (ILO). https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312174:NO

ใช้แรงงาน (Forced Labor) จึงไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเฉพาะทั้งด้านการกระทำ วิธีการ และวัตถุประสงค์ที่แสดงถึงการค้ำมนุษย์ และส่งผลให้การตรวจหากรณีการใช้แรงงานบังคับกระทำได้ง่ายกว่ากรณีการค้ำมนุษย์ ในประเทศที่มีการจำแนกลักษณะการบังคับใช้แรงงานออกเป็นฐานการกระทำความผิดเฉพาะอีกลักษณะหนึ่ง นอกจากนั้น สิ่งสำคัญที่เป็นข้อสังเกตอีกอย่างคือ เนื่องจากนิยามของการบังคับใช้แรงงานนั้นค่อนข้างกว้าง จึงอาจจะครอบคลุมไปถึงกรณีการบังคับใช้แรงงานโดยรัฐ (government-imposed forced labor) อาทิ ในธุรกิจ/อุตสาหกรรมฝ้ายทอของประเทศอุซเบกิสถาน⁶¹ นอกจากนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่พึงระลึกไว้ว่า การทำงานในสภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่ ไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับการบังคับใช้แรงงาน

การจำแนกแยกแยะการค้ำมนุษย์ออกจากการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (People Smuggling)

สิ่งสำคัญในส่วนนี้ คือ ความสามารถในการจำแนกแยกแยะ และระบุเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และชัดเจน โดยไม่เหมารวมไปเป็นผู้เดินทางในกระบวนการลักลอบนำพา (smuggled migrant) ทั้งนี้ ให้พึงระลึกไว้เสมอว่า ผู้ที่สมัครใจในการเดินทางและลักลอบนำพา มักจะตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์โดยการกระทำของผู้ลักลอบนำพา หรือบุคคลอื่นใด ในคราวที่บุคคลนั้นๆ เดินทางเข้าถึงจุดหมายปลายทาง เนื่องจากประเทศต่างๆ มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนด/บังคับ หรือคัดแยกเหยื่อของการค้ำมนุษย์กับผู้เดินทางในกระบวนการลักลอบนำพา ดังนั้น การกำหนด/คัดกรองเหยื่อของการค้ำมนุษย์ที่ถูกต้องและเป็นจริงจะช่วยให้สามารถดูแลสนับสนุน และจัดการคดีต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น บุคคลที่ถูกค้ำมนุษย์ควรได้รับการพิจารณาเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมโดยอัตโนมัติ เพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง ดูแล และช่วยเหลือจากรัฐบาล

กรณีที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างผู้ที่เดินทางผ่านกระบวนการนำพา และเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ทำให้เสี่ยงต่อการจำแนก หรือเข้าใจผิดว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์จะเป็นผู้ที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย การจำแนก หรือคัดกรองเหยื่อผิดทำให้เกิดผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ และการดูแลเหยื่อที่ถูกค้ำมนุษย์ จนเกิดการส่งกลับ หรือกักตัวเหยื่อที่ถูกค้ำมนุษย์ในฐานความผิดการเดินทางเข้าเมืองแทนที่จะดูแลและช่วยเหลือเหยื่อดังกล่าว และทำให้เหยื่อยิ่งเผชิญกับภาวะความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน นอกจากนั้น หากจำแนก หรือคัดกรองลักษณะการกระทำความผิดไม่ถูกต้อง ยิ่งทำให้ไม่มีการสืบสวนสอบสวน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ด้วย

บ่อยๆ ครั้ง มักพบความสับสนของการค้ำมนุษย์และการลักลอบนำพาผู้เดินทางเข้าเมือง ในขณะที่มีองค์ประกอบ หรือลักษณะที่ทับซ้อนระหว่างกัน แต่ก็มิได้มีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกันแต่อย่างใด การลักลอบนำพาผู้เดินทางเข้าเมือง (smuggling) หมายถึง “การจัดหาเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนเชิงวัตถุใดๆ ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยการนำพาบุคคลให้เดินทางเข้าไปยังรัฐซึ่งบุคคลนั้นๆ มิได้ถือสัญชาติ หรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นพำนักถาวรในรัฐนั้นๆ”⁶² ในขณะที่การค้ำมนุษย์มีความคล้ายคลึงกับการลักลอบนำพาในลักษณะที่การค้ำมนุษย์นั้น เกี่ยวพันกับการขนส่ง/เคลื่อนย้ายบุคคลข้ามพรมแดนของประเทศ อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างระหว่างการลักลอบนำพาคนเข้าเมืองกับการค้ำมนุษย์ กล่าวคือผู้นำพาขนย้ายบุคคลเพื่อประโยชน์ของการรับเงินจากบุคคลที่จ้างให้นำพาเข้าประเทศ ในขณะที่นักค้ำมนุษย์ที่เคลื่อนย้าย/ขนส่งบุคคลก็เข้าไปเพื่อการแสวงประโยชน์จากบุคคลดังกล่าวเป็นสำคัญ

61. Findings on the Worst Forms of Child Labor—Uzbekistan, U.S. Department of Labor, 2018. <https://www.dol.gov/agencies/ilab/resources/reports/child-labor/uzbekistan> and Trafficking in Persons Report: Uzbekistan, United States Department of State 2020. <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/uzbekistan/>

62. Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 28 January 2004), Article 3. https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/smuggling-migrants/SoM_Protocol_English.pdf

การลักลอบนำพาและการค้ามนุษย์มีความแตกต่างกัน ดังนี้ : ^{63 64 65}

- การลักลอบนำพาบุคคล หมายถึง การอำนวยความสะดวกให้บุคคลสามารถเดินทางข้ามพรมแดนของประเทศแบบผิดกฎหมาย เพื่อให้เข้าไปยังประเทศที่บุคคลนั้นๆ มีความประสงค์จะเดินทางไป โดยกระบวนการ บุคคลที่ประสงค์จะให้นำพาเป็นผู้เลือก และให้ความยินยอมในการดำเนินการใดๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่ชัดเจนของการลักลอบนำพาบุคคลเดินทางเข้าเมือง แม้ว่าการลักลอบนำพามักจะเกี่ยวข้องกับสภาพ/เงื่อนไขที่อาจจะเป็นอันตราย และมีการปฏิบัติที่เลวร้าย แต่ทั้งการปฏิบัติที่เลวร้าย หรืออันตรายดังกล่าวมิถือเป็นองค์ประกอบหลักที่จะนำมาพิจารณาเป็นฐานการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมของการลักลอบนำพาแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่ถือว่าบุคคลที่ถูกนำพาตกเป็นเหยื่อเนื่องจากผลลัพธ์ของการลักลอบนำพาบุคคลเข้าเมืองเป็นสำคัญ แต่หากมีการกระทำที่เป็นการสร้างอันตรายหรือความเสียหายใดๆ เพิ่มเติม อาจจะทำให้บุคคลนั้นๆ กลายเป็นเหยื่อ ในทางกลับกัน เมื่อบุคคลที่ถูกค้ามนุษย์เดินทางข้ามพรมแดนของประเทศ และเหยื่อของการค้ามนุษย์ถูกบังคับให้ต้องทำงาน หรือการขนส่ง/เคลื่อนย้ายโดยไม่ได้รับค่าจ้าง นั่นหมายความว่าผู้ตกเป็นเหยื่อไม่สามารถให้ความยินยอมที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณาฐานการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรม ยังพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของการแสวงประโยชน์ที่เกิดขึ้นหลังจากการขนส่ง/เคลื่อนย้าย บุคคลที่ถูกค้ามนุษย์ในกรณีนี้จึงกลายเป็นเหยื่อของการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์โดยอัตโนมัติแตกต่างจากเป็นบุคคลที่ถูกลักลอบนำพาเข้าเมืองอย่างสิ้นเชิง
- การลักลอบนำพาถือเป็นการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมต่อรัฐ และอำนาจอธิปไตยของรัฐ ในขณะที่การค้ามนุษย์ถือเป็นการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมต่อบุคคล และสิทธิเสรีภาพที่จะไม่ถูกบังคับให้ตกเป็นทาส
- การลักลอบนำพามือถือประกอบสำคัญ คือ การเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศแบบผิดกฎหมาย ส่วนการค้ามนุษย์ไม่จำเป็นต้องเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศแต่อย่างใด แม้ว่าในบางกรณีจะมีการดำเนินการก็ตาม การค้ามนุษย์สามารถกระทำได้ครอบคลุมประกอบของการกระทำความผิดภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง
- สำหรับการลักลอบนำพา ผู้ลักลอบนำพาใช้เอกสารการเดินทางปลอม หรือเดินทางผ่านจุดเข้าออกทางธรรมชาติตามพรมแดนระหว่างประเทศ ในขณะที่นักค้ามนุษย์อาจจะใช้เอกสารการเดินทางตัวจริงหรือปลอมก็ได้
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลักลอบนำพา กับผู้เดินทางเข้าเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างนักค้ามนุษย์กับเหยื่อของการค้ามนุษย์มีความแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ลักลอบนำพา กับผู้เดินทางเข้าเมืองถูกพิจารณาเป็นคู่สัญญาโดยต่างมีผลประโยชน์ตอบแทนกันในลักษณะที่ผู้ลักลอบนำพาช่วยเหลือให้ผู้เดินทางเข้าเมืองสามารถบรรลุความต้องการในการเดินทางเข้าเมืองได้ แลกกับเงินหรือผลประโยชน์ใด ผู้เดินทางเข้าเมืองจะดำเนินการเข้าเมืองตามขั้นตอนที่มีการจัดเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้า โดยผู้ลักลอบนำพาไม่มีเจตนาในการแสวงประโยชน์จากบุคคลที่ถูกนำพาภายหลังจากที่มีการเดินทางเข้าเมืองผ่านเส้นพรมแดนของประเทศเสร็จสิ้นแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ลักลอบนำพากับผู้เดินทางเข้าเมืองเป็นแบบสั้นๆ ในทางกลับกันกรณีความสัมพันธ์ระหว่างนักค้ามนุษย์กับเหยื่อของการค้ามนุษย์นั้น เป็นไปตามการแสวงประโยชน์หรือเอารัดเอาเปรียบเป็นสำคัญ

63. Anti-Trafficking Training Material for Judges and Prosecutors Background. International Centre for Migration Policy Development, 2006.

https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/icmpd_curriculum_2006_en_1.pdf

64. The Crime of Human Trafficking: A Law Enforcement Guide to Identification and Investigation. The International Association of Chiefs of Police, 2007. <https://www.theiacp.org/resources/document/the-crime-of-human-trafficking-a-law-enforcement-guide-to-identification-and>

65. Investigating Human Trafficking Cases Using a Victim-centered Approach: A Trainer's Manual on Combating Trafficking in Persons for Capacity-building of Law Enforcement Officers in Antigua and Barbuda, Belize, Jamaica, and Trinidad and Tobago. International Organization for Migration (IOM), 2018. <https://publications.iom.int/books/investigating-human-trafficking-cases-using-victim-centred-approach-trainers-manual-combating>

และเป็นความสัมพันธ์ระยะยาวกว่า ซึ่งมักจะไม่มีกำหนด หรือให้คำนิยามไว้ทั้งหมด หากเหยื่อของการค้ามนุษย์เดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศได้แล้ว ก็ไม่ได้สิ้นสุดความสัมพันธ์ระหว่างนักค้ามนุษย์กับเหยื่อของการค้ามนุษย์แต่อย่างใด ทั้งนี้ นักค้ามนุษย์มีเจตนาที่จะแสวงประโยชน์จากเหยื่อในประเทศใหม่ๆ ที่เดินทางเข้ามา โดยเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะตกลงที่จะเดินทางเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย แต่ก็มีถือเป็นการให้คำยินยอมที่จะหลีกเลี่ยง หรือบิดเบือนว่าเป็นพฤติกรรมที่มีใช้ การค้ามนุษย์ เนื่องจากมีลักษณะการดำเนินการอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม (อาทิ การข่มขู่ การใช้กำลังบังคับ การข่มขืนใจ การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง การใช้อำนาจ หรือการแสวงประโยชน์ผ่านภาวะเปราะบาง การให้เงินหรือผลประโยชน์ใดๆ ต่อบุคคล เพื่อให้สามารถควบคุมเหยื่อได้) โดยนักค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นไปเพื่อการแสวงประโยชน์จากเหยื่อ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างเหล่านี้มิได้หมายความว่า ผู้ที่เดินทางโดยกระบวนการลักลอบนำพาจะไม่สามารถตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ หากผู้ลักลอบนำพามีพฤติกรรมแสวงประโยชน์จากบุคคล การค้าบุคคล และการทำให้บุคคลตกเป็นหนี้ หรือการบังคับให้บุคคลนั้นๆ ต้องทำงานเพื่อจ่ายเงินคืนเป็นค่าเดินทาง โดยมีการแสวงประโยชน์จากบุคคลดังกล่าว

- ผู้ลักลอบนำพาได้ประโยชน์โดยได้รับค่าดำเนินการจากการลักลอบนำพาบุคคลที่เดินทางเข้าเมืองนั้นๆ ในส่วนของนักค้ามนุษย์จะยังคงควบคุมเหยื่อหลังจากที่เดินทางผ่านเส้นพรมแดนระหว่างประเทศแล้ว เพื่อแสวงประโยชน์ต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์นั้นๆ

ความแตกต่างระหว่างการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (Smuggling) และการค้ามนุษย์ (Trafficking) ปรากฏตามตารางด้านล่างดังนี้

ผังภูมิที่ 8 ความแตกต่างหลักๆ ระหว่างการลักลอบนำพาคนเข้าเมือง (Smuggling) และการค้ามนุษย์ (Trafficking)

การลักลอบนำพา	การค้ามนุษย์
การกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมต่อรัฐ	การกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรมต่อบุคคล
ความสัมพันธ์ในลักษณะต่างตอบแทนเชิงพาณิชย์ (commercial) ระหว่างผู้ลักลอบนำพา และบุคคลที่ประสงค์จะเดินทางหรือลักลอบเข้ามายังรัฐใดๆ	ความสัมพันธ์ในลักษณะการเอารัดเอาเปรียบ แสวงประโยชน์ระหว่างผู้ค้ามนุษย์ และบุคคลที่ถูกค้ามนุษย์
พฤติการณ์การเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย ถือเป็นฐานของการกระทำความผิด	ไม่จำเป็นต้องพิจารณาพฤติการณ์การเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย แต่อาจจะมีผลกระทบดังกล่าวก่อเกิดขึ้น
ผู้เดินทางรับทราบ และให้ความยินยอมในการเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย	ไม่จำเป็นต้องพิจารณาการรับทราบ หรือให้ความยินยอม เนื่องจากผู้ค้ามนุษย์มักจะใช้กำลังหรือการบังคับในกระบวนการใดๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจำแนกแยกแยะการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ออกจากงานสำหรับเด็ก (child work)

การใช้แรงงานเด็ก (child labor) และการทำงานสำหรับเด็ก (child work) เป็นรูปแบบการทำงานของเด็กรวมทั้ง แต่การใช้แรงงานเด็กเป็นกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่การทำงานสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย โดยการทำงานสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมการทำงานที่อนุญาตให้เด็กสามารถทำได้ในพื้นที่ หรือประเทศที่กำหนดไว้เป็นลักษณะเฉพาะ โดยลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นงานเบา (light work) และให้เด็กที่มีอายุขั้นต่ำต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสามารถทำได้ เป็นงานเต็มเวลาที่ไม่เสี่ยงหรือมีอันตรายใดๆ การทำงานสำหรับเด็กถือเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะ และสร้างวินัยความรับผิดชอบให้กับเด็ก ในขณะที่ยังสามารถหาหรือมีรายได้ต่างๆ โดยงานที่เด็กทำจะต้องไม่เป็นอันตราย หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือคุณค่า/คุณธรรมของเด็ก และในกรณีที่ทำงานเบา จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก

ส่วนการใช้แรงงานเด็ก (child labor) หมายถึง กิจกรรมการจ้าง/ทำงานของเด็กแบบผิดกฎหมาย การใช้แรงงานเด็กหมายรวมถึงการที่เด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงาน (light work) ได้ หรือการที่เด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่อนุญาตให้จ้างงานทำงานเต็มเวลา ทั้งนี้ ยังรวมถึงเด็กที่ต้องทำงาน หรือเกี่ยวข้องกับรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (รูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็ก (WFCL) รวมถึงการทำงานที่เป็นอันตรายด้วย

มายาคติและความคิดที่ผิดพลาด (Myths and Misconceptions)

เพื่อให้การปฏิบัติงานในของรัฐบาลต่างๆ มีความถูกต้อง และชัดเจนในการดำเนินการต่อลักษณะการกระทำความผิดที่เหมาะสม จำเป็นต้องทำความเข้าใจและแก้ไขมายาคติ และความคิดที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ เนื่องจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะส่งผลให้การปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวก และดูแลความเป็นธรรมทางอาญาล้มเหลว ไม่สามารถจำแนกลักษณะการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น รวมถึงไม่สามารถดูแลให้เหยื่อสามารถเข้าถึงกลไกในการดูแล และการช่วยเหลือใดๆ ก็ตามที่จำเป็นสำหรับเหยื่อ

มายาคติและความคิดที่ผิดพลาดเกี่ยวกับแรงงานเด็ก :⁶⁶

มายาคติ :	การทำงานใดๆ มีผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเด็กโดยส่วนใหญ่ นั้นหมายถึง งานนั้นๆ ไม่สร้างความเสียหาย หรือส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเด็กแต่อย่างใด
	ข้อเท็จจริง : การที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นเด็ก หรือการทำงานสำหรับเด็ก (child work) ไม่ได้หมายถึงการใช้แรงงานเด็ก (child labor) การทำงานเอกสาร การทำงานบ้าน การทำงานหลังจากเลิกเรียน หรือการเป็นที่เลี้ยงเด็ก ไม่ถือเป็นการใช้แรงงานเด็ก นิยามคำจำกัดความของแรงงานเด็ก คือ การทำงานที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย หรือจิตใจของเด็ก และกลายเป็นปัญหาอุปสรรคทำให้เด็กไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้
มายาคติ :	การใช้แรงงานเด็ก (child labor) ถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เด็กและครอบครัวของเด็กที่มีฐานะยากจน สามารถมีชีวิตอยู่รอดได้

66. “Unlucky for some: 13 myths about child labor.” World Vision Australia, 2012.
www.worldvision.com.au/docs/default-source/school-resources/myths-about-child-labour.pdf

	<p>ข้อเท็จจริง : การใช้แรงงานเด็ก (child labor) ยิ่งทำให้สถานการณ์ความยากจนของครอบครัวของเด็กแย่ลง เนื่องจากเด็กไม่ได้ไปโรงเรียน และไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อเด็กที่ไม่สามารถมีอาชีพหรือการงานที่มั่นคง และได้รับค่าตอบแทนที่ด้อยขึ้น เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กอาจจะไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากจำเป็นต้องใช้เวลาในช่วงเรียนสำหรับการทำางานต่างๆ นอกจากนั้น ยังต้องทำงานในสภาพที่เสี่ยงต่ออันตรายๆ และทำให้เด็กได้รับความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและใจ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถ และศักยภาพของบุคคลนั้นๆ ในการปฏิบัติงานในอนาคต</p>
มายาคติ :	การใช้แรงงานเด็ก (child labor) ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ
	<p>ข้อเท็จจริง : การใช้แรงงานเด็กถือเป็นอุปสรรคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการสร้างการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การใช้แรงงานเด็กส่งผลให้รายได้ประชาชาติลดลง เกิดภาวะค่าตอบแทนที่ไม่เป็นจริง เพิ่มอัตราการว่างงานของแรงงานผู้ใหญ่ การชะงักงันหรือล้มเหลวของเทคโนโลยีความรู้ต่างๆ และการไม่ซุกงู หรือสร้างแรงจูงใจดึงดูดนักลงทุนต่างชาติแต่อย่างใด</p>
มายาคติ :	เด็กทุกคนที่ทำงานล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ทั้งสิ้น
	<p>ข้อเท็จจริง : มีเด็กมากมายที่ทำงานซึ่งเป็นลักษณะการจ้างงานตามกฎหมาย (legal employment) อาทิ งานเบา (light work) และงานอื่นๆ ที่ไม่เป็นอันตราย (non-hazardous) (ในกรณีที่เด็กมีอายุตามเกณฑ์ขั้นต่ำในการจ้างงาน)</p>
มายาคติ :	กรณีที่เด็กมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำในการจ้างงาน จะไม่สามารถเข้าทำงานใดๆ ได้เลย
	<p>ข้อเท็จจริง : โดยข้อเท็จจริงของแต่ละประเทศ ในหลายๆ ประเทศ อนุญาตให้เด็กสามารถทำงานเบาๆ ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานแบบไม่เต็มเวลา ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย คุณธรรมอันดี หรือการศึกษา โดยทั่วไปแล้ว งานเบาที่อนุญาตให้เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปสามารถทำได้ จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ</p>
มายาคติ :	เหยื่อของการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ทำงานอยู่ในโรงงาน หรือสถานประกอบการที่เอารัดเอาเปรียบ (โรงงานนรก) เท่านั้น
	<p>ข้อเท็จจริง : เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กพบในอุตสาหกรรมที่แตกต่างหลากหลาย โดยเหยื่อของการใช้แรงงานเด็กโดยส่วนมากทำงานในภาคการเกษตรและฟาร์ม ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และการก่อสร้าง</p>
มายาคติ :	กรณีที่เหยื่อของการใช้แรงงานเด็ก (child labor) ไม่ได้ทำงานที่มีความยากลำบาก ดังนั้น จึงไม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงจริงๆ แต่อย่างใด
	<p>ข้อเท็จจริง : ลักษณะงานที่เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กต้องทำ เป็นกิจกรรมที่อันตราย หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและ/หรือใจของเหยื่อเหล่านั้น โดยเหยื่อส่วนใหญ่จะประสบปัญหาในระยะยาวเกี่ยวกับสุขภาพ เนื่องจากภาวะทุพโภชนาการ การเกี่ยวข้อง/สัมผัสกับสารเคมี การถูกล่วงละเมิด การบาดเจ็บ ความอ่อนล้า และภาวะจิตเภทต่างๆ</p>
มายาคติ :	เหยื่อของการใช้แรงงานเด็ก (child labor) สามารถกลับเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างง่ายดาย ภายหลังจากที่ทำงานนั้นๆ เสร็จสิ้น และหาเงินได้แล้ว
	<p>ข้อเท็จจริง : เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กมักจะไม่สามารถควบคุม หรือกำหนดระยะเวลาในการหยุดหรือเลิกทำงานได้ แม้ว่าพวกเขาสามารถหางานได้แล้ว แต่ดูเหมือนว่าจำนวนเงินไม่มากพอที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนและการศึกษาต่างๆ นอกจากนั้น หากเด็กที่ถูกบังคับใช้แรงงานเด็กตั้งแต่อายุยังน้อยๆ จะยังมีความยากลำบากในการกลับไปรับการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ทันที</p>

มายาคติและความคิดที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงาน : 67, 68

มายาคติ :	การค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีองค์ประกอบการขน/เคลื่อนย้าย (movement) ดังนั้น เหตุของการค้ามนุษย์จึงเป็นบุคคลต่างชาติหรือผู้ที่เดินทางจากประเทศอื่นๆ
	ข้อเท็จจริง : การค้ามนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและนอกประเทศ นั้นหมายถึง บุคคลสามารถตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในประเทศถิ่นฐานที่ตนเองอยู่อาศัยด้วย ในขณะที่อาจจะมีลักษณะของการขน/เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ แต่นิยาม/คำจำกัดความทางกฎหมายของการค้ามนุษย์ มิได้ระบุถึงองค์ประกอบการเดินทาง ขน หรือเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศแต่อย่างใด
มายาคติ :	เหยื่อทั้งหมดของการค้ามนุษย์ที่แสวงประโยชน์ทางเพศ (sex การค้ามนุษย์) ล้วนเป็นผู้หญิง
	ข้อเท็จจริง : เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ เป็นทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิง รวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังนั้น เราทุกๆ คนล้วนสามารถเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ โดยไม่ได้จำเพาะกับอายุ เพศสภาพ อัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศ รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่างๆ โดยผู้ที่กระทำการหรือแสวงประโยชน์จากการค้ามนุษย์มักจะเลือกเหยื่อที่มีลักษณะเปราะบางตามสถานการณ์ หรือโอกาสที่เกิดขึ้น เนื่องจากเห็นว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถหลอกลวง หรือกระทำการเพื่อแสวงประโยชน์ได้ง่าย
มายาคติ :	ในกรณีที่บุคคลได้รับข้อมูล และให้คำยินยอมเกี่ยวกับเงื่อนไขการทำงานโดยเบื้องต้นของเขา รวมถึงประเภท หรือลักษณะงานที่ตนเองต้องไปปฏิบัติ นั้นหมายถึง มิใช่เป็นแรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์แต่อย่างใด
	ข้อเท็จจริง : เมื่อมีการคัดแยกเหยื่อที่เป็นแรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ การที่บุคคลผู้เสียหายได้รับข้อมูลและให้คำยินยอมโดยเบื้องต้นแล้วไม่ได้ลบล้างความจริงที่ว่าบุคคลนั้นถูกบังคับ หลอกลวง หรือข่มขืนจิตใจ เพื่อให้ยังคงทำงานที่ฝืนกับความรู้สึกหรือเจตนาของตนเอง หากมีการนำสภาพบังคับนั้นๆ มาใช้เพื่อแสวงประโยชน์ต่างๆ ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหาย แม้ว่า จะได้รับข้อมูลและให้คำยินยอมโดยเบื้องต้นกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วก็ตาม
มายาคติ :	เหยื่อต้องอยู่ในสภาพที่ถูกควบคุมตัว (physical restraint) จึงจะเข้าข่ายการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์
	ข้อเท็จจริง : การถูกควบคุมตัว (physical restraint) การทำร้ายร่างกาย หรือการใช้กำลังบังคับต่อร่างกาย ไม่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ในขณะที่การนำวิธีการควบคุมตัวและการดำเนินการด้านจิตวิทยาต่างๆ อาทิ การข่มขู่คุกคาม มาใช้ ถือว่าเพียงพอ และเป็นไปตามองค์ประกอบด้านการค้ามนุษย์
มายาคติ :	ผู้เสียหาย/เหยื่อมักขอความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว และจะบอกว่าตนเองเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น
	ข้อเท็จจริง : บ่อยครั้งที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่มุ่งหาความช่วยเหลือ รวมถึงไม่ระบุว่าตนเองเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การตีตราหรือตำหนิตนเองหรือการหลงเชื่อข้อมูลผิดๆ ที่ผู้กระทำความผิด (ผู้ค้ามนุษย์) ได้บอกกับพวกเขา ดังนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือหรือติดตามบังคับใช้กฎหมายต้องพยายามทำความเข้าใจลักษณะ หรือการแสดงออกที่สะท้อนถึงการค้ามนุษย์ เพื่อให้สามารถระบุ/คัดแยกผู้เสียหายและให้ความช่วยเหลือ มิฉะนั้นพวกเขาเหล่านั้น มักจะปกปิดหรือเพิกเฉยที่จะร้องขอความช่วยเหลือต่างๆ
มายาคติ :	การค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานจะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมผิดกฎหมายเท่านั้น
	ข้อเท็จจริง : การค้ามนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในอุตสาหกรรมที่ถูกหรือผิดกฎหมาย อุตสาหกรรมหรือประเภทของงานมิได้เป็นองค์ประกอบที่พิจารณาการกระทำความผิด การค้ามนุษย์อาจเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่ถูกกฎหมาย และเป็นที่รับรู้หรือมองเห็นได้ทั่วไป อาทิ การท่องเที่ยว การประมง งานบริการต่างๆ และเกษตรกรรม

67. Human Trafficking: A guide for criminal justice professionals. Wisconsin Department of Justice, 2020.

<https://www.doj.state.wi.us/sites/default/files/ocvs/human%20trafficking/DOJ%20HT%20Guide%20for%20Criminal%20Justice%20Professionals%20Jan%202020.pdf>

68. Student Toolkit. National Human Trafficking Resource Center, 2013. HYPERLINK "

<https://humantraffickinghotline.org/studenttoolkit>" <https://humantraffickinghotline.org/studenttoolkit>

มายาคติ :	เหยื่อของการค้ามนุษย์ซึ่งพบในประเทศที่มีใช้แผ่นดินเกิด มักจะเป็นผู้เดินทางเข้าเมืองที่ไม่มีเอกสารพิสูจน์ตน หรืออยู่ในประเทศนั้นๆ แบบผิดกฎหมาย
	ข้อเท็จจริง : เหยื่อของการค้ามนุษย์ซึ่งพบในประเทศที่มีใช้แผ่นดินเกิด อาจจะเดินทางเข้าเมืองมาทั้งแบบถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายก็ได้ เหยื่อในบางกลุ่มได้รับใบอนุญาตการตรวจลงตรา (วีซ่า) และมีเอกสารพิสูจน์ตนที่ถูกต้องตามกฎหมายอย่างชัดเจน
มายาคติ :	เหยื่อของการค้ามนุษย์ และแรงงานบังคับมักมาจากพื้นที่ซึ่งประสบปัญหาความยากจนข้นแค้น หรือจากหมู่บ้านห่างไกลในชนบท
	ข้อเท็จจริง : ปัจจัยเรื่องความยากจนอาจจะเป็นตัวหลักที่ทำให้บุคคลกลายเป็นเหยื่อของผู้ค้ามนุษย์ หรือแสวงประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้โดยสภาพความยากจนอย่างเดียวมิได้เป็นปัจจัยเสี่ยงสำหรับการค้ามนุษย์ หรือการเป็นแรงงานบังคับ และเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะมาจากบุคคลที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-สังคมที่แตกต่างกัน

Photo Credit: Aquistbe, 1968, Bolivia

แบบฝึกหัด 1.3.1 : มายาคติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อทำความเข้าใจ และสามารถระบุมายาคติทั่วไปเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ พร้อมกับจำแนกแหล่งที่มาของความคิดที่ผิดพลาดและตรวจสอบ ทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยหลักการแล้ว แบบฝึกหัดนี้จะทำให้ได้เรียนรู้ในสองส่วน คือ การทบทวนเนื้อหาบทเรียน 1.3 และการสรุปกิจกรรมของบทเรียน

เวลา :

🕒 [50 นาที]

วัสดุอุปกรณ์และการเตรียมความพร้อม :

- ทำการถ่ายเอกสาร ใบงาน 1.3.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ : สำหรับแต่ละกลุ่ม
- ก่อนวิทยากรจะดำเนินการบรรยายบทเรียนที่ 1.3 ขอให้ผู้เข้าร่วมอบรมทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของใบงาน ผู้เข้าร่วมอบรมจะเก็บใบงานดังกล่าวไว้อ้างอิงตลอดการเรียนรู้ในบทนี้ เนื่องจากจะต้องใช้ใบงานดังกล่าวนี้ในตอนท้ายของบทเรียน
- ปากกาหรือดินสอ

ขั้นตอน :

- อธิบายให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของแบบฝึกหัด [5 นาที]
- สอบถามผู้เข้าร่วมว่า โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ดีมากน้อยแค่ไหน และคิดว่าตนเองสามารถรู้เท่าทัน หรือจำแนกมายาคติ และความคิดที่ผิดพลาดได้หรือไม่
- แบ่งผู้เข้าร่วมเป็น 2 กลุ่มย่อย และให้ใบงานกับผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่ม
- สอบถามผู้เข้าร่วมในกลุ่มย่อยทั้ง 2 กลุ่ม ให้ดูใบงาน และตีตารางจำแนกเป็น 2 คอลัมน์ แบ่งเป็น “ก่อนการเรียนรู้” และ “หลังการเรียนรู้”

- ขอให้ผู้เข้าร่วมช่วยกันคิด และอภิปรายบรรดาข้อความ/เนื้อหาแต่ละข้อในใบงานกับคู่สนทนา จากนั้นให้เขียนคำว่า “ถูก” หรือ “ผิด” ลงในคอลัมน์ “ก่อนการเรียนรู้” สำหรับข้อความ/เนื้อหาแต่ละข้อ [10 นาที]
- หลังจากนั้นให้กระบวนการเริ่มต้นสอนบทเรียน 1.3 ตามแผน
- หลังจากเสร็จการดำเนินการสอนตามบทเรียน ให้ผู้เข้าร่วมคู่เดิมตั้งแต่ที่เริ่ม ได้อภิปรายข้อความ/เนื้อหาในใบงานอีกครั้ง และตรวจดูว่ามีคำตอบข้อใดที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยให้เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากบทเรียน ทั้งนี้ ขอให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ลงในแผ่นคำตอบของแต่ละคู่ [5 นาที] หลังจากให้ผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว ให้รวมกันทั้งหมด
- การทำงานเป็นกลุ่ม โดยค่อยๆ พิจารณาข้อความ/เนื้อหาในใบงาน และขอให้มีอาสาสมัครตอบคำถามที่คิดว่าถูกต้อง พร้อมกับให้เหตุผลว่าทำไมจึงคิดว่าข้อความ/เนื้อหานั้นๆ ถูกต้อง โดยขอให้ทบทวนเนื้อหาการเรียนรู้ในบทเรียน 1.3 เพื่ออธิบายข้อเท็จจริง นอกเหนือจากมายาคติ บรรดาข้อความ/เนื้อหาทั้งหมดล้วนนำมาจากบทเรียน
- สอบถามผู้เข้าร่วมให้ช่วยกันสะท้อนความแตกต่างระหว่างคำตอบใน คอลัมน์ “ก่อนการเรียนรู้” และ “หลังการเรียนรู้” และให้วงกลมล้อมรอบคำตอบที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่เสร็จสิ้นบทเรียน
- สอบถามผู้เข้าร่วม โดยขอให้ช่วยกันตอบว่า ข้อความ/เนื้อหาใด ที่กลุ่มของผู้เข้าร่วมคิดว่าเป็นการเรียนรู้ที่สร้างความฉงนสนใจมากที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นมายาคติ และผู้เข้าร่วมคิดและเชื่อว่าเป็นความจริง ก่อนที่จะผ่านการเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ แล้วลองอภิปรายแลกเปลี่ยนกับผู้เข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดที่ผิดพลาดที่ได้เรียนรู้ และร่วมกันทำความเข้าใจเช่นกัน
- สอบถามผู้เข้าร่วมให้พิจารณา และให้เหตุผลว่า ทำไมเขาจึงเชื่อว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวนั้นถูกหรือผิด โดยขั้นตอนนี้ เน้นให้ผู้เข้าร่วมได้ทำความเข้าใจ และค้นหาลักษณะเหมารวม (stereotypes) ที่แต่ละคนถูกทำให้คิด หรือเชื่อว่าเป็นอย่างนั้น และให้สืบค้นว่า การเหมารวมนั้นๆ มาจากอคติที่มาจากแหล่งใด [20 นาที]
- สรุปกิจกรรม พร้อมกับถาม-ตอบ และเน้นย้ำเนื้อหา/ถ้อยคำหลักด้านล่าง [10 นาที]

ข้อความสำคัญ :

- มีมายาคติ และความคิดที่ผิดพลาดมากมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- การแก้ปัญหาความเข้าใจที่ผิดๆ ที่พบบ่อย และนำข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้รัฐบาลสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
- เนื่องจากผลของแนวคิดที่หล่อหลอมจากการกล่อมเกลาทางวัฒนธรรม สังคม รวมถึงอุดมการณ์แนวคิดทางการเมือง ทำให้บุคคลที่อยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่งส่งต่อความคิดที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์
- การรื้อสร้าง สดทอน และทำลายมายาคติ และการตีตราเหมารวมใช้เวลาอย่างยาวนาน ในขณะเดียวกัน การรับเอามายาคติ และการตีตราเหมารวมมาไว้ก็จะค่อยๆ แทรกซึมผ่านความคิดของบุคคลแบบค่อยเป็นค่อยไป ผ่านการบ่มเพาะ หรือขัดเกลาต่างๆ ผู้เข้าร่วมอาจจะไม่รู้สึกรู้สิด หรือยังคงเดินหน้าแสดงพฤติกรรมใดๆ หากเขาคิดว่า มายาคตินั้นๆ ถูกต้อง ในทางกลับกัน หากผู้เข้าร่วมได้รับข้อมูล และสร้างความรู้ ความเข้าใจใหม่ๆ ก็จะทำให้เกิดการแก้ไขความคิดที่ผิดพลาดที่จะสื่อสาร กระทำการ หรือผลิตซ้ำต่อไปในอนาคต และสามารถถ่ายทอด ซึมซับ และสอนกันเองได้กลุ่ม หรือชุมชนของตนเอง

- มายาคติและความคิดที่ผิดพลาดจะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวของนักวิชาชีพด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในการระบุ จำแนก หรือค้นหาการกระทำผิดที่เกิดขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อ การดูแลให้เหยื่อสามารถเข้าถึงระบบการดูแล และการช่วยเหลือ

ใบงาน 1.3.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ : ถูกหรือผิด ?

ข้อความ/เนื้อหา	ถูกหรือผิด ?
การค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีการขน/เคลื่อนย้ายบุคคลผ่านพรมแดนระหว่างประเทศ	
แม้ว่า บุคคลได้แสดงความยินยอม และรับทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพการทำงานของตนเองแล้วก็ตาม แต่พวกเขายังอาจจะเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้	
มีความแตกต่างระหว่างการทำงานของเด็กและการใช้แรงงานเด็ก (child labor)	
บรรดาเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งหมดเป็นเพศหญิง	
เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กจะพบในโรงงานนรกเท่านั้น	
เหยื่อมักจะมองข้าม หรือลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากกลไกการบังคับใช้กฎหมาย และรัฐบาล	
การใช้แรงงานเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับครอบครัวที่เผชิญหน้ากับความยากจนขั้นแค้น	
เหยื่อของการค้ามนุษย์ ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมทางร่างกาย	
การที่เด็กที่เป็นเหยื่อของการใช้แรงงานจะกลับไปเรียนและมีชีวิตแบบทั่วไป เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย	
การค้ามนุษย์ และการเป็นแรงงานบังคับ เกิดขึ้นในอุตสาหกรรม/การประกอบกิจการที่ผิดกฎหมายเท่านั้น	

ใบงานหลัก 1.3.1 : การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์ : ถูกหรือผิด ?

ข้อความ/เนื้อหา	ถูกหรือผิด ?
การค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีการขน/เคลื่อนย้ายบุคคลผ่านพรมแดนระหว่างประเทศ	ผิด
แม้ว่า บุคคลได้แสดงความยินยอม และรับทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพการทำงานของตนเองแล้วก็ตาม แต่พวกเขายังอาจจะเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้	ถูก
มีความแตกต่างระหว่างการทำงานของเด็กและการใช้แรงงานเด็ก (child labor)	ถูก
บรรดาเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งหมดเป็นเพศหญิง	ผิด
เหยื่อของการใช้แรงงานเด็กจะพบในโรงงานรถเก่านั้น	ผิด
เหยื่อมักจะมองข้าม หรือลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากกลไกการบังคับใช้กฎหมาย และรัฐบาล	ถูก
การใช้แรงงานเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับครอบครัวที่เผชิญหน้ากับความยากจนขั้นร้ายแรง	ผิด
เหยื่อของการค้ามนุษย์ ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมทางร่างกาย	ถูก
การที่เด็กที่เป็นเหยื่อของการใช้แรงงานจะกลับไปเรียนและมีชีวิตแบบทั่วไป เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย	ผิด
การค้ามนุษย์ และการเป็นแรงงานบังคับ เกิดขึ้นในอุตสาหกรรม/การประกอบการผิดกฎหมายเท่านั้น	ผิด

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
2. ประมวลกฎหมายอาญา
3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
5. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509
6. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
7. พระราชกำหนดการบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560
8. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
9. กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
10. พระราชบัญญัติความปลอดภัย ชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554
11. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496
12. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456
13. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481
14. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558
15. พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482
16. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
17. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
18. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
19. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2549
20. กฎกระทรวงว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555
21. ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555
22. แนวทางการประสานงานเพื่อปฏิบัติตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2555 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะการกระทำผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติกรมสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
23. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2537
24. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551”
- มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540
- มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” (ยกเลิก)

“การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” (ยกเลิก)

“องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้างโดยสมคบกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง และไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างที่ชัดเจนมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างแน่นนอนหรือมีความต่อเนื่องของสมาชิกภาพหรือไม่ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความประพฤติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 5 ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กบออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อบังคับประธานศาลฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

• มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

• มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น

(2) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ

(3) ใช้กำลังประทุษร้าย

(4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้

(5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

• มาตรา 6/2 บทบัญญัติในมาตรา 6/1 ไม่ใช้บังคับกับ

(1) งานหรือบริการซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารสำหรับงานในหน้าที่ราชการโดยเฉพาะ

(2) งานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย

(3) งานหรือบริการอันเป็นผลมาจากคำพิพากษาของศาลหรือที่ต้องทำในระหว่างการต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล

(4) งานหรือบริการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในกรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในขณะ
ที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

- มาตรา 7 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

(2) อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

(3) ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์พ้นจากการถูกจับกุม

(4) เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ถูกลงโทษ

(5) ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

- มาตรา 8 ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 6 ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 6 ต้องระวางโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าผู้ที่สมคบกันกระทำความผิดคนหนึ่งคนใดได้ลงมือกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกันผู้ร่วมสมคบด้วยกันทุกคนต้องระวางโทษตามที่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกระทงหนึ่งด้วย

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้มีการสมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

- มาตรา 10 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 6 ได้กระทำโดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป หรือโดยสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิดตามมาตรา 6 สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมทุกคนที่เป็นสมาชิกอยู่ในขณะที่กระทำความผิด และรู้เห็นหรือยินยอมกับการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นแม้จะมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้นเอง

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพื่อให้ผู้เสียหายที่ถูกพาเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- มาตรา 11 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 6 นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

- มาตรา 12 ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยแสดงตนเป็นเจ้าพนักงาน และกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- มาตรา 13 ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน

หรือกรรมการองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดใดตามพระราชบัญญัตินี้เสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- มาตรา 13/1 ผู้ใดแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ทราบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา
- มาตรา 14 ให้ความผิดตามมาตรา 6/1 ที่เป็นการทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- มาตรา 14/1 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ให้คำว่า “การค้ามนุษย์” ในหมวด 3 และหมวด 4 หมายความรวมถึง “บังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ด้วย ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญา มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วยโดยอนุโลม

หมวด 2

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

• มาตรา 15 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อ ว่า “คณะกรรมการ ปคม.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการ ปกค. เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟูและการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปีด้านละหนึ่งคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และมีปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขาธิการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

• มาตรา 16 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์
2. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - 2.1 เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ และกำหนดให้สถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว
3. กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4. กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

5. ส่งเสริมและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

6. วางระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

7. วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน

8. วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุนเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

9. ส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ปกค.

10. ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

• มาตรา 16/1 ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออก

ประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ และประกาศกำหนดให้สถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะใดๆ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

• มาตรา 16/2 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะตามมาตรา 16/1 หากเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ ดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการตามมาตรา 25 วรรคสอง เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ให้คณะกรรมการตามมาตรา 25 วรรคสอง มีอำนาจสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ปิดสถานประกอบกิจการหรือโรงงานชั่วคราว

(2) พักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจหรือโรงงาน

(3) ห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว

(4) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก

ทั้งนี้ การสั่งตาม (1) (2) และ (3) ต้องไม่เกินครั้งละสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ ได้รับทราบคำสั่ง

ในกรณีมีการออกคำสั่งใดๆ ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการตามมาตรา 25 วรรคสอง แจ้งให้หน่วยงานซึ่งควบคุมสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะนั้นทราบ และให้หน่วยงานดังกล่าวถือปฏิบัติตามนั้น

การพิจารณาปิดสถานประกอบกิจการหรือโรงงานชั่วคราว การพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจหรือโรงงาน การห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราวหรือการดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกตามวรรคหนึ่ง และการแจ้งให้หน่วยงานรับทราบตามวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

• มาตรา 16/3 ให้แจ้งคำสั่งตามมาตรา 16/2 ต่อเจ้าของ ผู้ครอบครองหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะนั้นทราบเป็นหนังสือ ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันออกคำสั่ง

ในกรณีที่ไม่มีผู้รับ ให้ปิดคำสั่งไว้ที่ภูมิลำเนาของผู้นั้นในที่เปิดเผย และให้ถือว่าเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ ได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้ว เมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันปิดคำสั่ง

ในกรณีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 25 วรรคสอง ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากคณะกรรมการ

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 25 วรรคสอง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

• มาตรา 17 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

• มาตรา 18 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) นายกรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(7) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

• มาตรา 19 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้นายกรัฐมนตรี แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

• มาตรา 20 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

• มาตรา 21 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละสามครั้ง

• มาตรา 22 ให้มีคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปกค.” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนแปดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟูและการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปี ด้านละสองคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นกรรมการ และมีรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ โดยอาจแต่งตั้งจากข้าราชการหรือภาคเอกชนก็ได้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

• มาตรา 23 ให้คณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคมให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(2) จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(3) จัดให้มีและกำกับการดำเนินการตามโครงการรณรงค์และการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(4) จัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอต่อคณะกรรมการ

(5) ติดตามและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการ

(6) กำหนดหลักเกณฑ์และอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา 44 (4)

(7) จัดทำและกำกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และพันธกรณีระหว่างประเทศ

(8) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

• มาตรา 24 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการ ปกค. โดยอนุโลม

คณะกรรมการ ปกค. ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละหกครั้ง

• มาตรา 25 คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. มอบหมายก็ได้ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการตามมาตรา 16/2

ให้นำมาตรา 21 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

• มาตรา 26 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค.

(2) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

(3) จัดระบบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งช่วยเหลือเยียวยาและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายให้มีประสิทธิภาพ

(4) จัดให้มีการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(5) จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศและการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(6) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. หรือตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. มอบหมาย

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด 3

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

• มาตรา 27 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้อัยการหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน

(2) ตรวจสอบบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

(3) ตรวจสอบยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อยู่ในยานพาหนะนั้น

(4) เข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีพยานหลักฐานในการค้ามนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้น

มาได้ พยานหลักฐานนั้นอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อน หรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น

ในการใช้อำนาจตาม (4) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและรายงานเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ รวมทั้งผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ตลอดจนจัดทำสำเนารายงานดังกล่าวไว้แก่ผู้ครอบครองเคสสถานหรือสถานที่ค้น ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนารายงานนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไป ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนารายงานเหตุผลและผลการตรวจค้น บัญชีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และบัญชีทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้นหรือศาลอาญา ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในการดำเนินการตาม (2) และ (3) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสั่งให้ผู้ใดบังคับบัญชาทำแทนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่ผู้นั้นไม่ได้

• มาตรา 28 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

• มาตรา 29 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และเพื่อคุ้มครองป้องกันภัยแก่บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ทั้งนี้ ให้รายงานให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายเกินกว่ากำหนดเวลาในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ ศาลจะอนุญาตได้ไม่เกินเจ็ดวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้

การจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 29 นี้ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่งมีใช้ห้องขังหรือสถานคุมขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 29 นี้ให้นับถึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด

• มาตรา 30 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศอื่นใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับประธานศาลฎีกา

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

- (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว
- (3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้อง กับเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามคำสั่งดังกล่าวให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่ง อนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

ในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจร้องขอให้บุคคลใดช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกรายละเอียดผลการดำเนินการนั้น และให้ส่ง บันทึกนั้นไปยังศาลที่มีคำสั่งโดยเร็ว

บรรดาเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาและใช้ประโยชน์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐาน ในการดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์เท่านั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

- มาตรา 31 ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงาน อัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากพนักงานสอบสวนจะนำผู้เสียหายหรือพยานบุคคลมาขึ้นคำร้องต่อศาล โดยระบุการ กระทำทั้งหลายที่อ้างว่าได้มีการกระทำความผิดและเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบพยานไว้โดยพลันก็ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานบุคคลจะให้การต่อศาลเอง เมื่อผู้เสียหายหรือพยานบุคคลแจ้งแก่พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้า

ให้ศาลสืบพยานทันทีที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ในกรณีนี้ หากผู้มีส่วนได้เสียในคดีคนใดยื่นคำร้องต่อศาลแถลง เหตุผลและความจำเป็นขอถามค้านหรือตั้งทนายความถามค้านเมื่อเห็นสมควรก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้ และให้นำความในมาตรา 237 ทวิ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในหมวด 1 ก็ให้รับฟังพยานดังกล่าวในการพิจารณา พิพากษาคดีนั้นได้

- มาตรา 32 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 4

การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- มาตรา 33 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พักการรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย การดำเนินคดี เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่าง ทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

การให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชนก็ได้

- มาตรา 34 เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

- มาตรา 35 ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

วรรคสอง (ยกเลิก)

วรรคสาม (ยกเลิก)

วรรคสี่ (ยกเลิก)

- มาตรา 36 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายระหว่างที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าบุคคลนั้นจะพำนักอยู่ ณ ที่ใด ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการดำเนินคดี ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายด้วย

ในกรณีที่ผู้เสียหายจะให้การหรือเบิกความเป็นพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นพยานได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

ถ้าผู้เสียหายต้องเดินทางกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายอาศัยอยู่ในประเทศอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน และไม่ว่าจะกระทำผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นๆ หรือไม่ก็ตาม เพื่อให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายและบุคคลในครอบครัวอย่างต่อเนื่องในประเทศนั้น

- มาตรา 37 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู การเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการให้มีการผ่อนผันให้ผู้เสียหายนั้นอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวและได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก

- มาตรา 38 ภายใต้บังคับมาตรา 37 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นคนต่างด้าวกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่บุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักฐานเอกสารตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลนั้น

- มาตรา 39 ในกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในต่างประเทศ หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยจริงหรือไม่ หากบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่ชักช้า และให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและก่อนออกนอกราชอาณาจักร สถานะของการได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่เป็นการชั่วคราวยังไม่สิ้นสุด เมื่อได้ตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความถูกต้องของผู้เสียหาย ที่ถือเอกสารแล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เสียหายนั้น เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น และให้ได้รับการพิจารณา ให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวและไม่มีเอกสารประจำตัว แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่มีหรือเคยมี ภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อได้ตรวจพิสูจน์สถานะของการมีภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ใน ราชอาณาจักรของผู้นั้นแล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ ผู้เสียหายนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้นและให้ได้รับ การพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร

- มาตรา 40 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ จำนวนคดี การดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการดำเนินงานในอนาคตเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

- มาตรา 41 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี กับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามา ออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐาน แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตามหรือรับเฝ้าบุคคลเพื่อค้าประเวณี และการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

หมวด 5

กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

- มาตรา 42 ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรียกว่า “กองทุนเพื่อการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหาร กองทุน ประกอบด้วย

- (1) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
- (4) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- (5) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน

(6) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของกองทุนหรือที่ได้จากการจัดหารายได้

(6/1) ค่าปรับตามที่กระทรวงการคลังอนุญาต ให้นำไปใช้ได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน

(7) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายอื่น

- มาตรา 43 เงินและดอกผลที่กองทุนได้รับตามมาตรา 42 ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

- มาตรา 44 เงินและทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (1) การช่วยเหลือผู้เสียหายตามมาตรา 33

- (2) การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 36

- (3) การช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ตามมาตรา 39

- (4) การป้องกันและปราบปรามการค้ำฉ้อโกง ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปกค. กำหนดการบริหารกองทุน

- มาตรา 45 ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสามคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชนจำนวนสองคนซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านพัฒนาสังคม ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านป้องกันและปราบปรามการค้ำฉ้อโกง หรือด้านการเงิน เป็นกรรมการ และให้รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

- มาตรา 46 ให้นำมาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 และมาตรา 25 มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุน และการแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

- มาตรา 47 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณออนุมัติการจ่ายเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 44

- (2) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- (3) รายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- มาตรา 48 การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

- มาตรา 49 ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนจำนวนห้าคนประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การสังคมสงเคราะห์ และการประเมินผลด้านละหนึ่งคนและให้รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้นำมาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน โดยอนุโลม

- มาตรา 50 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

- (1) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ
- (2) เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจง
- (3) ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผล

- มาตรา 51 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและรับรองภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทำรายงานผลการสอบและรับรองบัญชีและการเงินของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้คณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

รายงานผลการสอบบัญชีตามวรรคสอง ให้รัฐมนตรีเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบ และจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

หมวด 6

บทกำหนดโทษ

- มาตรา 52 ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปีและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่ถึงสิบห้าปีหรือผู้มีความพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท

- มาตรา 52/1 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 6/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาทต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เป็นกรณีที่ผู้บุปการให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปราณีอื่นแล้ว ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

- มาตรา 53 นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา 6/1 เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

- มาตรา 53/1 ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 52 หรือมาตรา 53 วรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับ

(1) รับอันตรายสาหัส หรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

• มาตรา 53/2 เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการ โรงงานหรือยานพาหนะ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา 16/2 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

• มาตรา 54 ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดี ความผิดฐานค้ำมนุษย์ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยานเพื่อจูงใจให้ผู้นั้น ไม่ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชืนใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นเพื่อมิให้ ผู้เสียหายหรือพยาน ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้วไข เปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้น เอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่กรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำความผิดอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(5) ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชืนใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อกรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำความผิดอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 55 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติตามหน้าที่หรือกฎหมาย

(1) รู้ว่ามีคำขอเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 30 แล้วเปิดเผยแก่บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้รู้ว่ามีหรือจะมีการยื่นคำขอเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้ยื่นคำขอสู้เสียโอกาสที่จะได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารนั้น หรือ

(2) รู้หรือได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามมาตรา 30 แล้วเปิดเผยแก่บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้รู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

• มาตรา 56 ผู้ใดกระทำการหรือจัดให้มีการกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) บันทึกรูปภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงหรือสิ่งอื่นที่สามารถแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ไม่ว่าขั้นตอนใด ๆ โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบุคคลในครอบครัวผู้เสียหายนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด

(2) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียง ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด เปิดเผยแพร่ไว้ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำที่ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือผู้เสียหายยินยอมโดยบริสุทธิ์ใจ

• มาตรา 56/1 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีให้ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปราณีอื่นแล้วศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

บทเฉพาะกาล

• มาตรา 57 ให้โอนเงินทุนสงเคราะห์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ว่าด้วยการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ พ.ศ. 2550 มาเป็นทุนประเดิมแก่กองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

1.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงล่าสุด พ.ศ. 2563 (คม.1)

ที่ ศย ๐๑๖/ว ๒๕๐

ถึง หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๒๐๕/ว ๓๕๓๖ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่องการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ นั้น

ในการนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมจึงขอแจ้งเพื่อโปรดทราบถึงการใช้งานแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือแบบ คม. ๑ ฉบับใหม่ และยกเลิกการใช้งานฉบับเดิม เพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้าย

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

ส่วนประสานความร่วมมือทางกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๕๑๒ ๘๕๐๖

โทรสาร ๐ ๒๕๔๑ ๒๒๖๒

แบบ คม. ๑

ภาพถ่าย
ผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ^๑
(ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลาที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์นี้ทำขึ้นเพื่อแสดงว่า เจ้าพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะทีมสหวิชาชีพได้ร่วมกันสัมภาษณ์บุคคลเพื่อพิจารณาการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งได้รับความยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมี (ระบุชื่อสาม) ปฏิบัติหน้าที่ล่ามแปลภาษา.....

ช่องทางการติดต่อ.....

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ..... ผลการสัมภาษณ์เบื้องต้นปรากฏดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

คำนำหน้าชื่อ () ด.ญ. () ด.ช. () นางสาว () นาง () นาย () อื่น ๆ

ชื่อ - สกุล ชื่ออื่น (ถ้ามี)

ชื่อที่เขียนด้วยภาษาของผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี) (ภาษา.....)

ตำแหน่ง ระบุพรรณ หรือลักษณะพิเศษ (ถ้ามี) คือ..... (ผู้ให้สัมภาษณ์เขียนด้วยตนเอง)

วัน/เดือน/ปีเกิด..... อายุ..... ปี สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....

ศาสนา สถานที่เกิด.....

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ..... ช่องทางการติดต่ออื่น

ที่อยู่ตามเอกสารประจำตัว.....

ที่อยู่ปัจจุบัน

เอกสารประจำตัว () ไม่มี () มี

☐ บัตรประจำตัวประชาชน หมายเลข..... ☐ หนังสือเดินทาง หมายเลข.....

☐ อื่น ๆ โปรดระบุประเภทและรายละเอียดเอกสาร.....

วิธีการได้มาซึ่งเอกสารประจำตัว ☐ ดำเนินการด้วยตนเอง ☐ นายหน้าเป็นผู้ดำเนินการให้ ☐ อื่น ๆ

ชื่อ - สกุลบิดา..... ชื่อ - สกุลมารดา.....

ชื่อ - สกุลผู้ปกครอง/ผู้ให้การดูแล/ผู้ให้การอุปการะ

ที่อยู่..... ช่องทางการติดต่อ

เดินทาง ☐ เข้าประเทศไทย เมื่อวันที่..... ☐ ออกประเทศไทย เมื่อวันที่.....

ผ่านช่องทาง

วิธีการเดินทางเข้า-ออกประเทศไทย โดย () เดินเท้า () รถยนต์ () รถโดยสาร () อื่น ๆ ระบุ.....

ชื่อ - สกุลของผู้ช่วยเหลือในการเดินทาง.....

การติดต่อกับผู้ช่วยเหลือในการเดินทาง

๒. ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์

๒.๑ ข้อเท็จจริงก่อนเดินทาง/เหตุจูงใจ/ข้อเท็จจริงระหว่างการเดินทาง/ลักษณะของการกระทำ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(สามารถบันทึกข้อมูลลงในกระดาษเพิ่มได้)

๒.๒ ข้อเท็จจริงที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่กับผู้นำพามาหรือผู้รับไว้ สถานที่ทำงาน หรือสถานที่พบผู้ให้สัมภาษณ์^๓

[illegible]

(สามารถบันทึกข้อมูลลงในกระดาษเพิ่มเติมได้)

-๓-

๒.๓ ข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการแจ้งให้ทราบเพิ่มเติม

๓. ข้อสังเกต/ข้อมูลอื่น ๆ ของทีมสหวิชาชีพที่ได้รับขณะดำเนินการสัมภาษณ์

อายุ	() ตรงกับเอกสารหรือคำให้สัมภาษณ์
	() ตรงกับเอกสาร แต่ไม่ตรงลักษณะทางกายภาพ เห็นควรตรวจเพิ่มเติม เพื่อประกอบการวินิจฉัย
	() ไม่ตรงกับเอกสารหรือคำให้การ ควรส่งตรวจร่างกายทางการแพทย์ เพื่อประกอบการวินิจฉัย
อื่น ๆ	

๔. สรุปผลการสัมภาษณ์เบื้องต้น (โดยทีมสหวิชาชีพพิจารณาเห็นชอบร่วมกัน)

☐ ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เนื่องจาก	๑. ถูกกระทำจากการ ^๕ ☐ จัดหา ☐ ซื้อ ☐ ขาย ☐ จำหน่าย ☐ พามาจาก ☐ ส่งไปยังที่ใด ☐ หน่วงเหนี่ยว ☐ กักขัง ☐ จัดให้อยู่อาศัย ☐ รับไว้	๒. ถูกกระทำด้วยวิธีการ ^๕ ☐ ช่มชู้ ☐ ใช้กำลังบังคับ ☐ ลักพาตัว ☐ ฉ้อฉล ☐ หลอกลวง ☐ ใช้อำนาจโดยมิชอบ ☐ ใช้อำนาจครอบงำ ☐ ชูเชิญ ☐ โดยให้เงิน/ ผลประโยชน์อื่น	๓. ถูกแสวงประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบ ^๖ ☐ การค้าประเวณี ☐ การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก ☐ แสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น ☐ เอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส ☐ การนำคนมาขอทาน ☐ การดัดอวัยวะเพื่อการค้า ☐ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา ๖/๑ ☐ การอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม
☐ มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ให้สัมภาษณ์ <u>อาจจะ</u> เป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เนื่องจาก			
☐ เป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เนื่องจากถูกข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการ โดยอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ด้วยวิธีการ ☐ ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น ☐ ชูเชิญด้วยประการใด ๆ ☐ ใช้กำลังประทุษร้าย ☐ ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ ☐ นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ ☐ ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำข้างต้น			
☐ ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นบุคคลอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ที่ถูกใช้ทำงานหรือให้บริการ ในรูปแบบที่เลวร้าย (ตามมาตรา ๕๖/๑)			
☐ ทีมสหวิชาชีพ โดย มีความเห็นแย้ง ทั้งนี้ได้ทำบันทึกความเห็นแนบท้ายแบบสัมภาษณ์ (ระบุชื่อ - สกุล)			

-๔-

๕. การดำเนินการภายหลังการสัมภาษณ์เบื้องต้น

☐ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ☐ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	☐ ทีมสหวิชาชีพได้ดำเนินการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายรับทราบแล้ว ผู้เสียหายมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองตามมาตรา ๓๓ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ ☐ ผู้เสียหายรับทราบสิทธิแล้วแต่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง เนื่องจาก..... ณ				
เด็กที่อายุไม่เกิน ๑๕ ปี ถูกใช้ทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายตามมาตรา ๕๖/๑	☐ ดำเนินการส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ ตั้งแต่วันที่				
บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	☐ ผู้ให้สัมภาษณ์ยินยอมเข้ารับการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม ☐ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ยินยอม พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๙ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดให้เข้ารับการคุ้มครองชั่วคราว ณ ตั้งแต่วันที่ เวลา..... น.				
บุคคลที่ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="399 709 870 1024"> ☐ เข้าข่ายเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมายอื่น ได้แก่ ☐ ประมวลกฎหมายอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ☐ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ☐ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ☐ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขพาหน ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... โดยได้ประสานหน่วยงาน..... </td> <td data-bbox="870 709 1383 1024"> ☐ ควรได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามกฎหมายอื่น ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ☐ กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ☐ กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยการจัดงานและคุ้มครองคนงาน ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="399 1024 1383 1134"> ☐ อื่น ๆ (เช่น กลับภูมิลำเนา, เป็นผู้เสียหายในคดีอื่น เป็นต้น) </td> </tr> </table>	☐ เข้าข่ายเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมายอื่น ได้แก่ ☐ ประมวลกฎหมายอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ☐ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ☐ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ☐ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขพาหน ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... โดยได้ประสานหน่วยงาน.....	☐ ควรได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามกฎหมายอื่น ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ☐ กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ☐ กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยการจัดงานและคุ้มครองคนงาน ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ อื่น ๆ (เช่น กลับภูมิลำเนา, เป็นผู้เสียหายในคดีอื่น เป็นต้น)	
☐ เข้าข่ายเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมายอื่น ได้แก่ ☐ ประมวลกฎหมายอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ☐ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ☐ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ☐ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขพาหน ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... โดยได้ประสานหน่วยงาน.....	☐ ควรได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามกฎหมายอื่น ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ☐ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ☐ กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ☐ กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ☐ กฎหมายว่าด้วยการจัดงานและคุ้มครองคนงาน ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....				
☐ อื่น ๆ (เช่น กลับภูมิลำเนา, เป็นผู้เสียหายในคดีอื่น เป็นต้น)					

ข้อเสนอแนะในการให้ความช่วยเหลือ/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลแก่ทีมสหวิชาชีพแล้วจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ให้สัมภาษณ์

(.....)

ทีมสหวิชาชีพได้ร่วมกันพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นแล้วจึงบันทึกและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้สัมภาษณ์/บันทึก (ลงชื่อ).....ผู้ร่วมสัมภาษณ์

(.....)

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้ร่วมสัมภาษณ์/บันทึก (ลงชื่อ)..... ล่าม

(.....)

(.....)

ตำแหน่ง.....

หมายเหตุ กรณีผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาแทนการลงลายมือชื่อ ไว้เป็นหลักฐานแทน

วันที่

สถานที่

ເວລາ

ข้าพเจ้า

ตำแหน่ง ในฐานะที่มหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมการสัมมนา

(นาย / นาง / นางสาว / อื่น ๆ)

โดยข้าพเจ้ามีความเห็นที่แตกต่างจากการพิจารณาของทิมสหวิชาชีพ ดังนี้

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

หมายเหตุ : กรณีที่ทีมสหวิชาชีพไม่มีความเห็นต่าง ไม่ต้องแนบเอกสารฉบับนี้

คำอธิบายเพิ่มเติมแบบท้ายแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

คำ/ข้อความ	อธิบาย
ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (เป็นผู้เสียหายที่มีฐานความผิดแตกต่างกัน)	ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พิจารณาจากการที่บุคคลถูกปฏิบัติ ครอบครอง ควบคุม 3 ข้อ คือ ๑. มีการกระทำ ๒. ด้วยวิธีการ ๓. มีเจตนาเพื่อแสวงประโยชน์โดยมิชอบ **การกระทำต่อเด็กผู้เยาว์ต่ำกว่า ๑๘ ปี หากมีเพียงองค์ประกอบที่ ๑. มีการกระทำ และ ๓. มีเจตนาเพื่อแสวงประโยชน์โดยมิชอบ ก็ถือว่าเด็กนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ยกเว้นการแสวงประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ต้องมีองค์ประกอบที่ ๒. (สภาพบังคับ) ด้วย ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พิจารณาจากการที่บุคคลถูกข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการ โดยอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดใน (๑) - (๖) ตามมาตรา ๖/๑
ข้อเท็จจริงก่อนเดินทาง/เหตุจูงใจ/ข้อเท็จจริงระหว่างการเดินทาง/ลักษณะของการกระทำ	เหตุการณ์การเดินทาง มีผู้ใดชักชวน ไปทำอะไร สัญญาว่าจะได้รายได้เท่าไร มีการเซ็นสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ (ถ้าเซ็นสัญญาอยู่ที่ไหน รายละเอียดในสัญญาว่าอะไรบ้าง) ก่อนถูกกระทำ เดินทางอย่างไร มีเอกสารเดินทางผ่านแดนหรือไม่ ใครพาไป เสียค่าใช้จ่ายหรือไม่ เป็นค่าใช้จ่ายอะไร จ่ายก่อนหรือหลังเดินทาง จ่ายให้กับใคร ใครเป็นคนจ่าย ถูกหลอกลวง/ขาย/บังคับ/ลักพาตัวมาหรือไม่อย่างไร เป็นต้น
ข้อเท็จจริงที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่กับผู้นำพาหรือผู้รับไว้ สถานที่ทำงาน หรือสถานที่พบผู้ให้สัมภาษณ์	มีผู้ใดเป็นคนรับไว้ ให้ทำอะไร ตรงกับที่ชักชวนหรือไม่ สมัครใจหรือไม่ พักอาศัยและกินอยู่อย่างไร ไปไหนมาไหนหรือติดต่อกับคนอื่นได้หรือไม่ มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารประจำตัวหรือไม่ และเอกสารอยู่กับตัวหรือไม่ (ถ้าไม่มีเอกสารอยู่กับตัว ใครเป็นคนเอาไป เอาไปนานเท่าไร) สภาพการจ้างถูกบังคับให้ทำงาน/ให้บริการ ได้รับค่าจ้างหรือถูกนายจ้างหักค่าจ้างหรือไม่ ฯลฯ มีหนี้ที่ต้องจ่ายคืนหรือไม่ จ่ายให้ใคร เป็นจำนวนเท่าไร จ่ายอย่างไร (หักจากเงินเดือนหรือไม่) จำนวนเงินที่เป็นหนี้และที่ต้องจ่ายเป็นไปตามที่ตกลงหรือไม่ มีสัญญาการกู้ยืมเงินหรือไม่ ถูกทำร้ายร่างกายและ/หรือจิตใจหรือไม่ อย่างไร มีอิสระสามารถออกจากบ้าน/สถานที่ทำงานได้หรือไม่ มีเวลาพักผ่อน วันลาป่วยหรือออกไปทำกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมได้หรือไม่ สามารถรายงานหรือเปลี่ยนนายจ้างได้หรือไม่ เป็นต้น
ถูกกระทำจากการ (ลักษณะของการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง)	จัดหา - ไปเลือกเฟ้นหา มา จัดให้ได้คนมาไม่ว่ากระทำด้วยวิธีใด ซื้อ - เอาเงินตราแลกกับคน ไม่ได้หมายความว่าสัญญาซื้อขาย ขาย - เอาคนไปแลกเงินตราเอาเงินเข้ามาโดยยอมตนเข้ารับใช้การงานของเจ้าของเงินที่เรียกว่าขายตัวลงเป็นทาส จำนำ - ขาย จ่าย แลก เปลี่ยน โอน เอาออก ซึ่งผลมาจากจำ พามาจาก - นำไปหรือนำมาโดยมีต้นทาง และแสดงอาการต่อเนื่องเรื่อยมาถึงปัจจุบันพามาจากที่ใดก็ได้ ในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้ ส่งไปยังที่ใด - ทำให้เคลื่อนพันจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อให้ถึงผู้รับหรือเป้าหมาย ด้วยอาการต่างๆ เช่น ส่งข้าม ส่งผ่าน ส่งต่อ เคลื่อนออกจากที่ ใช้ตรงกันข้ามกับมา โดยส่งไปยังที่ใดก็ได้ในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้ หน่วงเหนี่ยว - รั้งตัวไว้ ดึงถ่วงไว้ กักไว้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง กักขัง - บังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด จัดให้ที่อยู่อาศัย - จัดให้ที่พักพิง พักอาศัย รับไว้ - รับหรือพาคนไปสู่ที่พัก เพื่อเก็บเข้าที่ หรือเอาเข้าที่
ถูกกระทำโดยวิธีการ (ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง)	ข่มขู่ - ทำให้กลัว ทำให้เสียขวัญ ทำให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ตนเอง แก่สกุล หน่วยงาน หรือแก่ทรัพย์สินของตน เป็นภัยอันใกล้จะถึงและอย่างน้อยร้ายแรงถึงขนาดที่จะพึงกลัว เช่น ทำร้ายผู้อื่นต่อหน้าท่าน หรือข่มขู่ว่าจะแจ้งความหรือส่งตำรวจข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมายหรือข้อหาอื่นๆ ใช้กำลังบังคับ - ใช้แรงบังคับให้ทำ หรือใช้อำนาจสั่งให้ทำ หรือให้ปฏิบัติ หรือให้จำต้องทำ หรือให้เป็นไปตามความประสงค์โดยกระทำแก่กายหรือจิตใจ ด้วยแรงกายภาพหรือวิธีอื่นใด เป็นเหตุให้บุคคลอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ลักพาตัว - แอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมา โดยบุคคลนั้นไม่ยินยอม ฉ้อฉล - ใช้อุบายหลอกลวงโดยเอาความที่จริงมาลวงเพื่อให้เกิดความผิด หลอกลวง - ใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปิดข้อความจริงที่ควรบอก เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด ใช้อำนาจโดยมิชอบ - ใช้อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตาม ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ หรือตามสามารถบังคับให้เป็นไปตามความประสงค์ การปฏิบัติ การกระทำ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

คำ/ข้อความ	อธิบาย
<p>ถูกแสวงประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบ^๖</p> <p>(มีวัตถุประสงค์เพื่อนำบุคคลมาแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น)</p>	<p>การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี</p> <p>เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการนำคนมาค้าประเวณี</p> <ul style="list-style-type: none"> - การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการลำเอียงเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ - กระทำชำเรา หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการเอาอวัยวะเพศของผู้กระทำ กระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น <p>การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก</p> <p>เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการนำคนมาเป็นแบบหรือแสดงให้ปรากฏในสื่อลามก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อลามก หมายถึง วัตถุหรือสิ่งทีแสดงให้รู้หรือเห็นถึงการกระทำทางเพศ ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน ให้หมายความรวมถึง วัตถุหรือสิ่งต่างๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้ - การเผยแพร่เป็นการเผยแพร่จากผู้ผลิต หรือเผยแพร่จากผู้อื่นที่รู้ว่าเป็นสื่อลามกที่มาจากการกระทำ ความผิดฐานค้ามนุษย์ <p>การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น</p> <p>เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการนำคนมาแสดงออกในทางเพศ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยการปฏิบัติต่อบุคคลที่หมายรวมถึง เด็กชาย เด็กหญิง ผู้ชาย และผู้หญิง เสมือนเป็นสินค้าหรือวัตถุทางเพศ ไม่ว่าโดยการบังคับ ล่อลวง หรือด้วยความสมัครใจของบุคคลที่ถูกกระทำ โดยมีสิ่งตอบแทนในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินสด ทรัพย์สิน สิ่งของ การบริการ (เช่น การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ หรือการให้ความคุ้มครอง) และอื่นๆ ทั้งนี้ “การปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นวัตถุหรือสินค้าทางเพศ” หมายรวมถึง การล่อลวงหรือชักจูงให้บุคคลเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยการแต่งงาน การนำบุคคลมาแสดงออก หรือใช้เพื่อก่อให้เกิดการแสดงออกทางเพศโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การนำบุคคลไปให้บุคคลที่สามจับต้องของสงวนเพื่อแสวงหาประโยชน์/การแสดงที่นำบุคคลมาแต่งกายหรือให้แสดงออกในลักษณะส่อไปในทางลามกอนาจาร</p> <p>การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส</p> <p>เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการนำคนมาเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส โดยที่ทาให้บุคคลตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลอื่นโดยสิ้นเชิง และจะต้องทำงานให้บุคคลอื่นนั้น</p> <p>การนำคนมาข่มขืน</p> <p>เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการนำบุคคลมาข่มขืน หมายถึง การให้บุคคลขอทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำการงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินสิ่งใดตอบแทน และมีใช้เป็นการชอกช้ำในฐานะญาติมิตร</p> <p>การติดอวัยวะเพื่อการค้า</p> <p>เป็นการติดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายบุคคล นำไปเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายหรือแลกเอาทรัพย์สินของผู้ซื้อ</p> <p>การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา ๖/๑</p> <p>เป็นการข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยที่ผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น ๒) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ๓) ใช้กำลังประทุษร้าย ๔) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ ๕) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ ๖) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำข้างต้น <p>การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล</p> <p>เป็นการกระทำลักษณะเช่นเดียวกับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบข้างต้น แต่อาจจะยังไม่สามารถชี้ชัดว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบนั้น แต่มีลักษณะ/พฤติกรรม ที่คล้ายคลึงกัน โดยมีการขูดรีดบุคคลด้วย</p>
ผู้กระทำผิดตามกฎหมายอื่น	<p>เป็นการกระทำผิดตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคนขอทาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเล กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น</p>

2. ประมวลกฎหมายอาญา

• มาตรา 1 ในประมวลกฎหมายนี้

(1) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(2) “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

(3) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้มันเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(4) “กลางคืน” หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(5) “คุมขัง” หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขังหรือจำคุก

(6) “ค่าไถ่” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอา หรือให้เพื่อแลกเปลี่ยน เสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง

• มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกิน สิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท
- ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

ความผิดตามมาตรา 283 นี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ [อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท
- ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

ความผิดตามมาตรา 284 นี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 285 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดา หรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ หนึ่งในสาม

- มาตรา 286 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(1) ช่วยเหลือ ให้ความสะดวก หรือคุ้มครองการค้าประเวณีของผู้อื่น

(2) รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดจากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือจากผู้ซึ่งค้าประเวณี

(3) บังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือใช้อำนาจครอบงำผู้อื่น หรือรับผู้อื่นเข้าทำงานเพื่อการค้าประเวณี

(4) จัดให้มีการค้าประเวณีระหว่างผู้ซึ่งค้าประเวณีกับผู้ให้บริการ

(5) ปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการค้าประเวณี

(6) อยู่ร่วมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจิ้น และไม่สามารถแสดงที่มาของรายได้ในการดำรงชีพของตน

(7) ขัดขวางการดำเนินการของหน่วยงานที่ดูแลในการป้องกัน ควบคุม ช่วยเหลือ หรือให้การศึกษาแก่ผู้ซึ่งค้าประเวณี ผู้ซึ่งจะเข้าร่วมในการค้าประเวณี หรือผู้ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการค้าประเวณี ความในวรรคหนึ่ง (2) และ (6) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดซึ่งพึงได้รับตามกฎหมายหรือตามธรรมเนียมจรรยา

- มาตรา 287 ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชนทำ ผลิต มีไว้ นำเข้า หรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใดๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามก ดังกล่าวแล้วจ่ายแจกหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เช่าวัตถุหรือสิ่งของเช่นนั้น

(3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใดๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา 295 หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุ หรือ สิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

(4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

• มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

• มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้น มีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

• มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้น คือ

(1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ

(2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

(3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

(4) หน้าที่เสียอย่างติดตัว

(5) แท้งลูก

(6) จิตพิการอย่างติดตัว

(7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

• มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

• มาตรา 309 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอั้งอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 310 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดโดยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 310 ทวิ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดโดยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 312 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดโดยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรางเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดาผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรางตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรางนั้น ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 318 ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสีย จากบิดามารดาผู้ปกครองหรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรางตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรางนั้น ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 319 ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

- มาตรา 320 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

- มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การค้าประเวณี” หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการส่ำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำ และผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

“สถานการค้าประเวณี” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เพื่อการค้าประเวณีหรือยอมให้มีการค้าประเวณี และให้หมายความรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการติดต่อหรือจัดหาบุคคลอื่นเพื่อกระทำการค้าประเวณีด้วย

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่ที่ทางราชการจัดให้มีขึ้น หรือสถานที่ที่มูลนิธิ สมาคม หรือสถาบันอื่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อรับผู้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อพิจารณาวิธีการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล

“สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ” หมายความว่า สถานที่ที่ทางราชการจัดให้มีขึ้น หรือสถานที่ที่มูลนิธิ สมาคม หรือสถาบันอื่นจัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและพัฒนาอาชีพแก่ผู้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัตินี้

“การคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ” หมายความว่า การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ หรือกรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ*

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 6 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีแม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่างๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใด ๆ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หนึ่งในสาม แล้วแต่กรณี

• มาตรา 9 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีแม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใด ๆ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หนึ่งในสาม แล้วแต่กรณี

ผู้ใดเพื่อให้มีการกระทำการค้าประเวณี รับตัวบุคคลซึ่งตนรู้อยู่ว่ามีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไปตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณี

• มาตรา 11 ผู้ใดเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีบุคคลซึ่งมีอายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

• มาตรา 12 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยว กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือทำร้ายร่างกายหรือชูเชิญด้วยประการใด ๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นเพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดสนับสนุนในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ถ้าผู้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ในสถานแรกรับหรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท

4. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

- มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอรรถ สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพ หรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

“การุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤติในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตราย แก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตาม หลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคน ขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียน ทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนด แนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ หกคนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แขนง และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครอง สวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนคุ้มครองเด็ก

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากปลัดกระทรวง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตราย แก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(3) บังคับ ชู่เชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติดีเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติของเด็กร เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชู่เชิญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใด อันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ มีผลกระทบต่อการศึกษาหรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชู่เชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือ พัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชู่เชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

• มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

5. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้

(1) สถานเต้นรำ รำวง หรือรองเง็ง เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคูบริการ

(2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บ่าวหรือสาวสำหรับปรนนิบัติลูกค้า

(3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือสถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ โดยมีรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) มีดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงและยินยอมหรือปล่อยให้พนักงานหรือนักแสดงหรือพนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า

(ข) มีการจัดอุปกรณ์การร้องเพลงประกอบดนตรีให้แก่ลูกค้า โดยจัดให้มีผู้บริการขับร้องเพลงกับลูกค้า หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้พนักงานอื่นไต่เน้งกับลูกค้า

(ค) มีการเต้นหรือยินยอมให้มีการเต้น หรือจัดให้มีการแสดงเต้น เช่น การเต้นบนเวทีหรือการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม

(ง) มีลักษณะของสถานที่ การจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงซึ่งปิดทำการหลังเวลา 24.00 นาฬิกา

(6) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” สำหรับกรุงเทพมหานคร หมายความว่า ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในจังหวัดอื่น หมายความว่าผู้ว่าราชการจังหวัด

• มาตรา 4 ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการพิจารณาอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คำนึงถึงประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาต และการอนุญาตตามวรรคหนึ่งและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดต่อกฎหมายของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามวรรคสอง รวมทั้งการขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

• มาตรา 4 ทวิ (ยกเลิก)

• มาตรา 5 เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจะกำหนดเขตอันมีปริมาณพลจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

• มาตรา 6 ผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(1) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม

(3) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือโรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

(5) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง ตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก หรือตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการค้าประเวณี

ในกรณีที่มีนิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติตามความในวรรคก่อน

- มาตรา 7 อาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง

(1) ไม่อยู่ใกล้เขตวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว

(2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

(3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก

- มาตรา 8 ถ้าอาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 เป็นของผู้อื่น ในชั้นขออนุญาตตั้งสถานบริการผู้ขออนุญาตต้องมีหนังสือแสดงว่าได้รับความยินยอมจากเจ้าของอาคารหรือสถานที่นั้น

- มาตรา 9 เมื่อได้รับคำขออนุญาตตั้งสถานบริการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาส่งภายในเก้าสิบวัน

- มาตรา 10 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ยื่นคำขอ ใบอนุญาตผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต จะต้องยื่นคำขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว จะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

- มาตรา 11 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานคร ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจ ในจังหวัดอื่น ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย การอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันได้รับหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการไม่อนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต

คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี ให้เป็นที่สุด

หนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในวรรคแรก ต้องแสดงเหตุผลในการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ผู้ขอทราบด้วย

- มาตรา 12 ในกรณีใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุด

- มาตรา 13 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการย้าย แก่ไข เปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมสถานบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

- มาตรา 14 ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจัดทำบัตรประวัติของพนักงานก่อนเริ่มเข้าทำงานในสถานบริการในกรณีที่รายการในบัตรประวัติเปลี่ยนแปลงไป ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งการเปลี่ยนแปลงภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

การจัดทำ การเก็บรักษา และการแจ้งการเปลี่ยนแปลงบัตรประวัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดทำบัตรประวัตินั้น ต้องไม่ละเมิดหน้าที่ของพนักงานในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่พนักงานนั้น

- มาตรา 15 ในกรณีบัตรประวัติซึ่งเก็บรักษาไว้ ณ สถานบริการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการต้องจัดทำบัตรประวัติใหม่ ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่บัตรนั้นสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ และให้นำความในมาตรา 14 วรรคแรก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

- มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

- (1) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ

- (2) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤตินุญวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการจำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤตินุญวายหรือครองสติไม่ได้

- (3) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

- (4) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ

- (5) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

- มาตรา 16/1 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่าสิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการ และเข้าไปในสถานบริการให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

- มาตรา 16/2 ห้ามมิให้ผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่ผู้นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบและนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา 16/3 ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤตินุญวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ หรือมีการฝ่าฝืนมาตรา 16/2 ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้แจ้งแทนก็ได้

- มาตรา 17 การกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ การจัดสถานที่ภายนอกและภายในเพื่อความเรียบร้อยเพื่อความสะอาดหรือเพื่อความสะดวกในการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ การใช้ไฟฟ้าหรือการให้พนักงานติดหมายเลขประจำตัวในสถานบริการ ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 18 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (1) จะจัดให้มีสุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย หรือจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงด้วยก็ได้

- มาตรา 19 ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่ต้องควบคุมการแสดงมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

• มาตรา 20 เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการฝ่าฝืนมาตรา 19 ในกรุงเทพมหานคร นายตำรวจท้องที่ตั้งแต่ชั้นสารวัตรขึ้นไป ในจังหวัดอื่น ตั้งแต่นายอำเภอท้องที่ขึ้นไปมีอำนาจสั่งให้งดการแสดงนั้นได้

• มาตรา 21 ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการขาดคุณสมบัติ หรือเมื่อสถานบริการใด

ดำเนินการกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการมั่วสุมเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ หรือดำเนินการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจไม่ต่ออายุใบอนุญาต หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยให้คำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด

การสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้สั่งพักได้ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีดำเนินการกิจการสถานบริการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 (2) หรือ (3) หรือกฎกระทรวงตามมาตรา 17 เฉพาะในส่วนที่ไม่ใช่กำหนดวันเวลาเปิดปิดสถานบริการ ให้สั่งพักได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

(2) กรณีดำเนินการกิจการสถานบริการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการมั่วสุมเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ หรือดำเนินการกิจการสถานบริการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา 13 มาตรา 16 (1) (4) (5) หรือ (6) มาตรา 16/1 วรรคหนึ่ง มาตรา 16/2 มาตรา 19 หรือกฎกระทรวงตามมาตรา 17 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกำหนดวันเวลาเปิดปิดสถานบริการ ให้สั่งพักได้ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่ากรณีใดพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งหรือไม่มีคำสั่งต่ออายุใบอนุญาต หรือพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตพร้อมด้วยเหตุผล รวมทั้งหลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการอุทธรณ์คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 22 หากอุทธรณ์โดยเหตุตามวรรคสอง (1) ให้การอุทธรณ์เป็นการทูลเกล้าฯตามคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้น หากอุทธรณ์โดยเหตุตามวรรคสอง (2) หรือเหตุอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้ทูลเกล้าฯตามคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้น แต่ต้องมีคำสั่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำขอให้ทูลเกล้าฯตามคำสั่ง หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีคำสั่งใดให้ถือว่าเป็นการทูลเกล้าฯตามคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้น

ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ประจำอยู่ได้รับอุทธรณ์ ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งอื่นที่ไม่ใช่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

• มาตรา 22 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งพักใช้หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานคร มีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจ ในจังหวัดอื่นผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย การอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการสั่งพักใช้หรือสั่งเพิกถอนการอนุญาต

คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี ให้เป็นที่สุด

• มาตรา 23 ก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ผู้หนึ่งผู้ใดจะยื่นคำขอรับใบอนุญาตเพื่อตั้งสถานบริการ ณ สถานที่เดียวกันนั้นไม่ได้

• มาตรา 24 เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ในสถานบริการแห่งใด ให้เจ้าพนักงานนั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจภายในสถานบริการนั้นได้ไม่ว่าในเวลาใดๆ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

• มาตรา 25 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้ดำเนินการ ลูกจ้างหรือคนรับใช้ของสถานบริการ ผู้ใดสามารถให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติตามมาตรา 24 ได้ แต่ไม่ยอมให้ความสะดวกนั้นเมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

• มาตรา 26 ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือดำเนินการสถานบริการเช่นว่านั้นในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต หรือดำเนินการสถานบริการผิดประเภทที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

• มาตรา 27 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 (1) (2) (3) หรือ (4) มาตรา 16/1 วรรคหนึ่ง หรือกฎกระทรวงตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

• มาตรา 28 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 13 หรือมาตรา 16 (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

• มาตรา 28/1 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 16/1 วรรคสองหรือวรรคสาม หรือมาตรา 16/3 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดเข้าไปในสถานบริการโดยไม่มีหรือไม่ยอมให้ตรวจเอกสารราชการตามมาตรา 16/1 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 28/2 ผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการโดยฝ่าฝืนมาตรา 16/2 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่อาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่อาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นวัตถุระเบิดหรืออาวุธสงคราม ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับอาวุธนั้นด้วย

• มาตรา 28/3 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 หรือผู้ใดจัดให้มีการแสดง เพื่อความบันเทิงในสถานบริการที่เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

• มาตรา 28/4 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

- มาตรา 29 เมื่อพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้บังคับในท้องที่ใด ให้ผู้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (1) (2) หรือ (3) อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับดำเนินกิจการต่อไปได้เมื่อได้จัดทำบัตรประวัติตามที่บังคับไว้ในมาตรา 14 และมาขอรับใบอนุญาตตั้งสถานบริการนั้น โดยเสียค่าธรรมเนียมภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในท้องที่นั้น

ให้ผู้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (4) อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติตามมาตรา 16 และมาตรา 19 ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในท้องที่นั้น

- มาตรา 30 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติกฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

6. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

- มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

“พาหนะ” หมายความว่า ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจนำบุคคลจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง

“เจ้าของพาหนะ” หมายความว่า รวมถึงตัวแทนเจ้าของ ผู้เช่า ตัวแทนผู้เช่า ผู้ครอบครอง หรือตัวแทนผู้ครอบครองพาหนะแล้วแต่กรณี

“ผู้ควบคุมพาหนะ” หมายความว่า นายเรือหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุมพาหนะ

“คนประจำพาหนะ” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำหรือทำงานประจำพาหนะ และเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้หมายความรวมถึงผู้ควบคุมพาหนะซึ่งขับพาหนะโดยไม่มีคนประจำพาหนะ

“คนโดยสาร” หมายความว่า ผู้ซึ่งเดินทางโดยพาหนะไม่ว่าในกรณีใด ๆ นอกจากผู้ควบคุมพาหนะ และคนประจำพาหนะ

“คนเข้าเมือง” หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง” หมายความว่า แพทย์ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าบ้าน” หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวในบ้าน ในฐานะเป็นเจ้าของผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใด ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ตามประมวลกฎหมายอาญา

“โรงแรม” หมายความว่า บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

“ผู้จัดการโรงแรม” หมายความว่า บุคคลผู้ควบคุมหรือจัดการโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมตำรวจ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 11 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

• มาตรา 18 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อการนี้ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้น และถ้าผู้นั้นเป็นคนต่างด้าวต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย

• มาตรา 23 เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ จะต้องนำพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

• มาตรา 25 พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องแจ้งกำหนดวันและเวลาที่พาหนะจะเข้ามาถึงหรือจะออกจากเขตท่าสถานี หรือท้องที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งควบคุมเขตท่า สถานี หรือท้องที่นั้น ภายในกำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวรรคหนึ่งได้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไปแจ้งด้วยตนเองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้ที่สุดโดยมิชักช้า

การแจ้งตามความในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติหรือให้ปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขอย่างใดแก่พาหนะใดก็ได้

• มาตรา 26 พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่และภายใต้เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องทำการตรวจ ณ ที่อื่นนอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อธิบดีมอบหมาย

• มาตรา 27 เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร มีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) มิให้คนโดยสารหรือคนประจำพาหนะไปเสียจากพาหนะหรือสถานที่ที่จัดไว้ ด้วยความเห็นชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่กรณีและผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะเป็นคนคนเดียวกัน ให้บุคคลนั้นออกไปจากพาหนะเพื่อไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 ในฐานะเป็นผู้ควบคุมพาหนะได้

ถ้าคนโดยสารหรือคนประจำพาหนะดังกล่าวขัดขืนหรือก่อความวุ่นวายให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

(2) ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจำพาหนะรวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและภายในเวลาที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนด

(3) ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะซึ่งนำพาหนะมาจากหรือไปยังชายแดนที่เป็นทางต่อเนื่องกับประเทศอื่นและรับคนโดยสารซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร หรือรับคนโดยสารไปส่งที่ชายแดนเพื่อออกไปนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับคนโดยสารซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น

- มาตรา 30 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ หยุดพาหนะหรือนำพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่งตามที่จำเป็นเพื่อการตรวจ

การส่งตามวรรคหนึ่งจะกระทำโดยใช้สัญญาณหรือวิธีอื่นใดอันเป็นที่เข้าใจกันได้

- มาตรา 31 พาหนะใดที่เข้ามาในราชอาณาจักร นับแต่เวลาที่พาหนะนั้นผ่านเข้ามาในราชอาณาจักรแล้วจนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจเสร็จ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบหรือเข้าไปในบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง

- มาตรา 32 พาหนะใดที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจหรือหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจแล้ว แต่พาหนะนั้นยังอยู่ในราชอาณาจักร ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับเกี่ยวกับบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจในระหว่างผู้ซึ่งจะออกไปนอกราชอาณาจักรยังมิได้ขึ้นไปบนพาหนะด้วย

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามมาตรานี้

- มาตรา 62 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 หรือมาตรา 18 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีสัญชาติไทย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

- มาตรา 63 ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

- มาตรา 64 ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามเณรหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

- มาตรา 81 คนต่างด้าวผู้ใดอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560

- มาตรา 3 ในพหุภาคี (1) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 (2) พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559

- มาตรา 5 ในพระราชกำหนดนี้

“การนำคนต่างด้าวมาทำงาน” หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ เพื่อนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำงาน

“ทำงาน” หมายความว่า การประกอบอาชีพใด ๆ ไม่ว่าจะมิใช่จ้างหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงการประกอบธุรกิจของผู้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

“นายจ้าง” หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และให้หมายความรวมถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประสงค์จะนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศกับตนด้วย

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง

“ใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงาน” หมายความว่า ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ

“ผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงาน” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศซึ่งได้รับใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงาน

“ใบอนุญาตทำงาน” หมายความว่า ใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว

“ผู้รับอนุญาตให้ทำงาน” หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำงาน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานของผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงาน

“ค่าบริการ” หมายความว่า เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ทำให้เป็นการตอบแทนการนำคนต่างด้าวมาทำงาน

“ค่าใช้จ่าย” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการนำคนต่างด้าวมาทำงาน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอแนะ ของอธิบดี เพื่อก่อใบอนุญาตทำงานและปฏิบัติการอื่นตามพระราชกำหนดนี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการจัดหางาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกำหนดนี้

- มาตรา 26 ห้ามผู้ใดประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

- มาตรา 27 ผู้ขออนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วตามที่อธิบดีประกาศกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท

(2) มีทุนเป็นของผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนทุนทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด เว้นแต่ในกรณีที่มติสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณีระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเงื่อนไขของสนธิสัญญาหรือความผูกพันตามพันธกรณีนั้น

(3) มีสำนักงานอยู่ในที่ตั้งที่เป็นสัดส่วน เปิดเผย มีหลักแหล่งที่แน่นอน และไม่เป็นสถานที่ต้องห้ามตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

(4) ไม่เป็นผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงาน ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงาน หรือไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงาน ตามพระราชกำหนดนี้

(5) ไม่เป็นผู้รับอนุญาต ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน

(6) ไม่เป็นผู้รับใบอนุญาตจัดหางาน ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจัดหางาน หรือไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดหางานตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเล

(7) มีผู้จัดการซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) มีสัญชาติไทย

(ข) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(ค) ไม่เป็นกรรมการ หุ้นส่วน หรือผู้จัดการของนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงาน หรือในขณะที่นิติบุคคลนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานตามพระราชกำหนดนี้

(ง) ไม่เป็นกรรมการ หุ้นส่วน หรือผู้จัดการของนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้รับอนุญาต หรือในขณะที่นิติบุคคลนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน

(จ) ไม่เป็นกรรมการ หุ้นส่วน หรือผู้จัดการของนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตจัดหางาน หรือในขณะที่นิติบุคคลนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดหางาน ตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเล

(ฉ) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ช) ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(ซ) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่กฎหมายบัญญัติให้ถือเอาการกระทำโดยทุจริตเป็นองค์ประกอบ หรือในความผิดตามพระราชกำหนดนี้ กฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเล หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าย

8. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

• มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง

ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

“ผู้ว่าจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงว่าจ้างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดเพื่อประโยชน์แก่ตน โดยจะจ่ายสินจ้างตอบแทนผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้น

“ผู้รับเหมาขั้นต้น” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดจนสำเร็จประโยชน์ของผู้ว่าจ้าง

“ผู้รับเหมาช่วง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาขั้นต้นโดยรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาขั้นต้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้าง และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วงเพื่อรับช่วงงานในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะรับเหมาช่วงกันกี่ช่วงก็ตาม

“สัญญาจ้าง” หมายความว่า สัญญาไม่ว่าเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาจะระบุชัดเจน หรือเป็นที่เข้าใจโดยปริยายซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่านายจ้างและนายจ้างตกลงจะให้ค่าจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

“วันทำงาน” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ

“วันหยุด” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างหยุดประจำสัปดาห์ หยุดตามประเพณี หรือหยุดพักผ่อนประจำปี

“วันลา” หมายความว่า วันที่ลูกจ้างลาป่วย ลาเพื่อทำหมั้น ลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็น ลาเพื่อรับราชการทหาร ลาเพื่อการฝึกอบรมหรือพัฒนาความรู้ความสามารถ หรือลาเพื่อคลอดบุตร

“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงานแต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้

“ค่าจ้างในวันทำงาน” หมายความว่า ค่าจ้างที่จ่ายสำหรับการทำงานเต็มเวลาการทำงานปกติ

“อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

“อัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดขึ้นในแต่ละสาขาอาชีพตามมาตรฐานฝีมือ

“อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน”(ยกเลิก)

“การทำงานล่วงเวลา” หมายความว่า การทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติหรือเกินชั่วโมงทำงานในแต่ละวันที่นายจ้างลูกจ้างตกลงกันตามมาตรา 23 ในวันทำงานหรือวันหยุด แล้วแต่กรณี

“ค่าล่วงเวลา” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน

“ค่าทำงานในวันหยุด” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในวันหยุด

“ค่าล่วงเวลาในวันหยุด” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันหยุด

“ค่าชดเชย” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้าง นอกเหนือจากเงินประเภทอื่นซึ่งนายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้าง

“ค่าชดเชยพิเศษ” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุดลงเพราะมีเหตุกรณีพิเศษที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

“เงินสะสม” หมายความว่า เงินที่ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

“เงินสมทบ” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายสมทบให้แก่ลูกจ้างเพื่อส่งเข้าสมทบกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

“พนักงานตรวจแรงงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน จะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

• มาตรา 23 ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินเวลาทำงานของแต่ละประเภทงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมง ในกรณีที่เวลาทำงานวันใดน้อยกว่าแปดชั่วโมง นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกันให้นำเวลาทำงานส่วนที่เหลือนั้นไปรวมกับเวลาทำงานในวันทำงานปกติอื่นก็ได้ แต่ต้องไม่เกินวันละเก้าชั่วโมงและเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้ว สัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องมีเวลาทำงานปกติวันหนึ่งไม่เกินเจ็ดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมง

ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันให้นำเวลาทำงานส่วนที่เหลือไปรวมกับเวลาทำงานในวันทำงานปกติอื่นตามวรรคหนึ่งเกินกว่าวันละแปดชั่วโมงให้นายจ้างจ่ายค่าตอบแทนไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำให้เกินสำหรับลูกจ้างรายวันและลูกจ้างรายชั่วโมงหรือน้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้ในชั่วโมงที่ทำให้เกินสำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงาน

ในกรณีที่นายจ้างไม่อาจประกาศกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันได้ เนื่องจากลักษณะหรือสภาพของงาน ให้นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดชั่วโมงทำงานแต่ละวันไม่เกินแปดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้ว สัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง

- มาตรา 24 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราวๆ ไป

ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉินหรือเป็นงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น

- มาตรา 25 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้สำหรับกิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคม สถานพยาบาล หรือกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่าย และการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงาน นอกจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองในวันหยุดเท่าที่จำเป็น โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป

- มาตรา 26 ชั่วโมงทำงานล่วงเวลาตามมาตรา 24 วรรคหนึ่งและชั่วโมงทำงานในวันหยุดตามมาตรา 25 วรรคสองและวรรคสาม เมื่อรวมแล้วจะต้องไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 27 ในวันที่มีการทำงานให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักระหว่างการทำงานวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินห้าชั่วโมงติดต่อกัน นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าให้มีเวลาพักระหว่างวันหนึ่งน้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงได้ แต่เมื่อรวมกันแล้ววันหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง

ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดเวลาพักระหว่างการทำงานตามวรรคหนึ่งเป็นอย่างอื่น ถ้าข้อตกลงนั้นเป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง ให้ข้อตกลงนั้นใช้บังคับได้

เวลาพักระหว่างการทำงานไม่ให้นับรวมเป็นเวลาทำงาน เว้นแต่เวลาพักที่รวมกันแล้วในวันหนึ่งเกินสองชั่วโมง ให้นับเวลาที่เกินสองชั่วโมงนั้นเป็นเวลาทำงานปกติ

ในกรณีที่มีการทำงานล่วงเวลาต่อจากเวลาทำงานปกติไม่น้อยกว่าสองชั่วโมง นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักไม่น้อยกว่ายี่สิบนาทีก่อนที่ลูกจ้างเริ่มทำงานล่วงเวลา

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสี่ มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ลูกจ้างทำงานที่มีลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปโดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างหรือเป็นงานฉุกเฉิน

- มาตรา 28 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำปีสัปดาห์ สัปดาห์หนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน โดยวันหยุดประจำปีสัปดาห์ต้องมีระยะห่างกันไม่เกินหกวัน นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้ากำหนดให้มีวันหยุดประจำปีสัปดาห์วันใดก็ได้

ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานโรงแรม งานขนส่ง งานในป่า งานในที่ทุรกันดาร หรืองานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าสะสมวันหยุดประจำปีสัปดาห์และเลื่อนไปหยุดเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องอยู่ในระยะเวลาสี่สัปดาห์ติดต่อกัน

- มาตรา 38 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) งานเหมืองแร่หรืองานก่อสร้างที่ต้องทำไต่ดิน ไต่น้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์หรือปล่องในภูเขา เว้นแต่สภาพของการทำงานไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้าง

(2) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป

- (3) งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิดหรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่สภาพของการทำงานไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้าง
- (4) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 39 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) งานเกี่ยวกับเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ที่มีความสั่นสะเทือน
- (2) งานขับเคลื่อนหรือติดไปกับยานพาหนะ
- (3) งานยก แบก หาม หาบ ทูน ลาก หรือเข็นของหนักเกินสิบห้ากิโลกรัม
- (4) งานที่ทำในเรือ
- (5) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 39/1 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา ทำงานล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุด

ในกรณีที่ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร งานวิชาการ งานธุรการ หรืองานเกี่ยวกับการเงินหรือบัญชี นายจ้างอาจให้ลูกจ้างนั้นทำงานล่วงเวลาในวันทำงานได้เท่าที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพของลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราวๆ ไป

- มาตรา 44 ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง

- มาตรา 45 ในกรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นลูกจ้างให้นายจ้างปฏิบัติ ดังนี้

- (1) แจ้งการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน
 - (2) จัดทำบันทึกสภาพการจ้างกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเก็บไว้ ณ สถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้าง พร้อมทั้งจะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้ในเวลาทำการ
 - (3) แจ้งการสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เด็กออกจากงาน
 - (4) การแจ้งหรือการจัดทำบันทึกตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด
- มาตรา 46 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีเวลาพักวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง ติดต่อกันหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินสี่ชั่วโมง แต่ในสี่ชั่วโมงนั้นให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักตามที่นายจ้างกำหนด

- มาตรา 47 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่าง เวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร

- มาตรา 48 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด

- มาตรา 49 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) งานหลอม เป่า หล่อ หรือรีดโลหะ
- (2) งานป้อนโลหะ

(3) งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน เสียง และแสงที่มีระดับแตกต่างจากปกติ อันอาจเป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) งานเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) งานเกี่ยวกับจุลชีวันเป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรีย รา หรือเชื้ออื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(6) งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่ในงานในสถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(7) งานขับหรือบังคับรถยกหรือปั้นจั่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(8) งานใช้เลื่อยเดินด้วยพลังไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์

(9) งานที่ต้องทำได้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา

(10) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(11) งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์กำลังทำงาน

(12) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป

(13) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

• มาตรา 50 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

(1) โรงฆ่าสัตว์

(2) สถานที่เล่นการพนัน

(3) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(4) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

• มาตรา 51 ห้ามมิให้นายจ้างเรียกหรือรับหลักประกันเพื่อการใดๆ จากฝ่ายลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กให้แก่บุคคลอื่น

ในกรณีที่นายจ้างจ่ายเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใดๆ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นเป็นการล่วงหน้าก่อนมีการจ้าง ขณะแรกจ้าง หรือก่อนถึงงวดการจ่ายค่าจ้างในแต่ละคราว มิให้ถือว่าเป็นการจ่ายหรือรับค่าจ้างสำหรับลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้น และห้ามมิให้นายจ้างนำเงินหรือประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวมาหักจากค่าจ้างซึ่งต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กตามกำหนดเวลา

• มาตรา 70 ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้างเป็นรายเดือน รายวัน รายชั่วโมง หรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นที่ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง

(2) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้าง นอกจาก (1) ให้จ่ายตามกำหนดเวลาที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน

(3) ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้าง ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ ให้แก่ลูกจ้างภายในสามวันนับแต่วันที่เลิกจ้าง

• มาตรา 76 ห้ามมิให้นายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด เว้นแต่เป็นการหักเพื่อ

(1) ชำระภาษีเงินได้ตามจำนวนที่ลูกจ้างต้องจ่ายหรือชำระเงินอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้

(2) ชำระค่าบำรุงสหภาพแรงงานตามข้อบังคับของสหภาพแรงงาน

(3) ชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือหนี้ที่เป็นไปเพื่อสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างฝ่ายเดียว โดยได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากลูกจ้าง

(4) เป็นเงินประกันตามมาตรา 10 หรือชดเชยค่าเสียหายให้แก่นายจ้าง ซึ่งลูกจ้างได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(5) เป็นเงินสะสมตามข้อตกลงเกี่ยวกับกองทุนเงินสะสม

การหักตาม (2) (3) (4) และ (5) ในแต่ละกรณีห้ามมิให้หักเกินร้อยละสิบและจะหักรวมกันได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามกำหนดเวลาการจ่ายตามมาตรา 70 เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

• มาตรา 90 เมื่อประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือมีผลใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือที่กำหนดให้พนักงานตรวจแรงงานส่งประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือให้นายจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับ และให้นายจ้างนั้นปิดประกาศดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผย เพื่อให้ลูกจ้างได้ทราบ ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้างตลอดระยะเวลาที่ประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

9. กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลนอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ให้เป็นไปตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน เว้นแต่การคุ้มครองแรงงานตามบทบัญญัติหมวด 1 บททั่วไปตั้งแต่มาตรา 7 ถึงมาตรา 21 หมวด 8 ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานตั้งแต่มาตรา 100 ถึงมาตรา 107 หมวด 12 การยื่นคำร้องและการพิจารณาคำร้อง ตั้งแต่มาตรา 123 ถึงมาตรา 125 หมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างเฉพาะมาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๕ หมวด ๑๔ พนักงานตรวจแรงงาน ตั้งแต่มาตรา 139 ถึงมาตรา 142 และหมวด 15 การส่งหนังสือมาตรา 143 ให้นายจ้างและลูกจ้างปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

ข้อ 2 กฎกระทรวงนี้มีให้ใช้บังคับแก่

(1) งานประมงทะเลที่มีจำนวนลูกจ้างน้อยกว่ายี่สิบคน เว้นแต่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ตามข้อ 7 และข้อ 8 ให้ใช้บังคับแก่งานประมงทะเลที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป

(2) เรือประมงที่ไปดำเนินการประจําอยู่นอกราชอาณาจักรติดต่อกันตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป

ข้อ 3 ในกฎกระทรวงนี้

“งานประมงทะเล” หมายความว่า งานหรือการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวกับการทำประมงในทะเล โดยใช้เรือประมง

“เรือประมง” หมายความว่า เรือที่ใช้สำหรับการทำประมงในทะเล

“นายจ้าง” หมายความว่า รวมถึง เจ้าของเรือประมงซึ่งใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้เรือประมงนั้น ทำงานประมงทะเลเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์กัน แต่มิให้หมายความรวมถึงเจ้าของเรือประมงซึ่งให้ผู้อื่นเช่าเรือประมงเพื่อประกอบกิจการโดยตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

“ค่าจ้าง” หมายความว่า รวมถึง ส่วนแบ่งที่นายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้างตามมูลค่าของสัตว์น้ำที่จับได้

ข้อ 4 ห้ามมิให้นายจ้างรับเด็กอายุต่ำกว่าสิบหกปีทำงานในเรือประมง เว้นแต่เด็กนั้นอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีและบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองของเด็กนั้นทำงานอยู่ในเรือประมงนั้นด้วย หรือบิดาหรือมารดาของเด็กนั้นให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

ข้อ 5 ให้นายจ้างจัดทำทะเบียนลูกจ้างเป็นภาษาไทยและเก็บไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างเพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้และให้ส่งสำเนาทะเบียนลูกจ้างให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มจ้างลูกจ้างเข้าทำงาน

ทะเบียนลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบ คร.1 ท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้นายจ้างเก็บรักษาทะเบียนลูกจ้างไว้ไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างแต่ละราย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนลูกจ้าง ให้นายจ้างแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนลูกจ้างให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง และแจ้งการเปลี่ยนแปลงให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง

ข้อ 6 ให้นายจ้างจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดเป็นภาษาไทยและเก็บไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้าง เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(1) ชื่อตัวและชื่อสกุล

(2) ตำแหน่งหน้าที่ในงานประมงทะเล

(3) อัตราและจำนวนค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด และประโยชน์อย่างอื่นที่นายจ้างตกลงจ่ายให้แก่

ลูกจ้างเมื่อมีการจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างลงลายมือชื่อในเอกสารตามวรรคหนึ่งไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่น ให้ถือว่าหลักฐานการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของลูกจ้างเป็นเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายเงินดังกล่าวให้นายจ้างเก็บรักษาเอกสารตามวรรคหนึ่งไว้ไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันจ่ายเงินดังกล่าว

ข้อ 7 ในกรณีที่มีการยื่นคำร้องว่านายจ้างไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้หรือมีข้อพิพาทแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ หรือมีการฟ้องร้องคดีให้นายจ้างเก็บรักษาทะเบียนลูกจ้างและเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง และค่าทำงานในวันหยุดไว้จนกว่าจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ข้อ 8 ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้างเป็นรายเดือน รายวัน รายชั่วโมงหรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นที่ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วยให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง

(2) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้างนอกจาก (1) ให้จ่ายตามกำหนดเวลาที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน

(3) ค่าทำงานในวันหยุด ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง

ข้อ 9 ในกรณีที่นายจ้างผิดนัดในการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุด ให้นายจ้างจ่ายดอกเบี้ยแก่ลูกจ้างในระหว่างผิดนัด ร้อยละสิบห้าต่อปี

ถ้านายจ้างจงใจผิดนัดในการจ่ายเงินตามวรรคหนึ่งโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เมื่อพ้นกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วัน ถึงกำหนดจ่าย นายจ้างจะต้องจ่ายเงินเพิ่มให้แก่ลูกจ้างร้อยละห้าของเงินที่ค้างชำระทุกระยะเวลาเจ็ดวัน

ถ้านายจ้างพร้อมที่จะชำระเงินตามวรรคหนึ่งและวรรคสองและได้นำเงินนั้นไปมอบไว้แก่พนักงานตรวจแรงงานแห่งท้องที่ที่ ทำ สัญญาจ้างหรือที่นายจ้างมีภูมิลำเนาเพื่อจ่ายให้แก่ลูกจ้าง การจ่ายดอกเบี้ยหรือเงินเพิ่มสำหรับจำนวนดังกล่าวให้เป็นอันระงับตั้งแต่นั้น วันที่นายจ้างนำเงินนั้นไปมอบไว้

ข้อ 10 ให้นายจ้างจัดวันหยุดประจำปีให้ลูกจ้างปีหนึ่งไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยได้รับค่าจ้าง ทั้งนี้ ให้นายจ้างเป็นผู้กำหนดล่วงหน้า

ถ้านายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดประจำปีตามวรรคหนึ่ง ให้นายจ้างจ่ายค่าทำงานในวันหยุดแก่ลูกจ้างเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของค่าจ้างในส่วนที่คำนวณจ่ายตามระยะเวลา

ข้อ 11 ลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในวันลาป่วย เท่ากับค่าจ้างในวันทำงาน ตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันทำงาน

ข้อ 12 ในกรณีที่ลูกจ้างตกค้างอยู่ในต่างประเทศเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง ให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่า ร้อยละห้าสิบของค่าจ้างในส่วนที่คำนวณจ่ายตามระยะเวลาตลอดระยะเวลาที่ลูกจ้างไม่ได้ทำงาน

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับถ้านายจ้างได้แจ้งเป็นหนังสือต่อหน่วยราชการที่รับผิดชอบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกจ้าง ต้องไปตกค้างอยู่ในต่างประเทศ โดยนายจ้างแสดงเจตนาว่าลูกจ้างทั้งหมดกลับภูมิลำเนาของลูกจ้างและออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับ

ข้อ 13 ให้นายจ้างจัดการหรือออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาของลูกจ้างในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เรืออัปปางหรือไม่อาจใช้การได้โดยสิ้นเชิง

(2) ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน

10. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554

• มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” หมายความว่า การกระทำหรือสภาพการทำงานซึ่งปลอดจากเหตุอันจะทำให้เกิดการประสูติอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัยอันเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงาน

“นายจ้าง” หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการกิจการซึ่งยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการกิจการ ไม่ว่าการทำงานหรือการทำผลประโยชน์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการกิจการนั้นหรือไม่ก็ตาม

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับความยินยอมให้ทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการกิจการของนายจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม

“ผู้บริหาร” หมายความว่า ลูกจ้างตั้งแต่ระดับผู้จัดการในหน่วยงานขึ้นไป

“หัวหน้างาน” หมายความว่า ลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่ควบคุม ดูแล บังคับบัญชา หรือสั่งให้ลูกจ้างทำงานตามหน้าที่ของหน่วยงาน

“เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน” หมายความว่า ลูกจ้างซึ่งนายจ้างแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 8 ให้นายจ้างบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกำหนดมาตรฐานตามวรรคหนึ่ง ให้นายจ้างจัดทำเอกสารหรือรายงานใด โดยมีการตรวจสอบ หรือรับรองโดยบุคคลหรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ลูกจ้างมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

“สถานประกอบการ” หมายความว่า หน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานอยู่ในหน่วยงาน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

“พนักงานตรวจความปลอดภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 18 ในกรณีที่สถานที่ใดมีสถานประกอบการหลายแห่ง ให้นายจ้างทุกรายของสถานประกอบการในสถานที่นั้นมีหน้าที่ร่วมกันดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ลูกจ้างซึ่งทำงานในสถานประกอบการตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งลูกจ้างซึ่งทำงานในสถานประกอบการอื่นที่ไม่ใช่ของนายจ้าง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานซึ่งใช้ในสถานประกอบการนั้นด้วย

• มาตรา 36 ในกรณีที่พนักงานตรวจความปลอดภัยพบว่า นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงาน อาคาร สถานที่ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ที่ลูกจ้างใช้จะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ลูกจ้าง ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาสามสิบวัน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ พนักงานตรวจความปลอดภัยอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีจำเป็นเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้หยุดการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หรือผู้คุมดะประทับตราสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อลูกจ้างดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว ในระหว่างการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยได้ เมื่อนายจ้างได้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายจ้างแจ้งอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเพื่อพิจารณาเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้

11. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

• มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการแพปลา” หมายความว่า การกระทำอันเป็นปกติธุระอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก) การให้กู้ยืมเงิน หรือให้เช่า ให้เช่าซื้อ ให้ยืมเรือ เครื่องมือทำการประมง หรือสิ่งอุปกรณ์การประมง เพื่อให้ผู้กู้ยืม หรือผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้ยืม ประกอบกิจการประมงหรือทำการค้าสินค้าสัตว์น้ำ โดยมีข้อตกลงกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่า ผู้กู้ยืม หรือผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้ยืม จะต้องนำสินค้าสัตว์น้ำมาให้ผู้ให้กู้ยืม หรือผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้ยืม เป็นตัวแทนทำการขายสินค้าสัตว์น้ำนั้น

(ข) การรับเป็นตัวแทนทำการขายสินค้าสัตว์น้ำของบุคคลอื่น

(ค) การขายสินค้าสัตว์น้ำโดยวิธีขายทอดตลาด

(ง) กิจการค้าสินค้าสัตว์น้ำ โดยวิธีอื่นใดตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากระบูว่า เป็นกิจการแพปลา

“สินค้าสัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์น้ำตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยการประมง ไม่ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และรวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำทุกชนิด ซึ่งเป็นวัตถุดิบค้า

“สะพานปลา” หมายความว่า สถานที่หรือบริเวณซึ่งได้มีประกาศให้เป็นที่พักประกอบกิจการแพปลาตามพระราชบัญญัตินี้

“ค่าบริการ” หมายความว่า เงินค่าจัดสถานที่และอำนวยความสะดวกในการซื้อขายสินค้าสัตว์น้ำที่สะพานปลา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการองค์การสะพานปลา

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลา

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานองค์การสะพานปลา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการประมง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

- มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการแพปลา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 32 ให้อธิบดี โดยอนุมัติรัฐมนตรี มีอำนาจกำหนดแบบพิมพ์ให้ผู้ประกอบกิจการแพปลากรอรายการ ข้อความ จำนวน ปริมาณ ชนิด ราคาสินค้า และอื่น ๆ ได้

ผู้ประกอบกิจการแพปลาต้องกรอกคำตอบลงในแบบพิมพ์นั้นตามความเป็นจริงพร้อมทั้งลงชื่อกำกับ และจัดการยื่นตามกำหนดเวลาและวิธีการ ณ สถานที่ดังที่กำหนดไว้ในแบบพิมพ์นั้น

เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบรายการในแบบพิมพ์ที่กรอกยื่นดังกล่าว เมื่ออธิบดีเห็นสมควร มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปทำการตรวจสอบสมุดบัญชีหรือเอกสารต่าง ๆ ในที่ทำการของผู้ประกอบกิจการแพปลาได้ในระหว่างเวลาราชการ ให้ผู้ประกอบกิจการแพปลาอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการนี้ แต่ในการตรวจสอบนี้ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อกิจการงานของผู้ประกอบกิจการแพปลา

- มาตรา 38 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่ต่ำกว่าห้าพันบาทแต่ไม่เกินกว่าหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

12. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456

- มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกทุกลำเลียง โดยสาร ลาก จูง ดัน ยก ขุดหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

“เรือกำปั่น” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยเครื่องจักรกลหรือด้วยใบ และไม่ได้ใช้กรรเชียง แจว หรือ พาย

“เรือกำปั่นไฟ” หรือ “เรือกลไฟ” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยเครื่องจักรจะใช้ใบด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงตลอดถึงเรือกำปั่นยนต์ด้วย

“เรือกำปั่นยนต์” หรือ “เรือยนต์” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยเครื่องยนต์จะใช้กำลังอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

“เรือกำปั่นใบ” หรือ “เรือใบ” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยใบและไม่ใช้เครื่องจักรกล

“เรือกล” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยเครื่องจักรกล และใช้กำลังอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

“เรือกลไฟเล็ก” หมายความว่า เรือที่มีขนาดต่ำกว่าสามสิบตันกรอสส์ที่เดินด้วยเครื่องจักร

“เรือเดินทะเล” หรือ “เรือทะเล” หมายความว่า เรือที่มีลักษณะสำหรับใช้ในทะเล ตามกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ

“เรือเล็ก” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยกรรเชียง แจวหรือพาย

“เรือโป๊ะ” หรือ “เรือโป๊ะจ้าย” หมายความว่า เรือทะเลที่มีรูปร่างแบบยุโรปและเครื่องเสาเพลลาโบอย่างแบบจีน หรือแบบประเทศใดๆ ในเอเชีย

“เรือเปิดทะเลและอื่นๆ” หรือ “เรือเปิดทะเลและเรืออื่นๆ” หมายความว่า เรือที่ใช้ใบในเวลาเดินทะเล และใช้ใบหรือกรรเชียงหรือแจวในเวลาเดินในลำแม่น้ำ และให้หมายความรวมถึงเรือฉลอมทะเล เรือแทงฉลอมท้ายญวน หรือเรือสามก้ามด้วย

“เรือสำเภา” หมายความว่า เรือเดินทะเลต่ออย่างแบบจีน หรือแบบประเทศใด ๆ ในเอเชีย

“เรือบรรทุกสินค้า” หมายความว่า เรือที่ไม่มีติดท่าหรือมีไม่ตลอดลำ เดินด้วยกรรเชียง แจวหรือพาย หรือบางที่ใช้ใบ และใช้สำหรับบรรทุกสินค้า

“เรือลำเลียง” หมายความว่า เรือที่มีใช้เรือกล และใช้สำหรับลำเลียง หรือขนถ่ายสินค้าจากเรือกำปั่น หรือบรรทุกสินค้าส่งเรือกำปั่น

“เรือลำเลียงทหาร” หมายความว่า เรือที่ใช้ในการลำเลียงทหาร ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรือของทางราชการทหารหรือไม่ก็ตาม

“เรือโดยสาร” หมายความว่า เรือที่บรรทุกคนโดยสารเกินสิบสองคน

“เรือสินค้า” หมายความว่า เรือที่มีใช้เรือโดยสาร

“เรือประมง” หมายความว่า เรือที่ใช้สำหรับการจับสัตว์น้ำ หรือทรัพยากรที่มีชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่ในทะเล

“เรือสำราญและกีฬา” หมายความว่า เรือที่ใช้สำหรับหาความสำราญ หรือเรือที่ใช้เพื่อการเล่นกีฬาโดยเฉพาะ และไม่ได้ใช้เพื่อการค้า การทหาร หรือการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์

“เรือไม้ที่ต่อแบบโบราณ” หมายความว่า เรือใบเสาเดียว เรือสำเภาหรือเรือไม้ ที่ต่อตามแบบเรือที่ใช้อยู่ในสมัยโบราณ

“แพ” หมายความว่า รวมตลอดถึงโป๊ะ อุ้งลอย และสิ่งลอยน้ำอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

“แพคนอยู่” หมายความว่า เรือที่ปลูกอยู่บนแพ และลอยอยู่ในลำแม่น้ำหรือลำคลอง

“ตันกรอสส์” หมายความว่า ขนาดของเรือที่คำนวณได้ตามกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ ตามมาตรา 163

“น่านน้ำไทย” หมายความว่า บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของราชอาณาจักรไทย และในกรณีตามมาตรา 17 มาตรา 119 มาตรา 119 ทวิ มาตรา 120 มาตรา 121 มาตรา 133 มาตรา 204 และมาตรา 220 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ให้หมายความรวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทยด้วย

“เมืองท่า” หมายความว่า ท่าเล หรือถิ่นที่จอดเรือเพื่อขนถ่ายคนโดยสารหรือของ

“นายเรือ” หมายความว่า ผู้ควบคุมเรือกำปั่น หรือเรืออื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงผู้นำร่อง

“คนประจำเรือ” หมายความว่า คนที่มีหน้าที่ทำการประจำอยู่ในเรือ

“ลูกเรือ” หมายความว่า คนประจำเรือนอกจากนายเรือ

“คนโดยสาร” หมายความว่า คนที่อยู่ในเรือ เว้นแต่

(1) คนประจำเรือ หรือผู้อื่นที่รับจ้างทำงานในเรือนั้น

(2) เด็กที่มีอายุต่ำกว่าหนึ่งปี

“เจ้าท่า” หมายความว่า อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีมอบหมาย

“เจ้าพนักงานออกใบอนุญาต” หมายความว่า อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีมอบหมายให้ทำการออกใบอนุญาต

“เจ้าพนักงานตรวจเรือ” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้มี หน้าที่ตรวจเรือตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 152 ผู้ใดเป็นผู้ควบคุมเรือกำปั่นหรือเรือเล็กลำใดที่มีใบอนุญาตหรือยังไม่มีใบอนุญาตก็ดี ถ้าและผู้นั้นรู้อยู่แล้วนำเอาใบอนุญาตสำหรับเรือลำอื่นออกแสดงและใช้เป็นใบอนุญาตสำหรับเรือลำที่ตนเป็นผู้ควบคุม หรือผู้ใดจัดหาใบอนุญาตมาเพื่อใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา 175 ผู้ใดใช้เรือผิดจากเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในใบอนุญาตใช้เรือ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท
- มาตรา 282 ผู้ใดทำการในเรือในตำแหน่งที่กฎหมายบังคับสำหรับการตรวจเรือกำหนดให้ต้องมีประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถ โดยมีได้รับประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถอันถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าทำการในเรือในขณะที่ประกาศนียบัตรสิ้นอายุแล้ว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท
- มาตรา 283 ผู้ใดนำประกาศนียบัตรของผู้อื่นมาใช้หรือแสดงว่าเป็นประกาศนียบัตรของตน หรือผู้ใดจัดหาประกาศนียบัตรมาเพื่อให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา 284 ผู้ทำการในเรือในตำแหน่งที่กฎหมายบังคับสำหรับการตรวจเรือกำหนดให้ต้องมีประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถต้องเก็บประกาศนียบัตรของตนไว้ในเรือเพื่อให้เจ้าท่าตรวจดูได้ในขณะที่ทำการ
ถ้าเจ้าท่าหรือตัวแทนเจ้าของเรือประสงค์จะเปลี่ยนตัวผู้ทำการในเรือลำใด ให้เจ้าของหรือตัวแทนเจ้าของเรือนำใบอนุญาตใช้เรือลำนั้นพร้อมทั้งประกาศนียบัตรของผู้ที่จะทำการในเรือลำนั้นไปให้เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตบันทึกการเปลี่ยนตัวผู้ทำการในเรือไว้ในใบอนุญาตใช้เรือ ณ ที่ทำการเจ้าท่าท้องที่ที่เรือนั้นขึ้นทะเบียน ภายในกำหนดสิบห้าวัน
- มาตรา 285 คนรับจ้างสำหรับทำการในเรือเดินทะเลคนใด จะเข้าทำการงานหรือมีผู้จ้างทำการงานในเรือกำปั่นชาติไทยหรือเรือกำปั่นต่างประเทศชาติใดที่ไม่มีกงสุลประจำอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับอนุญาตเจ้าท่าก่อนจึงทำได้ และเจ้าท่าต้องเรียกใบพยานเล็กจ้างที่ผู้นั้นได้รับจากเรือที่ตนได้ทำการงานมาแล้วในหนหลังมาเก็บรักษาไว้ด้วย ถ้าและผู้นั้นนำใบพยานเช่นนั้นมาส่งไม่ได้ ท่านว่าผู้นั้นจำเป็นต้องชี้แจงว่าเป็นด้วยเหตุใดให้เป็นที่ยพอใจเจ้าท่า
- มาตรา 290 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 284 มาตรา 285 มาตรา 287 มาตรา 288 หรือมาตรา 289 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงห้าพันบาท

13. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481

- มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีข้อความแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น
 1. “น่านน้ำไทย” หมายความว่า บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย
 2. “เมืองท่า” หมายความว่า ท่าเล หรือถิ่นที่ทอดจอดเรือเพื่อขนถ่ายคนโดยสารหรือของ
 3. “เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด
 4. “เรือกล” หมายความว่า เรือที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล จะใช้กำลังอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม
 5. “เรือทะเล” หมายความว่า เรือที่มีลักษณะสำหรับใช้ในทะเล

6. “เรือลำน้ำ” หมายความว่า เรืออื่นที่มีใช่เรือทะเล

6/1. “เรือประมง” หมายความว่า เรือทุกขนาดที่ใช้หรือเจตนาจะใช้ หรือมีหรือติดตั้งเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ทำการประมง เพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำในทางการค้า

6/2. “เรือขนถ่ายสัตว์น้ำ” หมายความว่า เรือขนถ่ายสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

6/3. “เรือสนับสนุนการประมง” หมายความว่า เรือที่ใช้หรือเจตนาจะใช้บรรทุกน้ำมัน น้ำจืด อาหาร หรือสิ่งอื่นใด เพื่อสนับสนุนเรือประมงหรือเรือขนถ่ายสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ประเภทและขนาดของเรือ และลักษณะของสิ่งที่จะบรรทุกหรือให้การสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 17 ในระหว่างเวลาที่คงใช้เรือนั้น ใบทะเบียนให้ใช้เป็นเอกสารประจำเรือ และผู้ควบคุมเรือต้องรักษาไว้ในเรือเสมอ ผู้ใดจะเอาไปเสียจากเรือไม่ได้ นอกจากเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น และเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจ ผู้ควบคุมเรือต้องนำออกแสดงทันที

- มาตรา 18 ถ้าใบทะเบียนสูญหายหรือเป็นอันตรายไปด้วยประการอื่น หรือชำรุดในสาระสำคัญให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าจากนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือนั้น

ถ้ากรณีดังกล่าวแล้วเกิดขึ้นนอกเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือนั้น ให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนชั่วคราวที่เมืองท่าแรกถึงซึ่งมีนายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลไทยแล้วแต่กรณี

เมื่อเรือมาถึงเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือ ผู้ควบคุมเรือต้องนำใบทะเบียนชั่วคราวส่งนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่านั้นภายในกำหนดสิบวันนับแต่วันเรือถึง เพื่อนายทะเบียนเรือจะได้ออกใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่า

ในกรณีที่ใบทะเบียนไม่มีที่ว่างสำหรับกรอกรายการต่าง ๆ ได้ต่อไปให้นายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลไทย แล้วแต่กรณี ออกใบประจำต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 19 เมื่อได้ออกใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าแล้ว ถ้าใบเก่ายังมีอยู่ในกรณีที่ชำรุดในสาระสำคัญ หรือได้พบในภายหลัง ในกรณีที่สูญหาย ให้ผู้ควบคุมเรือส่งแก่นายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือโดยด่วน เพื่อจัดการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 64 ผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์เรือประมงหรือเรือขนถ่ายสัตว์น้ำโดยไม่ได้ดำเนินการทางทะเบียนต้องชำระค่าปรับทางปกครอง ในอัตราไม่เกินห้าพันบาท

- มาตรา 65 ถ้าผู้ถูกปรับตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 ไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ให้เจ้าท่ามีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครอง ในกรณี ถ้าศาลพิพากษาให้ชำระค่าปรับทางปกครอง หากผู้นั้นไม่ชำระค่าปรับทางปกครองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ให้ยึดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชดใช้แทนค่าปรับทางปกครอง แต่มิให้นำมาตรการกักขังแทนค่าปรับมาใช้แก่ผู้นั้น

- มาตรา 67 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติถูกต้องหรือได้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งตามมาตรา 63 วรรคสอง ให้ผู้นั้นได้รับยกเว้นค่าปรับตามมาตรา 66

14. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558

• มาตรา 5 ในพระราชกำหนดนี้

“สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นปกติ สัตว์จำพวกสะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณน้ำท่วมถึง สัตว์ที่มีการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำ สัตว์ที่มีวงจรชีวิตช่วงหนึ่งที่อาศัยอยู่ในน้ำเฉพาะช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ รวมทั้งไข่และน้ำเชื้อของสัตว์น้ำ และสาหร่ายทะเล ชาก หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และให้หมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำนั้นด้วย

“ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปสัตว์น้ำหรือที่ใช้สัตว์น้ำเป็นวัตถุดิบ

“การแปรรูปสัตว์น้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่เป็นการเปลี่ยนสภาพสัตว์น้ำ

สำหรับใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภค แต่ไม่รวมถึงการบรรจุหีบห่อสัตว์น้ำโดยไม่มีการเปลี่ยนสภาพของสัตว์น้ำ หรือการเปลี่ยนสภาพสัตว์น้ำเพื่อบริการให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

“การประมง” หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง

“ทำการประมง” หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำ หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ

“ที่จับสัตว์น้ำ” หมายความว่า ที่ที่มีน้ำขังหรือไหล และหาดทั้งปวงที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้และพื้นดินที่มีน้ำท่วมตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของเอกชน รวมทั้งทะเล

“ทะเล” หมายความว่า ทะเลชายฝั่ง ทะเลนอกชายฝั่ง ทะเลนอกน่านน้ำไทย และทะเลที่อยู่ในเขตของรัฐชายฝั่งอื่น

“น่านน้ำไทย” หมายความว่า น่านน้ำภายใน ทะเลชายฝั่ง และทะเลนอกชายฝั่ง

“น่านน้ำภายใน” หมายความว่า ที่จับสัตว์น้ำภายในราชอาณาจักรที่มีใช้ทะเล

“ทะเลชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปสามไมล์ทะเล เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้เขตทะเลชายฝั่งในบริเวณใดมีระยะนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปน้อยกว่าสามไมล์ทะเลก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์ทะเลและไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตบริเวณที่กำหนดแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

“แนวชายฝั่งทะเล” หมายความว่า แนวที่น้ำทะเลจรดแผ่นดินบริเวณชายฝั่ง ชายเกาะ ตามที่ระบุในแผนที่เดินเรือของกรมอุทกศาสตร์ว่ามีความลึกน้ำศูนย์เมตร หรือแนวขอบนอกของพื้นที่ที่มีการถมทะเล

“ทะเลนอกชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรที่อยู่พ้นจากทะเลชายฝั่งจนสุดเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย หรือสุดเขตไหล่ทวีปที่เป็นสิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทยตามกฎหมายระหว่างประเทศ สุดแต่เขตใดจะไกลกว่า

“ทะเลนอกน่านน้ำไทย” หมายความว่า ทะเลหลวงที่อยู่พ้นจากทะเลนอกชายฝั่งและหมายความรวมถึงทะเลที่อยู่ในเขตของรัฐชายฝั่ง

“ทะเลที่อยู่ในเขตของรัฐชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง หรือที่รัฐชายฝั่งมีสิทธิหาประโยชน์ได้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

“รัฐชายฝั่ง” หมายความว่า ประเทศที่มีอาณาเขตจรดน้ำทะเล แต่ไม่รวมถึงประเทศไทย

“ประมงน้ำจืด” หมายความว่า การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่อยู่ในน่านน้ำภายใน

“ประมงพื้นบ้าน” หมายความว่า การทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่งไม่ว่าจะใช้เรือประมง หรือใช้เครื่องมือโดยไม่ใช้เรือประมง ทั้งนี้ ที่มีใช้เป็นประมงพาณิชย์

“ประมงพาณิชย์” หมายความว่า การทำการประมงโดยใช้เรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสขึ้นไป หรือที่ใช้เครื่องยนต์มีกำลังแรงม้าถึงขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือใช้เรือประมงโดยมีหรือใช้เครื่องมือทำการประมงตามประเภท วิธี จำนวนแรงงานที่ใช้ หรือลักษณะการทำการประมงตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และให้หมายความรวมถึงการใช้เรือประมงดังกล่าวทำการแปรรูปสัตว์น้ำไม่ว่าจะมีการทำการประมงด้วยหรือไม่ก็ตาม

“การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใดในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

“ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใดๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

“การดูแลรักษาสัตว์น้ำ” หมายความว่า การดูแลรักษาคุณภาพสัตว์น้ำหลังการจับก่อนถึงกระบวนการการแปรรูปสัตว์น้ำ

“เครื่องมือทำการประมง” หมายความว่า เครื่องกลไก เครื่องใช้ เครื่องอุปกรณ์ ส่วนประกอบ อาวุธ เสา และหลักที่ใช้ทำการประมง

“เรือประมง” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกขนาดที่ใช้หรือเจตนาจะใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงยานพาหนะทางน้ำที่ใช้สนับสนุนเรือที่ใช้ทำการประมง ขนถ่ายสัตว์น้ำ หรือแปรรูปสัตว์น้ำ

“เรือขนถ่ายสัตว์น้ำ” หมายความว่า เรือประมงที่ใช้ทำการขนถ่ายสัตว์น้ำ ขนส่งสัตว์น้ำ แปรรูปสัตว์น้ำ หรือเก็บรักษาสัตว์น้ำเป็นการเฉพาะ

“เรือประมงไทย” หมายความว่า เรือประมงที่จดทะเบียนเป็นเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย

“จุดอ้างอิง” หมายความว่า ปริมาณเปรียบเทียบระหว่างขีดความสามารถในการทำการประมง และขีดความสามารถของผลผลิตสัตว์น้ำที่ธรรมชาติจะสร้างขึ้นได้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่พิจารณาจากปริมาณสัตว์น้ำ ขนาด อัตราการเกิด และการตาย และช่วงชีวิตของสัตว์น้ำ เพื่อนำมาใช้กำหนดจำนวนสูงสุดที่พึงทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

“การทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน และการทำการประมงโดยไร้กฎหมาย

“การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย” หมายความว่า

(1) การทำการประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หรือขัดต่อกฎหมายไทยหรือกฎหมายของรัฐชายฝั่ง

(2) การทำการประมงที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการขององค์การระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมง หรือขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

“การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน” หมายความว่า

(1) การทำการประมงโดยไม่แจ้งหรือรายงาน หรือรายงานไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมาย หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามกฎหมาย หรือรายงานเท็จ

(2) การทำการประมงในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การระหว่างประเทศโดยไม่แจ้งหรือรายงาน หรือรายงานไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และวิธีการขององค์การระหว่างประเทศนั้น หรือรายงานเท็จ

“การทำการประมงโดยไร้กฎหมาย” หมายความว่า

(1) การทำการประมงในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การระหว่างประเทศไม่ว่าจะใช้เรือใดๆ ไม่ว่าจะมิใช่สัญชาติหรือ ไร้สัญชาติ โดยประการที่ได้ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และบริหารจัดการการประมงที่องค์การระหว่างประเทศ ดังกล่าวจัดให้มีขึ้น

(2) การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่ยังไม่มีการกำหนดมาตรการการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมง โดยการทำการ ประมงนั้นไม่สอดคล้องกับพันธะของรัฐในการอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายระหว่างประเทศ

“องค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า องค์การระหว่างประเทศที่ประเทศในแต่ละภูมิภาคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ และบริหารจัดการการประมง

“เรือไร้สัญชาติ” หมายความว่า เรือที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือเรือที่มีตั้งแต่สองสัญชาติ ขึ้นไป หรือเรือที่เปลี่ยนธงในระหว่างการเดินทาง แต่ไม่รวมถึงเรือของผู้มีสัญชาติไทยที่ทำการประมงพื้นบ้านหรือประมงน้ำจืดซึ่งมีขนาด ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“นายทะเบียนเรือ” หมายความว่า นายทะเบียนเรือตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย

“เจ้าของเรือ” หมายความว่า ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมง

“ผู้ควบคุมเรือ” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่บังคับเรือและรับผิดชอบในเรือประมง

“คนประจำเรือ” หมายความว่า ลูกเรือหรือคนที่มีหน้าที่ประจำอยู่ในเรือประมง แต่ไม่รวมถึงผู้ควบคุมเรือ

“โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับบรรจุ แปรรูป เก็บรักษาสัตว์น้ำ หรือนำสัตว์น้ำ ที่แปรรูปแล้วหรือที่ยังมิได้แปรรูปมาบรรจุหีบห่อ แต่ไม่รวมถึงเรือประมง เรือบรรทุกสินค้า และกิจการแพปลาตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดระเบียบกิจการแพปลา

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร

“ท่าเทียบเรือประมง” หมายความว่า สถานที่ที่จัดขึ้นสำหรับใช้จอดหรือเทียบเรือประมงขนถ่ายสัตว์น้ำ หรือใช้ในการนำสัตว์ น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำขึ้นจากเรือประมง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะอยู่บนบกหรือในน้ำ

“กิจการแพปลา” หมายความว่า กิจการแพปลาที่ได้รับใบอนุญาต หรือสะพานปลาที่ได้มีการประกาศให้เป็นประกอบกิจการ แพปลาตามกฎหมายว่าด้วยกิจการแพปลา

“การขนถ่ายสัตว์น้ำ” หมายความว่า การนำสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทั้งหมดหรือบางส่วนจากเรือประมงไปยังยานพาหนะ

“ผู้สังเกตการณ์” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่บนเรือประมง

“ผู้รับอนุญาต” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชกำหนดนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมประมง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกำหนดนี้

- มาตรา 31 ผู้ใดจะทำการประมงน้ำจืดในที่จับสัตว์น้ำที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยใช้เครื่องมือทำการประมงตาม

ที่อธิบดีประกาศกำหนด ต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการทำการประมงในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

15. พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482

- มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การประมง” หมายความว่า การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือ หรือวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดในที่แห่งหนึ่งแห่งใดในเขตการประมงไทย รวมทั้งการใช้เรือทำการจับสัตว์น้ำหรือเป็นพาหนะไปทำการจับสัตว์น้ำด้วย

“เขตการประมงไทย” หมายความว่า เขตน่านน้ำไทย หรือน่านน้ำอื่นใด ซึ่งประเทศไทยใช้อยู่ หรือมีสิทธิที่จะใช้ต่อไปในการจับสัตว์น้ำ โดยที่น่านน้ำเหล่านั้นปรากฏโดยทั่วไปว่ามีขอบเขตตามกฎหมายท้องถิ่น หรือธรรมเนียมประเพณี หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสนธิสัญญา หรือด้วยประการใดๆ

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด

“ผู้ควบคุมเรือ” หมายความว่า นายเรือ สรั่ง ไต้ก๋ง นายท้าย คนถือท้าย หรือบุคคลอื่นใด

ผู้มีหน้าที่บังคับเรือและรับผิดชอบในเรือ แต่ไม่หมายความถึงผู้นำร่อง

“คนต่างด้าว” หมายความว่า คนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานประมง กรมการจังหวัด กรมการอำเภอ เจ้าท่า พนักงานศุลกากร ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวิ และเจ้าพนักงานอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 11 ถ้ามีการใช้เรือทำการประมงหรือพยายามทำการประมงในเขตการประมงไทยโดยฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของเรือซึ่งอยู่ในเรือขณะที่มีการฝ่าฝืนหรือผู้ควบคุมเรือในกรณีที่เจ้าของเรือไม่อยู่ในเรือต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ถ้าไม่มีตัวเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือ หรือไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือ ให้ถือว่าคนประจำเรือทุกคน ซึ่งอยู่ในเรือขณะที่มีการฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมด้วยในการกระทำนั้น

- มาตรา 11 ทวิ คนต่างด้าวผู้ใดทำหน้าที่เป็นลูกเรือในเรือประมงในเขตการประมงไทยโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา 5 ทวิ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

16. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

- มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยกานัน

“ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการติดนั้นมึลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเมื่อหยุดดื่มจะมีการแสดงของการขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร่างกาย

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการ หรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า การกระทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความ เกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้า หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรก หรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

“คณะกรรมการควบคุม” หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมควบคุมโรค

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
- (4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก
- (5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- (6) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (7) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
- (8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

- มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใดๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

- มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

17. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

- มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า

- (1) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดย
- (2) ผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น
- (3) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น
- (4) “ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า ผู้ใช้บริการของผู้ให้บริการไม่ว่าต้องเสียค่าใช้บริการหรือไม่ก็ตาม
- (5) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและ ข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

(6) ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้

• มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14 ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

18. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

• มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ำนุญตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุญหรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบ หรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ชื่อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัวตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิด อันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อตอรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

(21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

ความผิดมูลฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ความหมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้ความหมายรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(1) ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

(2) บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) (ยกเลิก)

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(5) สหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินการซึ่งมีมูลค่าหุ้นรวมตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป และมีวัตถุประสงค์ดำเนินการกิจการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ให้อุกู้ ให้สินเชื่อ รับจำนองหรือรับจำนำทรัพย์สิน หรือจัดให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่างๆ โดยวิธีใดๆ

(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

• มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้กระทำความผิดได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

• มาตรา 7 ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

• มาตรา 8 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

• มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

• มาตรา 10 เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- มาตรา 11 กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลตามวรรคหนึ่งไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

- มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา 61 นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

19. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2549

- มาตรา 21 คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (1) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคดีที่มีการกระทำความผิดหลายเรื่องต่อเนื่องหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ

บรรดาคดีใดที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่าการสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย

ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าการกระทำความผิดใดเป็นคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง (1) หรือไม่ ให้ กคพ. เป็นผู้ชี้ขาด

- มาตรา 21/1 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอันเป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิได้เป็นบุคคลตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ในระหว่างการศึกษาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังมิได้มีมติอย่างใดอย่างหนึ่งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจทำการสอบสวนไปพลางก่อนได้

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติรับคดีพิเศษตามวรรคหนึ่งไว้ดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนตามวรรคสองไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการนี้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจถือสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นสมควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ดำเนินการ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

20. กฎกระทรวงว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 41 และมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) และ (14) แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

- (6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
- (7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
- (8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- (10) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
- (11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง
- (12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
- (13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร

21. ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555

เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง

(1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (2) และมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 41 และมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กคพ. จึงออกประกาศดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547”

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก 3. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และคดีความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ตามบัญชีท้ายประกาศ กคพ.(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2554 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

ข้อ 4 ให้คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ก) (ข) (ค) (ง) หรือ (จ) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2557ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เฉพาะความผิดซึ่งมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศนี้ และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคำสั่งให้ทำการสอบสวนเป็นคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด

ข้อ 5 ให้บรรดาคดีพิเศษที่ได้ดำเนินการตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตาม

ประกาศ กคพ. ข้อ 3 และอยู่ระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ยังคงเป็นคดีพิเศษและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต่อไปจนคดีถึงที่สุด

ข้อ 6 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าการกระทำความผิดใดตามบัญชีท้ายประกาศเป็นคดีพิเศษหรือไม่ ให้ กคพ. เป็นผู้ชี้ขาด

บัญชีท้ายประกาศ กคพ.

(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555

ออกตามความในมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1)

แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

1. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษ ตามมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 14 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

2. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตาม มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 และ มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

3. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษ ตามมาตรา 52 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 และมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด พ.ศ. 2551

4. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 132 ทวิ มาตรา 133 ตี มาตรา 135 มาตรา 143 มาตรา 148 มาตรา 152 และมาตรา 152 ตี แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

5. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 121 มาตรา 132 มาตรา 139 มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 150 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

6. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอางคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 47 และมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535

7. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 74 มาตรา 75 มาตรา 76 และมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

8. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 101 มาตรา 111 มาตรา 117 มาตรา 118 มาตรา 119 มาตรา 120 มาตรา 122 และมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

9. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาหารคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 61 มาตรา 64 และมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

22. หนังสือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๘๐๐/ ๖ ๓๙๙

กรมสอบสวนคดีพิเศษ
๑๒๘ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง แจ้งประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๔ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๔ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ จำนวน ๖ แผ่น
๒. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ.๒๕๔๗ จำนวน ๕ แผ่น
๓. แนวทางการประสานงานเพื่อปฏิบัติตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๔ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ จำนวน ๔ แผ่น

ด้วยคณะกรรมการคดีพิเศษได้ออกประกาศ กคพ.(ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๔ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ มีผลเป็นการยกเลิกประกาศ กคพ. เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับเดิมทั้งหมด และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตามเล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๑๙ ง อันทำให้ประกาศ กคพ.ดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เป็นต้นไป

ประกาศ กคพ.ฉบับดังกล่าว มีผลเป็นการยกเลิกประกาศ กคพ. เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ ก่อนหน้าทั้งหมด และมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จากการที่ใช้เกณฑ์เรื่องมูลค่าความเสียหาย จำนวนผู้เสียหาย หรือพฤติการณ์ อย่างอื่นประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศ กคพ.ในการพิจารณา มาเป็นการพิจารณาโดยนำลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศ กคพ. ฉบับนี้แทน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ยิ่งขึ้น

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษตามประกาศ กคพ.ฉบับดังกล่าวระหว่าง กรมสอบสวนคดีพิเศษหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นไปโดยเรียบร้อย กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงขอส่งสำเนา ประกาศ กคพ.(ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๔ เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็น คดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ , ข้อบังคับ กคพ.ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ.๒๕๔๗ และแนวทางการ ประสานงานเพื่อปฏิบัติตามประกาศ กคพ. ฯ มายังท่านเพื่อโปรดทราบและเพื่อแจ้งเวียนหน่วยงานในสังกัด" ทราบและปฏิบัติด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายธาริต เพ็งดิษฐ์)

อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กลุ่มงานเลขานุการและบริหารคดีพิเศษ

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๘๘๘ ต่อ ๑๘๒๒

โทรสาร ๐ ๒๘๗๕ ๘๘๘๑

23. แนวทางการประสานงานเพื่อปฏิบัติตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2555 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อ 1 ในกรณีที่พนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษในคดีความผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2555 เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และเห็นว่าเรื่องที่มีการสืบสวนสอบสวนนั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ดังต่อไปนี้

- (ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ
- (ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ
- (ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม
- (ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน
- (จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ขอให้หน่วยงานเจ้าของสำนวนจัดการให้มีการส่งสำนวนการสอบสวนมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยถือปฏิบัติตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547 เพื่อดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรณีที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 ฯ จะมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ทำการสอบสวนและรับโอนสำนวนการสอบสวนมาเพื่อดำเนินการต่อไป แต่ถ้ายังเห็นว่ายังมิได้มีรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามที่กำหนด อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีคำสั่งให้คืนสำนวนการสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

ข้อ 2 กรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษและอธิบดีมีคำสั่งให้ทำการสอบสวน คดีความผิดตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 ฯ แล้ว ต่อมาปรากฏว่าคดีดังกล่าวมีพนักงานสอบสวน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติการสอบสวนอยู่ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะแจ้งคำสั่งของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ทำให้การสอบสวนเรื่องดังกล่าวให้หัวหน้าหน่วยงานที่ทำการสอบสวนทราบให้หน่วยงานจัดการส่งสำนวนมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยถือปฏิบัติตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547

ในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษสืบสวนเอง หรือโดยมีผู้ร้องขอ และปรากฏว่าคดีความผิดตามบัญชีท้ายประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547ฯ ที่ได้สอบสวนไม่มีลักษณะของการกระทำความผิดตามที่กำหนด ในมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ก), (ข), (ค), (ง) ถึง (จ) กรมสอบสวนคดีพิเศษจะส่งเรื่องไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

ข้อ 3 กรณีที่หน่วยงานผู้ทำการสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการปฏิบัติเพื่อส่งสำนวนการสอบสวนตามข้อ 1 หรือ ข้อ 2 มีข้อโต้แย้งกับกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าเรื่องที่ดำเนินการดังกล่าวเป็นคดีพิเศษหรือไม่และกรณีที่ต้องให้กรรมการคดีพิเศษชี้ขาดตามมาตรา 21 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ปฏิบัติตามมติที่กรรมการคดีพิเศษครั้งที่ 1/2553เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2553 ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ยธ 0800/561 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2553 ที่ได้แจ้งแนวทางการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติทราบแล้วตามที่แนบมาพร้อมกันนี้

จังหวัด

กรณีที่จังหวัดหรือหน่วยงานในจังหวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาตามที่กำหนดในบัญชีท้ายประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2554 เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามสมควรเชื่อว่าเรื่องที่ทำการสอบสวนหรือป้องกันปราบปราม อยู่นั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ขอให้จังหวัดหรือส่วนราชการประจำจังหวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี แจ้งข้อมูลพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือจัดทำเป็นคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษพร้อมพยานหลักฐานส่งมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษอาจขอความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่โดยถือปฏิบัติตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547 เพื่อดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ

กรณีที่ว่าส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาตามที่กำหนดในบัญชีท้ายประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2554 เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามสมควรว่าเรื่องที่มีการสืบสวนหรือป้องกันปราบปรามอยู่มีลักษณะของการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ขอให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแล้วแต่กรณี แจ้งข้อมูลพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือจัดทำเป็นคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษพร้อมพยานหลักฐานส่งมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษอาจขอความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่โดยถือปฏิบัติตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547 เพื่อดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

24. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2537

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กคพ. จึงออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 เพื่อประโยชน์ในการประสานงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่ได้ กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ 4 ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษ ในคดีความผิดอาญาอันเป็นคดีพิเศษเท่านั้น

กรณีที่มีการร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษในการกระทำความผิดอาญาอันเป็นคดีพิเศษตามความในวรรคหนึ่ง ต่อพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสอบสวนนั้นดำเนินการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและดำเนินการอื่น ตามอำนาจหน้าที่จนกว่าจะมีการส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ข้อ 5 ให้นักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานอื่นของรัฐที่ได้รับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษคดีความผิดอาญาอันเป็นคดีพิเศษ ส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนให้กรมสอบสวนคดีพิเศษภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มีการรับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษ แล้วแต่กรณี

สำหรับคดีความผิดอาญาอันเป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษสอบสวนหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดไว้แล้ว ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษแจ้งงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสอบสวนนั้นโดยเร็ว และให้มีการส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนให้กรมสอบสวนคดีพิเศษภายในระยะเวลาสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

เมื่อได้มีการส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว ให้มีการหารือเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบสำนวน เมื่อการสืบสวนสอบสวนต่อจากพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนนั้น

ข้อ 6 ในระหว่างที่พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานอื่นของรัฐ ยังมีได้ส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนตามข้อ 5 ให้เป็นที่เรียบร้อย ให้พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสอบสวนนั้น จัดการให้มีการควบคุม การขัง การปล่อยตัวชั่วคราว การเก็บรักษาของกลาง และการดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นต่อไปจนกว่าจะได้มีการส่งมอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน แต่ทั้งนี้หากมีการฝากขังจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดฝากขังไม่น้อยกว่าสามวัน

25. หนังสือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

ที่ ยธ ๐๘๐๐/๕๑๖

กรมสอบสวนคดีพิเศษ
๑๒๘ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง การเสนอเรื่องเพื่อชี้ขาดเกี่ยวกับคดีพิเศษ

เรียน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

อ้างถึง พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๑) มาตรา ๒๑ วรรคห้า

ตามบทกฎหมายที่อ้างอิงได้กำหนดให้ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าการกระทำความผิดใดเป็นคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่ ให้กรรมการคดีพิเศษเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด นั้น

คณะกรรมการคดีพิเศษได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๓ กำหนดแนวทางการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการคดีพิเศษพิจารณามีสาระสำคัญว่าความเห็นของพนักงานสอบสวนที่ส่งมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้เสนอคณะกรรมการคดีพิเศษชี้ขาดตามมาตรา ๒๑ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ต้องเป็นความเห็นสูงสุดของส่วนราชการนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้มีการพิจารณากลับกรงมาเป็นลำดับก่อนเสนอคณะกรรมการคดีพิเศษพิจารณา โดยกรณีของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ย่อมต้องเป็นความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติผู้รักษาการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน แล้วแต่กรณี กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงเรียนมาอย่างทันท่วงทีเพื่อโปรดทราบและแจ้งพนักงานสอบสวนในสังกัดทราบด้วยจักขอบคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายธาริต เพ็งดิษฐ์)

อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการคดีพิเศษ

กลุ่มงานเลขานุการและบริหารคดีพิเศษ

โทร ๐๒๘๓๑ ๘๘๘๘ ต่อ ๑๙๒๒ โทรสาร ๐ ๒๙๗๕ ๘๘๘๒

26. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

- มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

“ความปลอดภัย” หมายความว่า ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน ทั้งก่อนขณะและหลังมาเป็นพยาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

- มาตรา 4 การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่พยานพึงได้รับตามกฎหมายอื่น

- มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อการนั้นให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงวางระเบียบการงานตามหน้าที่ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน

- มาตรา 6 ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำขอ และการสิ้นสุดลงซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี การคุ้มครองให้พยานได้รับความปลอดภัย ให้รวมถึงการจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เว้นแต่พยานจะไม่ให้ความยินยอมและการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานและลักษณะของคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง

- มาตรา 7 ในกรณีที่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณานำมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ตามความจำเป็นที่เห็นสมควร เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม

หมวด 2

มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

• มาตรา 8 พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

(1) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(2) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา

(3) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นกระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(4) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

(5) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

(6) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

• มาตรา 9 เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย พยาน หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้อง พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อาจยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย พิจารณาสั่งการโดยด่วน ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย ก็ให้สั่งให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง และการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

• มาตรา 10 ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม

(2) จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน แต่ไม่เกินสองปี

(3) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย

- (4) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม
- (5) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ
- (6) ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น
- (7) ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำขอดังกล่าว โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

• มาตรา 11 ในกรณีที่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ร้องขอ ให้นำมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม

• มาตรา 12 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายอาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษสิ้นสุดลง เมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) พยานร้องขอ
- (2) พยานไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ
- (3) พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป และกรณีไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอีกต่อไป
- (4) พยานไม่ให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร
- (5) ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จ ในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ อันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีที่พยานได้รับความคุ้มครอง

หมวด 3

สำนักงานคุ้มครองพยานและการดำเนินคดี

• มาตรา 13 ให้จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรม และให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานตามพระราชบัญญัตินี้

• มาตรา 14 ในกรณีที่เห็นว่ามีความจำเป็น กระทรวงยุติธรรมจะแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เพื่อให้มีอำนาจดำเนินคดีแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่กระทรวงยุติธรรมมอบหมายก็ได้ โดยแจ้งให้ศาลทราบ

การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินคดีหรือพนักงานอัยการได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด 4

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน

- มาตรา 15 ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยานหรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน เพราะมีการกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการที่พยานจะมา หรือได้มาเป็นพยาน บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร

ค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิเสธการได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 หรือมาตรา 11 แล้วแต่กรณี บุคคลดังกล่าวไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน

- มาตรา 16 ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทนตามมาตรา 15 หรือทายาท ยื่นคำขอต่อสำนักงานคุ้มครองพยานตามแบบที่สำนักงานคุ้มครองพยานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่บุคคลนั้นได้รู้ถึงการกระทำความผิดหลักเกณฑ์วิธีการยื่นคำขอ และวิธีพิจารณาคำขอ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

- มาตรา 17 เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อ พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นพยานจำเลยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

- มาตรา 18 ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

- มาตรา 19 หากปรากฏในภายหลังว่าพยานไม่มา ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่เบิกความเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ในคดีที่บุคคลนั้นเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นคืนหรือชดใช้ค่าตอบแทนตามมาตรา 15 หรือมาตรา 17 หรือคืน หรือชดใช้ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานและบุคคลอื่นตามมาตรา 18 แล้วแต่กรณี ที่รัฐได้จ่ายไปจริงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่งจากสำนักงานคุ้มครองพยาน

ให้หน่วยงานที่ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายประสานงานกับสำนักงานคุ้มครองพยานในการเรียกคืนหรือเรียกให้ชดใช้ค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง

หมวด 5

การอุทธรณ์

• มาตรา 20 ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 16 มาตรา 17 หรือมาตรา 19 อันมิใช่คำสั่งของศาล ไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นโดยยื่นเป็นคำร้องต่อศาลยุติธรรมชั้นต้น ซึ่งมีให้ศาลแขวงและมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาหรือศาลทหารชั้นต้น ที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นหรือที่บุคคลเหล่านั้นมีที่อยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

ให้การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา 19 เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งสำนักงานคุ้มครองพยาน

การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 หรือมาตรา 12 ให้ศาลพิจารณาเป็นการลับและให้เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีตามที่ศาลเห็นสมควรมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรศาลอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ต้องจดยางานเหตุอันไว้

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ศาลมีอำนาจหมายเรียกเอกสาร ข้อมูล หรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องมาศาลเพื่อทำการไต่สวนโดยไม่ชักช้า และสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

หมวด 6

บทกำหนดโทษ

• มาตรา 21 ผู้ใดเปิดเผยความลับที่เกี่ยวกับสถานที่อยู่ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งได้มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 หรือมาตรา 11 โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นไม่ได้รับความปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

• มาตรา 22 ถ้าการกระทำตามมาตรา 21 เป็นการกระทำเพื่อให้บุคคลตามมาตราดังกล่าวไม่ได้รับความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง

• มาตรา 23 ผู้ใดกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใดเพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามี ภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมา หรือได้มาเป็นพยาน ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง

แหล่งที่มา

1. Convention concerning Forced or Compulsory Labour, 1930 (No.29). (Entered into force 1 May 1932). International Labour Organization (ILO).

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312174:NO

2. Convention concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No.138). (Entered into force June 19, 1976). International Labour Organization (ILO).

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

3. Convention concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, 1999 (No. 182). (Entered into force November 19, 2000). International Labour Organization (ILO) Art 3(a).

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C182

4. Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime , 2000. (Entered into force 28 January 2004).

https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/smuggling-migrants/SoM_Protocol_English.pdf

5. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000. (Entered into force 25 December 2003).

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>

6. Recommendation concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973 (No. 146). International Labour Organization (ILO).

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312484

7. Recommendation concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor, 1999 (No. 190), Art. 3. International Labour Organization (ILO).

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312528

8. The Economist. “Toil and Trouble: Where Slavery Persists in All but Name.” November 3, 2012.

<http://www.economist.com/news/asia/21565685-where-slavery-persists-all-name-toil-and-trouble>

9. The Crime of Human Trafficking: A Law Enforcement Guide to Identification and Investigation. The International Association of Chiefs of Police, 2007.

<https://www.theiacp.org/resources/document/the-crime-of-human-trafficking-a-law-enforcement-guide-to-identification-and>

10. Anti-Trafficking Training Material for Judges and Prosecutors Background. International Centre for Migration Policy Development, 2006.

https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/icmpd_curriculum_2006_en_1.pdf

11. Buried in Bricks: A Rapid Assessment of Bonded Labor in Brick Kilns in Afghanistan, International Labor Organization (ILO). 2011.

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_172671.pdf

12. Child Labor Manual: A Resource for Labor Inspectors and Officers in Pacific Island Countries. International Labor Organization (ILO), 2015.

https://www.ilo.org/suva/publications/WCMS_494313/lang--en/index.htm

13. Forced Labor and Human Trafficking: A Handbook for Labor inspectors, International Labor Office (ILO), 2008.

https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_097835/lang--en/index.htm

14. Global Estimates of Child Labour: Results and Trends, 2012-2016, International Labour Office (ILO), Geneva, 2017.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575499.pdf

15. Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage, International Labour Office (ILO), 2017.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

16. Training Manual on Child Labour in Afghanistan, International Labour Organization (ILO), 2018.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/instructionalmaterial/wcms_667934.pdf

17. Training Manual to Fight Trafficking in Children for Labor, Sexual, and Other Forms of Exploitation: Understanding Child Trafficking. International Labor Organization (ILO), 2009.

https://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_10771/lang--en/index.htm

18. "What is Child Labour." International Programme on the Elimination of Child Labour (IPEC), International Labour Organization (ILO).

<http://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm>

19. Investigating Human Trafficking Cases Using a Victim-centered Approach: A Trainer’s Manual on Combating Trafficking in Persons for Capacity-building of Law Enforcement Officers in Antigua and Barbuda, Belize, Jamaica, and Trinidad and Tobago. International Organization for Migration (IOM), 2018.

<https://publications.iom.int/books/investigating-human-trafficking-cases-using-victim-centred-approach-trainers-manual-combating>

20. Student Toolkit. National Human Trafficking Resource Center, 2013.

<https://humantraffickinghotline.org/studenttoolkit>

21. Victims of Modern Slavery – frontline staff guidance. Version 3.0, UK Home Office, 2016.

<https://www.antislaverycommissioner.co.uk/media/1057/victims-of-modern-slavery-frontline-staff-guidance-v3.pdf>

22. Findings on the Worst Forms of Child Labor—Uzbekistan, U.S. Department of Labor, 2018.

<https://www.dol.gov/agencies/ilab/resources/reports/child-labor/uzbekistan>

23. Nepal Labor Inspection Training on Child Labor Facilitator’s Guide. Verité and Winrock International, 2018.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2019/06/Nepal-LI-Curriculum-2nd-edition-ENGLISH.pdf>

24. Strengthening Protections Against Trafficking in Persons in Federal and Corporate Supply Chains, Verité, 2017.

<https://www.verite.org/wp-content/uploads/2017/04/EO-and-Commodity-Reports-Combined-FINAL-2017.pdf>

25. Human Trafficking: A guide for criminal justice professionals. Wisconsin Department of Justice, 2020.

<https://www.doj.state.wi.us/sites/default/files/ocvs/human%20trafficking/DOJ%20HT%20Guide%20for%20Criminal%20Justice%20Professionals%20Jan%202020.pdf>

26. “Unlucky for some: 13 myths about child labor.” World Vision Australia, 2012.

<https://www.worldvision.com.au/docs/default-source/school-resources/myths-about-child-labour.pdf>